

Gajdovačka

vtedy a teraz

dvadsať rokov
medzinárodného gajdošského festivalu

Hlavní usporiadatelia festivalu:
Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
Obec Oravská Polhora

Spoluorganizátori (1999-2019):
Cech slovenských gajdošov
Folklorní sdružení Ostrava
Folklorní sdružení České republiky
Gminny ośrodek kultury Milowka
Regionalny ośrodek kultury Bielsko-Biala
Starostwo powiatowe w Żywcu
Nagyománok háza Budapest
Bártok Béla muvelodési központ és Kontyvtár
Kanisyai Dorottya múzeum Mohács
OZ Priatelja ľudovej kultúry Oravy
Hudební agentura Zdeňek Tofel - Zdeny
Cech slovenských gajdošov
Mestské kultúrne stredisko v Tvrdošíne
Mestské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
Dom kultúry v Námestove
Obce Sihelné, Oravské Veselé, Mútne, Zuberec
Múzeum oravskej dediny v Zuberici

Festival Gajdovačka bol v uplynulom období finančne podporený slovenskými,
zahraničnými i medzinárodnými grantovými programami:

Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
Fond na podporu umenia
Medzinárodný Višegrádsky fond
Erasmus +

Interreg III-A Poľská republika - Slovenská republika 2004-2006
OP Cezhraničná spolupráca Slovenská republika – Česká republika a Slovenská republika
a Poľská republika 2007-2015
Interreg V-A Poľsko – Slovensko 2014-2020
Žilinský samosprávny kraj

Zostavenie, redakcia a sadzba: Miroslav Žabenský
Jazyková korektúra: Alexandra Mikulášová
Fotografie: František Vorčák
Tlač: Tlačiareň Kubík, Námestovo
Vydalo: Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
s podporou Obce Oravská Polhora
september 2019

Vtedy a dnes...

Život je plný chvíľ. Tých každodenných, šedých, ktoré pretečú pomedzi prsty a už sa za nimi nikdy neobhliadneme. Ale aj tých slávnostných, farebných, iných. Je ich málo a preto sú nám vzácné. Aj náš festival mal a má svoje okamihy. Jeho dvadsiate jubileum je určite chvíľou inou od ostatných, chvíľou slávnostnou. Zastaňme preto, otočme sa a sumari-
zujme. Rátajme okamihy Gajdovačky, spomínajme aj na jej chvíle všednejšie. Je na to čas.

V čase na prelome tisícročí, kedy tradičné us-
tupovalo modernému, sa stretli v najsevernejšej
slovenskej obci ľudia, ktorí si svoju kultúrnu a lokál-
nu podstatu chceli uvedomovať. Prišli jedenkrát a
pracali sa opätovne. O nich sme rozprávali i v gala-
programe prvého ročníka Gajdovačky 24. septem-
bra 2000 v ešte neprerobenom kultúrnom dome v
Oravskej Polhore. „Kulturák“ mal svoje čaro a ne-
spočetne spomienok naň máme aj my. I keď sme
odtedy prešli hodný kus gajdošskej cesty.

Prihovor v publikácii Portréty gajdošov, ktorá pri
desiatom výročí festivalu zmapovala životné osudy
dvadsiatich šiestich gajdošov, sa začínal parafrázou
na slovenské porekadlá. Asi takto: „Hovorí sa, že
železo treba kuť, kým je horúce. Kým je tvárne a
poddáva sa rukám. To isté platí i o človeku. I žat'
treba v prihodnú chvíľu. Kým obilie nevypadne z
klasu a netratí sa v neprihodný čas navždy v zemi.“
Nedá mi nepokračovať.

Gajdovačka zasiala naozaj dobré zrno. Klas je
pevný a mocný. Niekoľko storočí budovania kultúr-
nych podôb vyšľachtilo jeho jedinečnosť. Nezlomil
a neohol ho ani vietor kultúrnej globalizácie a všeo-
becnej nivelizácie ľudských, nielen kultúrnych hod-
nôt. Paradoxne – pod kamenistým úpäťm Babej
hory a Pilska, kde sa niekedy ani zemiakom nedarí,
padlo na úrodnú pôdu. Je načim žať. Osemnásť
ročníkov súťaže na počesť Jozefa Zboroňa si pa-
mätá takmer stovku mladých gajdošov. Prichádzali
- niektorí iba raz, niektorí viackrát a mnohí pravidel-
ne. Tak, ako zbierali ocenenia na súťaži, hudobne i
ľudsky rástli a s učňov sa stávali majstri. Zo súťa-
žiacich sa stávali porotcovia, ktorí dnes hodnotia
svojich žiakov. Lukáš Lacko, Peter Matis, ktorý je
dnes kňazom, Mário Pavel, Martin Machajda, Jan
Ryt a mnohí ďalší. Slováci, Poliaci, Česi a Moraváci,

Maďari, Chorváti. V období lámania sa tisícročí na-
ozaj hrozilo, že prvky gajdošskej kultúry, a tým i kus
histórie tohto kraja, ostanú iba v spomienkach. Na-
šťastie - a vďaka úsiliu nás všetkých sa tak nestalo.
Oravská Polhora, najsevernejšia slovenská obec a
dedina roka sa svetu čoraz nástojčivejšie prezentu-
je tým, čo je jej imanentné a blízke. Uchopuje ga-
jdošskú tradíciu, ktorá je hlboká v čase, a má všetky
predpoklady byť hlboká i v myslení Polhorčanov. Ide
však aj ďalej. Na svojej svojbytnéj a v rámci širšieho
okolía jedinečnej kultúre buduje rozvojové projekty,
ktoré prinesú trvalú udržateľnosť. Popri cechovej
izbe a múzeu v priestore bývalej colnice vyrastie v
obci medzinárodné centrum gajdošskej kultúry so
všetkým, čo k tomu patrí. S výstavnými a prezentač-
nými priestormi, miestom na workshopy, dielňami a
ubytovaním pre rezidenčné pobyty.

Gajdovačka je festival akýkoľvek len nie štan-
dardný. Svojím rozsahom i dosahom aj v rámci
širšieho európskeho priestoru ojedinelý. Polhorské
gajdošské stretnutia, neskôr pretavené v jedinečný
festival sa stali miestom komunikácie významných
kultúrnych posolstiev. Miestom rozhovorov ľudí,
miestom porozumenia a interpretácie. Miestom
tak iným a v tom výnimočným. Je platformou pre
stretnutia ľudí rozličných povolaní, no rovnakého
záujmu, rozdielnych ciest, no spoločných cieľov. Veď
posúďte sami.

Počas trvania festivalu sa v Oravskej Polhore
prezentovalo 290 gajdošov, členov ľudových hudieb
a pozorovateľov nerátajúc, z osemnástich štátov
troch kontinentov (Slovensko, Poľsko, Česká repub-
lika, Maďarsko, Srbsko, Chorvátsko, Bielorusko, Ír-
sko, Spojené kráľovstvo Veľká Británia, Španielsko,
Portugalsko, Francúzsko, Taliansko, Holandsko, Bel-
gicko, Rakúsko, Austrália a Japonsko).

Festival svojimi sprievodnými aktivitami – kon-
certami gajdošov oslovil záujemcov ďalších dvaná-
stich obcí a miest na Slovensku a v Poľsku, niekde
pravidelne. Gajdoši sa predstavili v Dolnom Kubíne,
Námestove, Tvrdošíne, Trstenej, Zuberi, Oravskom
Podzámku, Mútnom, Oravskom Veselo, Zywcí, Mi-
lowke, Zawoji, Wadowiciach.

Súčasťou Gajdovačky sa od roku 2016 stala i séria výchovných koncertov Gajdošská vandrovka. Gajdoši priblížili podoby gajdošskej kultúry a základy hra na pastierske ľudové hudobné nástroje už viac ako trom tisíciam žiakov.

Takýto edukatívny moment mala a má aj Malá škola hry na gajdy, ktorá je trvalým programom v dramaturgii festivalu. So štýlom hry, nástrojom a jeho nuansami záujemcov oslovili už mnohí významní interpreti. Prenikli sme tak do tajov hry rozličných typov nástrojov. Prvým, kto tak urobil, bol Jozef Zboroň na Gajdovačke 2000. Po ňom tak urobili mnohí slovenskí i zahraniční gajdoši. Vladimír Kovářík, Pavel Číp, Vladek Zogata, Vital Voranau, Lindsay Davidson, Rémi Decker, Stjepan Večković.

Festival sme sa snažili preniesť do obce a sprievodnými aktivitami ho priblížiť miestnej komunite. Okrem prezentácií ľudových remeselníkov a šikovnosti v netradičných, i športových disciplínach to bolo najmä niekoľko ročníkov Súťaže o najchutnejší oravský chlieb. Mnohí sa radi zaspomínajú na piatkové večerné opekačky pri gajdošskej hudbe pri ihrisku, alebo neskoršie ochutnávky tradičných polhorských pokrmov. I výstavy a výtvarné súťaže sú pevnou súčasťou Gajdovačky. Počas deviatich ročníkov vyhlasovania výtvarnej súťaže Ľudví muzikanti v umení (najskôr Namaľuj gajdoša, Namaľuj ľudového muzikanta a Z rozprávania starej mamy) sa do regionálnej a neskôr i medzinárodnej výstavy zapojilo viac ako 1300 detí a dospelých zo Slovenska a Poľska. Posúťažné výstavy boli pravidelne prezentované v Dolnom Kubíne, Tvrdosíne a krásili kultúrny dom v Oravskej Polhore. Výstavami Portréty gajdošov sme si pripomínali muzikantské osobnosti a momenty z predchádzajúcich ročníkov festivalu.

Podstatným sa stalo vydávanie zvukových záznamov, CD nosičov nahratých počas festivalu na základe výberu interpretov. Spolupráca s Jaroslavom Stráňavským bola plodná päťkrát (v rokoch 2000, 2003, 2006, 2009 a 2012). Výsledkom sú hodnotné nahrávky, ktoré sú cenné nielen v uchovaní hudobného a piesňového materiálu a repertoáru, ale dokumentujú aj proces vyzrievania štýlu a umeleckého rastu jednotlivých interpretov. O to sú v súčasnosti cennejšie. To všetko i oveľa viac je Gajdovačka.

Dni nevšedné, slávnostné sú však nielen zastavením sa, otočením a sumarizáciou. Sú i priestorom na vyslovene vďaky a uznania. Jubilejný ročník nášho festivalu je tou správnou príležitosťou poďakovať ľuďom, ktorí ho tvorili a tvoria. Bez ich zánietenia, inšpirácii a vytrvalosti napredovať by jednoducho nebol.

Najskôr Ivanovi Matisovi, vedúcej osobnosti kultúrneho života v obci, vždy ochotnému osvetárovi, Oľge Žabenskej, vtedajšej riaditeľke Oravského kultúrneho strediska a Milanovi Ruskovi za Cech slovenských gajdošov za ich dlhoročný osobnostný vklad. V spolupráci s ďalšími kreovali a uskutočnili myšlienku realizovať festival v Oravskej Polhore.

Trom starostom Oravskej Polhory, ktorí sa za dve desaťročia vo vedení obce vystriedali. Jozefovi Pečarkovi za vybudovanie tradície festivalu, Ing. Petrovi Horváthovi za jeho napredovanie a Ing. Michalovi Strnálovi za aktuálne pochopenie a rozvoj podôb nielen tradičnej kultúry v obci.

Ľuďom hlbokých a dobrých myšlienok, ktorí odborné a ľudsky prispeli k dnešnej podobe festivalu svojimi radami, vedením programov, ich moderovaním či účasťou v porote: Lindsay Davidsonovi, prof. Bernardovi Garajovi, Ľubomírovi Tatarkovi, Jurajovi Dufekovi, Drahošovi Dalošovi, Januszovi Jaskulskému, Stjepanovi Večkovičovi, Pavlovi Čípovi, Zdeňkovi Tofelovi a ďalším, ktorí viedli malú školu hry na gajdy. Odborným metodičkám Oravského kultúrneho strediska za prípravu a realizáciu festivalu – Andrei Moravčíkovej, Zuzane Brišákovskej, Alžbete Čadeckej, Miroslave Polohovej Ivanovej, ostatným, ktorí strávili stovky hodín pri prezentácii i programoch, zamestnancom Obecného úradu v Oravskej Polhore, skvelým kuchárkam a množstvu spoluorganizátorov na sprievodných podujatiach, koncertoch na Orave i v Poľsku. Najmä Andrzejowi Maciejowskiemu z Milowky a Leszkowi Miłoszewskiemu z Bielska-Białej. Františkovi Vorčákovi, ktorý sa stal nielen dvorným fotografom festivalu, ale so svojou manželkou Marianou v poslednom období i jeho spoluorganizátorom. Chvilu pri muzike i strave v penzióne Hrubjak sú nezabudnuteľné. Poďakovanie patrí všetkým darcom, ktorí prispeli na realizáciu tohto sviatku gajdošskej kultúry, ako aj Jaroslavovi Stráňavskému za produkciu CD nosičov z festivalu. Najmä však tým, ktorí tvoria Gajdovačku - účastníkom - gajdošom, súťažiacim - ich rodičom a majstrom muzi-

kantom, ktorí boli diamantom každého ročníka, ale už, žiaľ, nie sú medzi nami. Keby sa Jozef Zborož alebo Ján Ferneza započúval do melódií a cifier, ktorými sú tri dni festivalu naozaj bohaté, mali by úsmev na tvári. A určite aj s Jozefom Kostúrom st., Vladimírom Kovárikom či Bernardom Garajom st. nás pozorujú z gajdošského neba a hrajú tam hore každý rok s nami. A, ale určite nie napokon, d'akujem i všetkým ostatným, na ktorých som možno pozabudol, ale ktorí si to nemenej zaslúžia.

Tak teda, stretávame sa po dvadsiatykrát. Je to veľa? Málo? Tak akurát na vybudovanie festivalu, ktorý svoje poslanstvo, jasne komunikované od prvého ročníka interpretuje ďalej. Tak akurát na vyzretie ďalšej generácie ľudí, ktorí, veríme, že inšpirovaní aj naším festivalom, vydávajú sa proti prúdu času a kultúrnej univerzálnosti, pátrajú, hľadajú, počúvajú a načúvajú – a potom interpretujú súčasnými prostriedkami a možnosťami. Aj vďaka nim a súťaži O Zboroňovu nôtu ostáva kontinuita nielen slovenskej gajdošskej tradície nepretrhnutá. V tomto roku sa ich podľa registrácie súťažne zúčastní osemnásť. Držme im palce. Aj nám všetkým. Aby nás naše odhodlanie a vzťah k tradičnému a pre nás prirodzenému neopúšťalo.

A aký bude ten jubilejný dvadsiaty ročník? Nuž, nechajme sa prekvapiť. Ale ako už poznáme gajdošov, určite plný pozitívnej energie a úprimných úsmevov.

Miroslav Žabenský
riaditeľ OKS

Pekný deň mili priatelia,

ako prvé ma napadá, že ma otec aj starí rodičia vychovávali k úcte a spomienke. Nikdy sme večer nelíhali, aby sme si pred tým na niekoho nespomenuli. A to ma drží dodnes. Spomienky ma nútia uvažovať, nezabúdať a hlavne si čo najviac pamätať.

A to platí aj o Gajdovačke. A hneď sa rinú obrázky z prvých ročníkov, z ktorých si veľa nepamätám, ale čo si spomínam, to stojí za to! Nesmierne je milé, a pre festival dôležité, že je nás ešte dost, ktorí si pamätáme tie plienkové časy. S dnešným sa to nedá ani porovnať. Veď aj účinkujúci sa úplne zmenili a tí, ktorí tam stáli vtedy, už vlastne ani nie sú. Ale zanechali niečo fascinujúce. Isto by ani netušili, že svojim zjavom a fortieľom nás tak opantali, že si nesieme ich odkaz v srdci a svoje talenty sa snažíme rozvíjať hlavne v úcte k nim. Vždy si ich ideme uctiť v nedeľu doobeda na miesto ich posledného odpočinku a s veľkou pokorou sa skláňame nad ich rov. Je to jediný festival, ktorý má v programe aj tento znak úcty. Dvadsať rokov utieklo a úroveň sa chvalabohu utešene zdvihla, také množstvo zahraničných hostí nás navštívilo a toľko veľa ľudí sa presvedčilo, že gajdy sú malebný, aj keď čertovský nástroj.

Tá Babia hora drží nad nami ochrannú ruku a verím, že sa naša Gajdovačka bude v skromnosti držať v kvalite, lebo nič sa lepšie nepočúva ako pravdivá kritika účastníkov, napríklad v Strakoniciach. Ako nám len v cudzine závidia naše klenoty a my ich musíme šľachtit' a utierať z nich prach, aby sa skvel a jagal. Nech tento festival v sile napreduje a zdobí Oravu. Nech si získava stále viac a viac sympatizantov a nech vo venci hôr dýcha ten najčistejší vzduch, liečiaci dušu a srdce, vytvára priateľstvá a nútí stále spomínať.

Ľubomír Tatarka

Huky bozkávam, slečna Gajdovačka!

Pred viac ako dvadsiatimi rokmi sme na stretnutí Cechu slovenských gajdošov v krčme u Domina Garaja vo Veľkej Lehote hovorili o tom, že by bolo dobré, aby sa gajdy a gajdovanie, okrem festivalu Gajdošské fašiangy v Pohronskom Inovci, pripomínali viac aj v ďalších dedinách, odkiaľ tradične pochádzajú, kde boli donedávna ešte celkom živé. Povzbudzovali sme kolegov gajdošov, aby hrávali pri každej vhodnej príležitosti a na najrôznejších miestach, aby organizovali stretnutia, a aby „zatiahli do diania okolo gájd“ aj ostatných, predovšetkým domácich obyvateľov obcí.

Zanedlho nás prekvapil starostlivý gajdošský otec Ivan Matis pozvaním na stretnutie do Oravskej Polhory. Stretnutie gajdošov spojené s vystúpením na výstave, pohostením, stretnutím so starostom a - ako sme sa mali dozvedieť až na „tvare miesta“ - náhodou aj s tanečnou zábavou v kultúrnom dome. Tú si, samozrejme, hosťujúci ani domáci muzikanti tiež nedali ujsť.

Po náročnom kultúrnom vystúpení, ešte náročnejšej zábave a pregajdovanej noci v chate na Slanej Vode nás na ďalší deň čakala účasť na Folklórnych slávnostiach pod Babou horou v Sihelnom. Tu bol Jozef Zborož z Oravskej Polhory slávnostne vymenovaný za nového „Prujšieho Cechmajstra“ ctihodného Cechu slovenských gajdošov. Prvými gratulantmi boli gajdoši účinkujúci na programe, aj Sihelnianska muzika s huslíčkami, gajdami i heligónkou. Taký bol zrod Gajdovačky - tradície stretnutí gajdošov, ktorá časom nabrala neuveriteľné rozmery a krásu. Stala sa jedným z dvoch najdôležitejších pravidelných kultúrnych podujatí, ktoré v minulých desaťročiach pomohli udržať na Slovensku živú gajdošskú kultúru a šíriť jej dobré meno do sveta.

S úsmevom zvyknem cudzincom hovoriť, že Slovensko je malá krajina, ale veľmi bohatá - a potíchu dodám - na ľudové kultúrne tradície. Možno, že naša gajdošská kultúra už nie je taká živá ako povedzme v Bulharsku, kde sa dodnes pri gajdách tancuje aj na svadbách. Možno nemáme také množstvo gajdošov a taký prepracovaný systém výuky hry ako v Škótsku či Španielsku. Dokonca mnohí Slováci dnes ani nevedia, že sa u nás na gajdách hrávalo a dodnes hrá. Maximálne si mož-

no spomenú na českého Švandu dudáka - aj to len matne. Slovenská gajdošská kultúra sa však predsa len môže pochváliť mnohými zaujímavosťami. Ikonografickými pamiatkami, zápismi a ľudovou slovesnosťou je jej existencia doložená na stáročia do minulosti. Gajdoši, ľudoví muzikanti bez klasického hudobného vzdelania, ale technicky dokonalí vo svojom autentickom štýle hry, ktorí ešte pred druhou svetovou vojnou v mnohých našich dedinách zabezpečovali hudobnú produkciu pri všetkých podstatných udalostiach, totiž v malom počte prežili až do deväťdesiatych rokov dvadsiateho storočia. Mohli tak odovzdať svoje umenie, štýl a vedomosti mladým, aby po nich prebrali žezlo gajdovania.

Druhou vzácnou črtou je mimoriadna bohatosť typov gájd, ktoré sa na Slovensku používajú alebo donedávna používali. Východoslovenské gajdice, detské gajdičky, oravské a kysucké dudy, západoslovenské hrubé gajdy, východoslovenské a stredoslovenské troj a štvorhlasné gajdy, kópie historických typov gájd a iné.

Tretou črtou je pomerne zachovalá gajdošská kultúra s množstvom živých piesní a kladný vzťah ľudí ku folklóru, ktorý sa premieta aj do existencie množstva folklórnych súborov a skupín vytvárajúcich prirodzené spoločenstvo, ktoré dokáže takúto kultúru udržiavať.

Švajčiari sú hrdí na svoje alphorny a propagujú ich po celom svete. Pre našu kultúru však gajdy mali a majú ešte oveľa väčší faktický i symbolický význam. Buďme teda na ne hrdí a chváľme sa nimi po svete.

„Keď poznáš jedného hudca a jedného gajdoša, poznáš dvoch žobrákov,“ hovorí necitlivo, ale pravdivo staré slovenské porekadlo. Zarobiť si na chlebič gajdovaním bolo vždy ťažké a tak mávali gajdoši vždy aj iné zamestnanie, väčšinou sa živili ako pastieri alebo roľníci.

Pre mňa bol príkladom gajdoša, ktorému aspoň v určitom čase bolo „dudanie“ profesiou, Jozef Zborož z Oravskej Polhory. Bol dokonca zamestnaný aj v SĽUK-u, účinkoval ako gajdoš vo filme, ale predovšetkým vždy hral a správal sa ako skutočný gajdoš-profesionál.

Juzeka Zboroňa som samozrejme dobre poznal z Gajdošských fašiangov, ako jedinečného človeka a muzikanta, ktorý hral ešte aj v noci na izbe v horskej chate pri Veľkej Lehote, kde sme boli ubytovaní. Sekundoval mu Ludvík Borovka na husličkách a mohutne ho spevom podporovala pani Margita Kuráková. Nemožno samozrejme nespomenúť malého Pet'a Matisa, ktorý s gajdami na pleci vyskakoval na posteli a snažil sa od pána Zboroňa pochytiť jeho polhorskej rytmizované cifry. Na Juzekovu počesť sa na Gajdovačke každoročne koná súťaž detí a mladých gajdošov O Zboroňovu nótu.

Dnes by som za najlepší príklad gajdošského profesionála uviedol Juraja Dufeka, ktorý opustil zamestnanie strojárkeho inžiniera a vedca v Slovenskej akadémii vied a stal sa excelentným gajdošom a výrobcom gájd - na plný úväzok a pre celú Európu. Podobne ako druhí slovenskí gajdoši aj on pozval mnohých svojich známych – zahraničných gajdošov - na Gajdovačku a prispel tak k jej pestrému a hodnotnému obsadeniu.

Oravská Polhora, ako miesto konania festivalu, je jedinečná svojou polohou na hraniciach s Poľskom. Vďaka cezhraničnej spolupráci sa mohli uskutočňovať koncerty v poľských dedinách, kde gajdošov vždy vrúcne privítali, pohostili a ťažko sa nám od nich vracalo domov na večerný program. František Skurčák z Polhory dokonca v rámci projektu cezhraničnej spolupráce vyrábal gajdy pre mladých poľských gajdošov a učil ich základom gajdovania u nich doma, ale aj spolu s tými polhorskými, na Malej škole hry na gajdy na Gajdovačke.

Gajdovačka sa vlastne rokmi stala akýmsi otvoreným festivalom Višegrádskej štvorky, na ktorom domáci slovenskí gajdoši pravidelne hostujú gajdošov z Poľska (Sliezska, Žiwca, Podhlia, a z okolia Poznane), Českej republiky (Čiech, Moravy a Sliezska) a často aj z Maďarska. Vznikla tak unikátna možnosť spoznať a porovnávať gajdošskú kultúru v tejto časti Európy v celej jej rozmanitosti. Toto bohaté menu však býva spravidla ešte okorenené účasťou tých najlepších sólistov z Francie, Chorvátska, Írska, Talianska (pevninského i Sardinie), Srbska, Škótska a iných krajín. To návštevníkom dáva možnosť pochopiť jedinečné i spoločné prvky gajdošskej kultúry v celoeurópskom až celosvetovom kontexte. Slovensko-poľsko-český rozmer Gajdovačky po-

máhali budovať a rozširovať mnohí organizátori na základe osobných kontaktov získaných aj pri organizovaní iných kultúrnych podujatí (napr. Ivan Matis a Miroslav Žabenský) či na základe celoživotnej angažovanosti v oblasti gajdošskej kultúry vo svojich krajinách (ako Vladimír Kovářik a Janusz Jaskulski, či Juraj Dufek a Ľubo Tatarka).

Jedinečnou črtou Gajdovačky je orientácia na deti a mladých. Predstavuje príležitosť pre začínajúcich gajdošov stretnúť sa s ostatnými, ktorí prepadli tomuto magickému nástroju, a pomerat' si s nimi svoje sily pri gajdovaní v programoch, v zákulisí, ale predovšetkým na súťaži.

A súťaž o Zboroňovu nótu sa veru berie poriadne vážne. V porote spravidla sedia skutoční odborníci pedagógovia, profesori, odborníci na hudobné nástroje, skladatelia i výnimoční gajdoši – spomeniem naozaj len niektorých - prof. Bernard Garaj, Janusz Jaskulski, Stjepan Večковиć, Vladimír Kovářik, Roberto Corona, prof. Zbigniew Przerembski, Romuald Jędraszak, Ľubo Tatarka a samozrejme Lindsay Davidson a ďalší. Ale netreba sa báť, veď niektorí ako Lukáš Lacko, ktorí sa ako deti trápili na doskách súťaže, si dnes už svoju rolu vymenili a sedia na váženom kresle porotcu. O vysokom štandarde tejto medzinárodnej súťaže svedčí aj fakt, že v niektorých ročníkoch bol prvou cenou nádherný nástroj – gajdy od majstra Juraja Dufeka.

Sobotňajšie doobedné prednášky, Malá škola hry na gajdy, často potvrdili výnimočnú kvalitu tohto festivalu. Napríklad Jean-Pierre van Hees, univerzitný profesor gájd z Belgicka, ktorý hráva na gajdy s orchestrom celé komponované renesančné a barokové koncerty, predniesol v Čechovej izbe podrobnú prednášku o kráľovnej gájd – francúzskych gajdách Musette. To hociktorý gajdošský festival nemá.

Úžasným počinom je aj súťaž v speve tradičných ľudových piesní na počesť jednej z najlepších interpretiek ľudovej piesne na Slovensku Anny Rusnákovej s názvom ,Tak spievala moja babka. Po dlhom čase som mal v roku 2017 možnosť pozorne si túto súťaž pozrieť a bol som prekvapený, ako sa zvýšila jej úroveň. Jednoznačne stimuluje deti, aby sa snažili naučiť tradičný spôsob spevu a ďalšie pesničky. Prirodzene, že niektoré deti nevládli trému a celkom im to nevyšlo, ale väčšina vystú-

pení bola veľmi kvalitná a minimálne tri dievčatá z Polhory spievali podľa mňa fantasticky. Dnes sú bezpochyby vynikajúce speváčky a prenášajú tradičný štýl spevu a tradičný repertoár archaických gajdošských piesní do budúcnosti. Výrobca gájd a gajdoš Bill Hart z Austrálie povedal, že to bola „very good show“ – veľmi sa mu páčilo. Samozrejme, lebo takúto systematickú prácu s deťmi majú málokde.

Jednou aktivitou, ktorej sa mi zatiaľ podarilo vždy úspešne vyhnúť a neprešľapať som si tak krpce ako všetci tí, čo si zabudli športovú obuv, je prechádzka gajdošským chodníkom, ktorý kultúrne aktivisti v Oravskej Polhore vybudovali. Je múdre pripomenúť okoloidúcim turistom aj zaujímavosť a bohatosť miestnej gajdošskej tradície.

Trošku nostalgicky spomínam na fantastickú výtvarnú dobu starých ročníkov, keď po stenách viseli obrazy od detí zo súťaže „Namaľuj muzikanta“ a v niektoré roky bola výstava mimoriadne hodnotná a bohatá. Veď aj malého gajdoška, symbol Gajdovačky, namaľovalo dieťa na prvý ročník súťaže.

Vždy sa teším aj na umelecké a dokumentárne fotografie z minulých ročníkov, ktoré nám vrátia na chvíľu staré zážitky, ale zároveň pripomínajú, o koľko sme za tie roky dospeli. Mnohé z nich má na svedomí dvorný fotograf Gajdovačky František Vorčák. Ten sa ale spolu so svojou pani zmenili v posledných rokoch aj na dvorných hostiteľov Gajdovačky, keď gajdošov v Penzióne Hrubjak krmia fantastickou zabíjačkou, syrmí, žinčicou a ďalšími dobrotami. Svoje čaro ale určite mali aj spoločné jedlá v kultúrnom dome, kde nám domáce ženy pripravili vždy množstvo chutných špecialít. Celá gajdošská Európa im vzdávala vďaka spokojným mláskaním.

Neodmysliteľnou súčasťou Gajdovačky boli vždy aj výjazdy do iných obcí. Festival sme niekedy zvykli začínať už v piatok v Dolnom Kubíne, ale nad mohutnou trmou-vmou a zmätkom jarmoku, ktorý tam v tomto čase prebieha, bolo ťažko zvíťaziť. Chodilo sa aj do poľských obcí, na Oravský hrad alebo do nádherného prostredia skanzenu v Zuberici.

Ako spoluorganizátor koncertov som občas chodieval do Sihelného vyzdvihnúť gajdoša Jána Fernézu. Vždy som nahovoril aj ostatných, aby sme mu zahrali už stúpajúc hore jeho strmým dvorkom, a slávnostne tak oznámili príchod gájdu. Vždy sa potešil, aj keď tie naše nástroje boli zo stredného Slovenska a zneli ináč ako jeho dudy.

Jeden rok som prišiel mikrobusedom s poľskými gajdošmi. Pán Fernéza ležal chorý v posteli, po bradu zakrytý veľkou perinou. Vtedy ale poľskí gajdoši začali hrať a choroba akoby zázrakom ustúpila. Keď spustil fenomenálny Edward Byrtek, bolo rozhodnuté. Ujovi Fernezovi sa rozžiarili oči a povedal mi: „Ty si mi doniesol takých gajdošov, ako som ja!“. Zamrmlal si ešte popod nos niečo v zmysle, že jeho pani nie je doma, a tak sa to nedozvie, hupol sa do nohavíc a košeľa a už sme aj pálili na vystúpenie do Mútneho. Divákov bolo pomenej, lebo bola sobota a bolo treba kopat' bandurky a tak sa zábava na javisku rozhýbavala len pomaly. Zato v zákulisí sa stalo niečo neuveriteľné. Ján Fernéza a Edward Byrtek si postavili stoličky naproti sebe a začali si navzájom „na striedačku“ hrať, cifrovať, prekárať sa, kto je lepší. Škoda, že neexistuje záznam z tohto vrcholného duelu dvoch excelentných gajdošov z rôznych krajín, ale z rovnakej kultúry, ktorý trval okrem ich vystúpenia na pódium prakticky počas celého programu. Gajdy ležia a vracajú chuť do života.

Ozdobou každoročnej Gajdovačky býva nedeľná slávnostná svätá omša za nositeľov tradícií, ktorú dokonca už po niekoľký krát bude celebrovať gajdoš a kňaz Peter Matis. Zvuk gájdu dostáva v tomto prostredí úplne nový význam silu. Gajdy sa hrdo stavajú vedľa svojho väčšieho brata, organu a dúfajú, že aj im prischne označenie „kráľovský nástroj“. Pri pokornej spomienke na oravských gajdošov na cintorínoch v Sihelnom a v Oravskej Polhore možno výnimočne počuť zvuk gájdu aj priamo pri hrobkách zosnulých gajdošov. Je to spomienka na majstrov, zamyslenie sa nad dočasnou existenciou života, ale aj ubezpečenie, že mladí ich odkaz dôstojne rozvíjajú ďalej.

Tí, ktorí niekedy podobné podujatie organizovali vedia, že je potrebné veľmi veľa pracovitých a šikovných ľudí, ale aj kontaktov, skúseností, priaznivých okolností a trochu šťastia, aby sa takáto dobrá

vec vydarila. Gajdovačka mala zatiaľ mimoriadne šťastie – nadšených a schopných domácich kultúrnych pracovníkov a ostatných občanov, pochopenie a podporu starostov, mimoriadne dobrú spoluprácu so spoluorganizujúcim Oravským kultúrnym strediskom, štátnu podporu a odbornú garanciu Cechu slovenských gajdošov. Táto súhra vytvorila kultúrny fenomén, ktorý udržuje a rozvíja kultúru v dedine, okolitých obciach a na Slovensku. Zviditeľňuje nás v zahraničí a spôsobuje, že sa sem všetci radi vracajú.

Pri dvadsiatom výročí môžeme konštatovať, že Gajdovačka spravila skúšku dospelosti na výbornú a tešíme sa, ako sa bude činiť v nasledujúcich rokoch svojej mladšej zrelosti.

Klobúk dole pred tebou! Huky bozkávam, slečna Gajdovačka!

Milan Rusko

Milí priaznivci gájd a gajdošskej hudby,

zhodou viacerých šťastných náhod som bol v 80. rokoch minulého storočia jedným z tých, ktorí stáli pri začiatkoch dnešnej obrody gajdošskej tradície na Slovensku. Tá vtedy akoby dožívala vďaka pár posledným gajdošom, ktorí ešte mali v prstoch samotnú gajdošskú hru a napriek ich pokročilému veku boli vynikajúcimi gajdošmi. Vďaka nim sme

mohli vo viacerých regiónoch Slovenska iniciovať zvukovú a filmovú dokumentáciu gajdošskej hry, výroby gájd, ale aj gajdošských piesní, gajdošských tancov, rozprávania, spomienok a podobne.

Jedna z mojich prvých výskumných ciest ma v roku 1987 priviedla aj do Oravskej Polhory a Sihelného. Tam som spoznal Jozefa Zboroňa a jeho dcéru, speváčku gajdošských piesní Margitu Kurákovú, huslistu Ľudovíta Borovku, gajdoša a huslistu Serafína Luscoňa a bratov Fernézovcov. Počas nasledujúcich ciest sa rady mojich informátorov postupne rozširovali a uvedomil som si, že som v prostredí, ktoré podobne ako v mojom rodnom kraji pod Pohronským Inovcom, gajdošom v minulosti mimoriadne žičilo. Gajdošská hudba bola súčasťou živých tanečných príležitostí, existovali tu čulé vzťahy s gajdošmi z poľskej strany Babej hory. No a uvedomil som si, že sa cítim v tomto prostredí vďaka otvoreným, srdečným a úprimným ľuďom ako ryba vo vode. Toto všetko dokopy viedlo k tomu, že som sa sem vracal v podobe opakovaných výskumov častejšie, buď sám, s mojimi kamarátmi (Ďurom Hamarom a Samom Smetanom) a neskôr aj s väčšími tímami, keď sme s mojimi kolegami z Ústavu hudobnej vedy SAV robili obsiahlu video dokumentáciu hry Jozefa Zboroňa, Jána Fernézu a Serafína Luscoňa. Keď s odstupom času spomínam na toto obdobie, nemyslím si, že by moje vtedajšie výskumné aktivity mali pre kultúrny život obce nejaký konkrétny hmatateľný prínos. Ale som presvedčený, že istým spôsobom prispeli k uvedomeniu si toho, že miestna gajdošská tradícia a jej protagonisti si zasluhujú osobitnú pozornosť, a že reprezentujú mimoriadne archaický a osobitný fenomén v mozaike prejavov tradičnej ľudovej kultúry.

O to viac ma teší, že - inšpirovaná pravdepodobne aj prvým organizovaným gajdošským podujatím, t.j. Gajdošskými fašiangami v Malej Lehote (od roku 1987) - sa v roku 2000 v Oravskej Polhore zrodila Gajdovačka, ktorej 20. ročník si aj touto publikáciou pripomíname. Ukázalo sa, že Milan Rusko, gajdoš, zakladateľ Cechu slovenských gajdošov a vynikajúci znalec gajdošskej tradície spolu s miestnymi organizátormi na čele s Ivanom Matisom a vedúcim vtedajšieho Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne boli tou najlepšou ideovou i organizačnou bázou, akú mohlo novovzniknuté podujatie dostať do vienka. Veľmi pozitívne hodnotím skutoč-

nost', že tieto väzby pretrvali a že dodnes na podujatí participujú gajdoši formálne zastrešení Cechom slovenských gajdošov, vedenie obce pozitívne naklonené podujatiu a Oravské kultúrne stredisko na čele s jeho zanieteným riaditeľom Miroslavom Žabenským, bez ktorého dlhodobej osobnej podpory by podujatie nebolo tým, čím je dnes.

A čím je Gajdovačka po dvadsiatich rokoch existencie? Je jedným z najreprezentatívnejších gajdošských podujatí, aké na Slovensku existuje, je happeningom, na ktoré sa radi a opakované vracajú gajdoši a ich priaznivci zo Slovenska, Poľska, Českej republiky či zo vzdialenejšieho zahraničia, je miestom vzájomnej inšpirácie a veľkou motiváciou pre mladých gajdošov, je udalosťou nielen v rámci Oravskej Polhory, ale svojimi satelitnými programami dáva o sebe vedieť v širšom či vzdialenejšom okolí. Gajdovačku za dvadsať rokov existencie nemožno pritom vidieť len ako hodnotné podujatie samo o sebe. V širšom kontexte je dôležitým ohniskom celého reťazca aktivít prispievajúcim k zachovaniu a rozvíjaniu gajdošskej tradície v celom babiohorskom priestore, rovnako ako počas celého roka organizované workshopy pre mladých gajdošov, zriadenie Gajdošskej izby, gajdoškého chodníka a podobne.

A čo dodat' na záver? Ak by sme Gajdovačku merali ľudským vekom, tak v čase jej dvadsaťročného jubilea je nielen nespochybniteľne plná sil, ale zdá sa, že všetko najlepšie má ešte pred sebou. K tomu jej úprimne želám všetko najlepšie.

Bernard Garaj
gajdoš a etnomuzikológ

Gajdovačka – inspirujúca moc i síla gajdoskjej tradície

/Janusz Jaskulski okiem jurora i kustosa/

oryginalny program

- * koncerty nie tylko w OP, ale po obu stronach Babiej Góry
- * różnorodna międzynarodowa formuła /festiwal, workshop, jam-session z tańcami, konkursy dla muzyków i śpiewaków/
- * coroczne wystawy foto, nagrania CD i publikacje /np. „Portrety gajdosow” 2009
- * muzykowanie uczestników Festiwalu w plenerze: nawiązywanie do XIX-wiecznych tradycji wędrówek gajdoszy za pracą /Gajdoszski Chodnik (od 2012 - ?), I. gajdoszski szlak na SK/ czy wypraw turystycznych z gajdami na Babią Górę /gajdosze z OP towarzyszyli arcyksięciu Józefowi - 1806 r. i przy odsłonięciu pomnika - 1876/
- * świetna realizacja całosci (OSK Dolny Kubin i obec Oravska Polhora)

efekty wewnętrzne

- * 2. najstarszy (po Fashiangach w Lechocie) festiwal gajdoski w SK
- * podtrzymanie ginącej tradycji gry na gajdach orawskich (sztafeta pokoleń: mistrz Józef Zboron + I. spadkobierca Peter Matis)
- * pamięć o przodkach /o Zboroniowu notu + Omsa za nosicieli tradycji + wizyty na cmentarzach zmarłych mistrzów
- * ciągłość przekazu tradycji, np. dawni uczniowie dziś przyjeżdżają jako mistrzowie ze swoimi wychowankami
- * współpraca z Cechem Gajdoszy Słowackich (dziś siedziba jest w OP i pełni rolę muzeum)

efekty zewnętrzne

- * nawiązanie stałej współpracy transgranicznej i zagranicznej (np. Beskid, Wielkopolska)
- * udział SK /obok Belgii, Chorwacji, Polski/ w unijnym projekcie European Forum Educational Bagpipe / Erasmus+ (2015-2017)
- * pochodną Gajdovacki są inne gajdoskie festiwale w SK, np. „Ozveny hradnych murów”-Slovenska Lupca (2010-2012, przy udziale SML Zbąszyń) czy „Zagajduj gajdoško”- Velke Zalužie (od 2016)
- * wpisanie gajdoskiej kultury SK na Listę krajową i światową UNESCO (2015)
- * na bazie dorobku Gajdovacki, Oravska Polhora

tworzy Karpackie Centrum Gajdoskiej Kultury (od 2018 - ?)

Widziane z Poznania ...

* stała współpraca z Orawą od 2004 r. (Miro Żabensky, Ivan Matis, Lubomir Tatarka)

* kapela dudziarskie niemal z całej Wielkopolski i Regionu Kozła (2004-2019) wzięły udział w Gajdovacka i o Zboroniovu notu (w tym 3 pierwsze miejsca: Adam Buchert i 2x Adam Knobel)

* kontakty Wielkopolski z kapelami Chorwacji, Włoch, Czech, Francji

* MIM Poznań (2005-2015) i Połajewo (2005-2019) stałym miejscem koncertów kapel SK i wystaw (Galeria Nocna 2007 i 2009)

* pozyskanie dud słowackich, czeskich, chorwackich, włoskich do muzealnych zbiorów

* udział kapel ze Słowacji w innych polskich festiwalach (Poznań, Połajewo, Kopanica, Zbąszyń, Kościan, Domachowo, Rawicz)

PS. Co jeszcze warto ... ?

* wrócić do 2 kategorii przesłuchań konkursowych

* jeszcze bardziej podkreślić i docenić udział mistrzów w przekazie gajdoskich tradycji, dodając 3. kategorię, np. Turniej Mistrzów

Janusz Jaskulski

Vyznání rodinného uskupení Gajdoši z Kopanic

Patříme k nemnoha muzikantům, jimž se stal právě gajdy osudem - manželé Bohumil a Lýdia a syn Jiří Gabrhelovi ze Starého Hrozenkova – Gajdoši z Kopanic. Náš vztah k místním tradicím není náhodný ani uměle vypěstovaný, naši předkové žili od nepaměti v kraji Moravských Kopanic, kdysi zapomenutém Bohem i lidmi, a spoluvytvářeli jeho duchovní svět. Náš vnitřní svět byl tak od prvopočátku spojen s archaizujícím prostředím Kopanic. Kroje si obstaráváme sami, repertoár čerpáme od svých předků a případně ze sběrů našeho rodáka Josefa Kopunce. Snažíme se navázat na místní gajdošskou tradici – vždyť gajdy umlkly na Kopanicích před mnoha desetiletími, když v roce 1903 zemřel poslední kopaničářský gajdoš Jan Holásek. Zda se nám to daří, můžete posoudit sami.

Gajdovačka, to je mezi gajdoši opravdový pojem. Pro nás dvojnásob, neboť jsme měli tu čest být zde hosty od začátku. Máme opravdu štěstí na dobré lidi a skvělé akce. Už když začínal festival v Malej Lehotě, byli jsme mezi prvními účastníky, kam nás pozval prof. PaedDr. Bernard Garaj, CSc. Byla to šťastná náhoda. Setkali jsme se ve Strakonících a prohodili jsme pár slov. A přesto, že o nás nic moc nevěděl, pozval nás. Byly to naše úplné začátky a moc nás to potěšilo. Tenkrát jsme měli malé děti a při vystoupení to byly jen gajdy a zpěv, děti teprve začínaly na píšťalky a housle. Pomalu jsme pokračovali v započaté cestě, děti rostly, učily se hrát. Na některém z dalších festivalů v Malej Lehotě jsme potkali pána Ivana Matysa a ten nás pozval do Oravské Polhory na jejich první festival. V době tohoto festivalu začínal hrát na gajdy náš syn Jiří, tenkrát asi tak měsíc. Měl průpravu ze základní hudební školy, ale jeho nástroj byl klarinet. Ani jsme nevěděli, že to zkouší, přidal se k nám jednou u tábora a my jsme v němém úžasu zjistili, že mu to hraje. Organizátoři ho ihned zařadili do soutěže mladých gajdošů. A od té doby se v Oravské Polhore scházíme a vždy se na setkání těšíme.

Jsme organizátorům vděční za jejich mravenčí práci, kterou už asi nikdo nevidí, ale kdo někdy něco pořádal, jistě si to uvědomuje, kolik síly a energie to stojí. A tento původně malý festival už dávno

přerostl v mezinárodní, ale hlavně velmi kvalitní! Kde můžete vidět tak fundované gajdoše z větší části světa. Můžete si s nimi promluvit o čemkoliv, navštívit jejich poutavé gajdošské dílny. To je zcela jedinečné! Nikde jinde nevidané! Velký přínos pro každého účastníka a velká škoda pro toho, kdo se nezúčastní, když je ta možnost.

Měli jsme to štěstí, že jsme zde zažili i poslední autentické staré gajdoše a muzikanty (např. Pana Zboroňa, pana Kostúra, pana Garaja a mnoho dalších), někteří už bohužel nejsou mezi námi. Vzpomínáme na ně s respektem a vděčně.

A v neposlední řadě je to setkávání dnes už přátel z různých koutů světa, ale také s našimi místními milými přáteli. Ať už jsou to děvčata kolem paní Kurákové a paní Kuráková, dnes už legenda, přátelé ze Sihelného, Zubrohlavy, Námestova, Oravského Veselého, polští přátelé, chorvatští přátelé, Angličané a všichni účastníci a hosté. Každý z nás se na toto setkání těší vlastně po celý rok. Je krásné vidět, jak ti maličcí gajdoši, nervózní z prvních vystoupení, jsou dnes dospělí, sebevědomí lidé a skvělí muzikanti, jak si vychovávají další své žáky a jak nenásilně hrají, žijí, baví se.

Uvědomujeme si, že bez organizátorů by to nešlo. Proto jsme vděční všem, kteří se o to zasloužili. Je těžké všechny vyjmenovat a na nikoho nezapomenout. Hlavně celá Oravská Polhora s pány starosty, panem Ivanem Matisem a spolupracovníky. Oravské kulturní středisko včele se svým ředitelem. V počátcích to byla hlavně paní Mgr. Olinka Žabenská a nyní pan PhDr. Miroslav Žabenský s celým kolektivem. Za celou dobu jsme nezažili žádný kolaps v organizaci. Vždy perfektně připravení. A také všichni, kteří pomáhali a o kterých to ani nevíme, neboť většinou jsou skromní a v pozadí. Udělali jste pro gajdošskou kulturu kus práce. Oceněním je jistě i to, že Slovenská gajdošská kultura je i vaší zásluhou zapsána vnechmatném kulturním dědictví.

Přejeme všem ještě mnoho dalších vydařených ročníků!!!

Gajdoši z Kopanic

Gajdovačka...

W międzynarodowym festiwalu dudziarzy i kapel dudziarskich „Gajdovačka” w Orawskiej Półgórce uczestniczą dopiero od kilku lat. Znacznie dłużej interesują się nim, niejako „zaocznie”, gdyż sława tego święta dudziarzy, od dawna dociera do Polski, podobnie jak do wielu europejskich krajów. Jest to festiwal różnorodny, składają się na niego wydarzenia o dużej randze artystycznej, edukacyjnej, krajoznawczej. Do pierwszych należą liczne koncerty czołowych europejskich dudziarzy i kapel dudziarskich, zarówno w samej Orawskiej Półgórce, jak i okolicznych miejscowościach, nierzadko w skansenach, co tworzy dla ludowej muzyki odpowiedni kontekst, a zarazem nadaje walorów krajoznawczych. Nie brakuje też wycieczek z muzyką w dawnym stylu, np. nad wznoszącą się na Orawską Półgórę Babią Górę.

Przed wszystkim jednak są konkursy, i to dla młodych muzyków i śpiewaków. Wykonawcy z różnych krajów klasyfikowani są w różnych grupach wiekowych. Ocenia ich międzynarodowe jury złożone z wybitnych znawców muzyki ludowej, w tym sztuki dudziarskiej. Główną nagrodą są dudy, doskonale zrobione dudy, co niezwykle ważne dla zdolnego muzyka u progu muzycznego rozwoju. Organizowane są także warsztaty gry na dudach dla młodych wykonawców, prowadzone przez doświadczonych dudziarzy z różnych krajów.

Uzupełnieniem muzyczno – praktycznej strony festiwalu są, niemniej ważne, wykłady, prelekcje, prezentacje historyczne i teoretyczne poświęcone dudom z różnych stron Europy, odbywające się w siedzibie słowackiego cechu dudziarzy, znajdujące się właśnie w Orawskiej Półgórce. Urządzane są także poświęcone dudziarzom wystawy fotograficzne.

Za żywych i zmarłych nosicieli ludowej tradycji odprawiana jest msza święta w miejscowym kościele, hołd zmarłym dudziarzom składany w miejscu ich wiecznego spoczynku, na miejscowym cmentarzu.

Festiwal w Orawskiej Półgórce ma doskonałą formułę – z jednej strony docenia tradycję, kulturuje pamięć mistrzów dudziarskiej sztuki, jako wzoru dla młodych, zapewnia młodym kontakty z wybitnymi współczesnymi dudziarzami, zarówno artystyczne (występy), jak i edukacyjne (warsztaty), stwarza młodym okazję do prezentacji i sprawdzenia swoich umiejętności w konkursie, co ich niewątpliwie motywuje do dalszego artystycznego rozwoju.

Na uwagę zasługuje doskonała organizacja Festiwalu, przyjazna atmosfera, gościnność organizatorów. Dobrze przygotowani do konkursu (i występów) są gospodarze – słowaccy dudziarze, co znajduje odzwierciedlenie w czołowych lokatach, na jakich się plasują.

W dniach festiwalowych muzyka rozbrzmiewa w Orawskiej Półgórce od rana, gdy muzykanci ćwiczą na swoich instrumentach, do późnego wieczorach, gdy koncertują na estradach i grają, nierzadko do tańca, w ośrodku kultury, w pensjonatach czy restauracji. Staje się więc Orawska Półgóra w festiwalowych dniach europejską stolicą dudowej muzyki.

prof. Zbigniew Jerzy Przeremski

Prípravný ročník 24. 7. 1999 Sihelné

Gajdoši sa po prvýkrát na Orave organizovane stretli 24. – 25. júla 1999 pri príležitosti zvolenia gajdoša Jozefa Zboroňa za cechmajstra Cechu slovenských gajdošov. Ich program bol súčasťou 7. Folklorných slávností pod Babou horou v amfiteátri pri Bielej farme v Sihelnom. Stretnutie malo dve časti - stretnutie gajdošov, záujemcov o ľudovú kultúru a zástupcov obce v Oravskej Polhore, bolo spojené s vyhrávaním a rozhovormi, muzicírovaním a plodnými rozhovormi. Na druhý deň účinkovali v amfiteátri v Sihelnom, kde ich program pripravil a moderoval Milan Rusko. Na podujatí sa okrem neho zúčastnili Rastislav Šimkovič, Ondrej a Ľubomír Panákovci, Pavol a Dominik Garajovci, Milan Kocian a Bernard Garaj st., ktorý odovzdal symbolicky feruľu cechmajstra ako odstupujúci cechmajster. Aj keď pôvodný, právoplatný akt odovzdávania funkcie sa uskutočnil už dávnejšie, na gajdošských fašiangoch vo Veľkej Lehote - na schôdzi Cechu slovenských gajdošov v cechovej izbe. A tam, na schôdzi cechu, sa zrodila i myšlienka potreby zorganizovania festivalu aj v iných oblastiach s gajdošskou tradíciou na podporu slovenskej gajdošskej kultúry.

I. ročník – 22.-24. 9. 2000 Oravská Polhora

Gajdovačka začala písať svoj príbeh tretí septembrový víkend roku 2000.

Na september bolo i pre Polhoru chladno. Účastníkov privítal v prvý deň na chate Vonžovec pod Babou horou sneh. Tam, v neprekúrenej chate, po otvorení výstavy detských výtvarných prác v kultúrnom dome a výlete k Hviezdoslavovej hájovni sa na zasadnutí Cechu slovenských gajdošov stretla viac ako dvadsiatka účastníkov prvého dňa. Vyhrávali, opekali klobásu a ubytovaní boli na Slanej vode. Už od začiatku budovania tradície týchto gajdošských stretnutí, ktoré neskôr prerástli v jedinečný medzinárodný festival, mal významnú organizačnú úlohu Ivan Matis, vtedajší i súčasný osvetár v Oravskej Polhore. Prvú školu hry na gajdy viedol Jozef Zboroň, cechmajster. Na ihrisku v Oravskej Polhore sa v programe pre verejnosť súťažilo v pílení a rozťínaní dreva, domáce ženy napiekli tradičné jedlá. K dobrej pohode okrem gajdošov spievali mladé spevácke talenty z obce – ako predzvesť budúcej súťaže Tak spievala moja babka. Sobotný program účastníci zavŕšili v kultúrnom dome, kde sa realizovali i nedeľné programy. Prvý gala-program Gajdovačky v réžii Miroslava Žabenského za spolupráce s Milanom Ruskom a Zdeňkom Tofelom mal názov Dudecki by grali... Jeho súčasťou bol krst CD Jozefa Zboroňa.

Už z prvého ročníka festivalu vzniklo výberové CD, nahrávanie a produkciu v réžii Obecného úradu v Oravskej Polhore realizoval Jaroslav Stráňavský. Sú na ňom zachytené piesne a melódie slovenských a českých gajdošov Milana Ruska, Vladka Zogaty s gajdošskou hudbou, Jozefa Vnenčáka, Jozefa Kostúra mladšieho i staršieho, Vladimíra Kovářika, Róberta Žilíka, Rastislava Šimkoviča a detskej ľudovej hudby Kobylka, Kataríny Piatnicovej, Mariána Plavca, ľudovej hudby Valašský vojvoda, Ondreja a Ľubomíra Panákovcov, Drahoša Daloša, Tibora Koblička, Františka Skurčáka, Pavla Popelku, Pavla Čípa a Jána Mederíča, skupiny Keltieg a Juraja Dufeka.

Gajdovačka 2000

Oficiálni účastníci:

Drahoš Daloš, Lehota; Tibor Kobliček, Turičky; Jozef Kostúr st., Podkonice; Jozef Kostúr ml., Podkonice;
 Vladimír Kovářik, Praha; Dana Freiová, Praha; Marián Plavec, Bratislava; Jozef Vnenčák, Sihelné;
 Pavel Popelka, Strání; Rastislav Šimkovič, Bratislava; Katarína Piatnicová, Bratislava;
 Ondrej Panák, Bratislava; Ľubomír Panák, Bratislava; Pavel Číp, Zubří; Martin Tesák, Pohronska Polhora;
 Jozef Zborož s ľudovou hudbou, Oravská Polhora; František Skurčák, Oravská Polhora;
 Edward a Jozef Byrtek, Pewel Wielka; Ľudová hudba Valašský vojvoda, Kozlovce;
 Vladek Zogata s ľudovou hudbou, Hrčava; Juraj Dufek, Bojnice; Hudba Keltieg, Bratislava;
 Róbert Žilík, Mojmirovce; Juraj Ložan, Mojmirovce.

ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO V DOLNOM KUBÍNE
A OBECNÝ ÚRAD V ORAVSKEJ POLHORE

UDELUJÚ

DIPLOM

**MARTINOVI TEJÁKOVI
Z POHRONSKEJ POLHORY**

ZA ÚSPESNÉ ÚČINKOVANIE
V PROGRAMOCH
II. MEDZINÁRODNÉHO STRETNUTIA GAJDOŠOV
- GAJDOVAČKY 2001

V ORAVSKEJ POLHORE, 22. SEPTEMBRA 2001

JOZEF PEČARKA,
STAROSTA OBCE OR. POLHORA

MGR. OLGA ŽABENSKÁ,
RIADITEĽKA OOS

2. ročník – 21.-23. 9. 2001 Oravská Polhora, Mútne

Program festivalu obohatili koncerty gajdošov pre deti v základných školách na Orave. Zaujímavé boli i tri výstavy nainštalované v kultúrnom dome v Oravskej Polhore – Namaľuj ľudového muzikanta (práce z detskej medzinárodnej výtvarnej súťaže), Išli hudci svetom (výstava hudobných motívov v drevenej plastike Roberta Žilíka) a výstava o Jozefovi Zboroňovi. V dramaturgii usporiadatelia v snahe osloviť širokú polhorskú verejnosť a prebudiť bližší a prirodzenejší kontakt o tradičné kultúrne symboly pripravili na sobotu 22. septembra 2001 v obci voľný program. Začal sa sprievodom gajdošov do areálu ihriska, pokračoval remeselným jarmokom, súťažou v speve ľudových piesní O Rusnákovej nôte, súťažou O najchutnejší oravský chlieb i súťažami v netradičných športových disciplínach.

Sprievodný program pokračoval v areáli pri futbalovom ihrisku a pri základnej škole ešte niekoľko rokov, ale nepriniesol želanú zmenu. Diplomy šiestich ročníkov súťaže O najchutnejší oravský chlieb krášľia niektoré predajne výrobcov podnes. Tejto súťaže sa pravidelne zúčastňovali pekárenské firmy zo všetkých troch oravských okresov.

Spevácka súťaž O Rusnákovej nôte je v dramaturgii festivalu podnes, v réžii obce ako priestor pre prezentáciu detských speváckych talentov mikroregiónu Babia hora.

Cechmajstrove gajdy navždy stíchli

■ MELÁNIA PASTVOVÁ

O štyri mesiace, 30. augusta tohto roku by sa Jozef Zboroň, cechmajster Slovenského cechu gajdošov, dožil okrúhlych 80 rokov. Nestane sa tak. Po tom, čo za posledný rok svojho činnorého a rušného života v spolupráci s Obecným úradom v Oravskej Polhore, huslistom Ľudovítom Borovkom, spevičkou Margitou Kurákovou, Ivanom Matisom a Jaroslavom Stráňavským nahral a vydal vlastné CD, ktoré je prierezom jeho celoživotnej tvorby, napokon sa s nami navždy rozlúčil 26. marca tohto roku. Na CD však okrem svojráznych goralských piesní zanechal pre nasledujúce generácie aj vlastné spomienky vo forme rozprávateľských perličiek z rôznych období života.

Jozef Zboroň sa narodil v roku 1921 v Oravskej Polhore v rodine tesára ako jedno z ôsmich detí.

Otec, keď v zime nechal do postavieb, stolarčil doma. Dočnes je v kaplnke v Oravskej Polhore oltár so sochami svätých, ktorý vyšiel spod jeho rúk. Celá rodina rozumela drevu a robila s ním. Aj prvé gajdy, mi vyrezal otec. Jedny sme potom predali do Brna a keď moje v Bratislave ukradli, vyrezal mi otec aj druhé, - dozvieme sa zo zvuku jeho záznamu, zachovávalého hlas jedného z najvýznamnejších

z jednej svadby som ho popýtal požičať gajdy, že si gajdovanie vyskúšam. Za dva mesiace som gajdoval ako skúsený gajdoš.

Začal som aj ja vyrábať gajdy a bavilo ma to. Časom som prišiel na veľa vecí. Napríklad, že koža na dobré gajdy môže byť len z kozy alebo capy, nikdy nie z barana, pretože keď sa do gajd fúka celý večer a celú noc, ako na poriadnej svadbe, barania koža premočí. Kožu mačam v ceste z ovsenej alebo jačmennej múky, drozdia a soli. Dvanásť dní ju v ceste denne prevraciam, srst' musí byť dnu, nohy a krk dobre zviazané. Potom kožu prevrátim, vyperím v potoku a kým nie je celkom suchá, vydrhnem ju tým istým cestom, aby zostala bielučká. Rohy používam kravské, každý naplním pieskom, zacementujem a varím vo vode. Zmäknutý roh vytvarujem a namočíme do studenej vody, kde stvrdne. Potom sa dá zdobiť a okovávať medeným plechom. Najťažšie na celej výrobe gajd je vŕtanie dieřok. Ak vŕtákom čo len trochu tuhšie prítlačím, dieřka ide dobru a to je nanič. -

Cechmajster - gajdoš Jozef Zboroň naplnil svoj život láskou k ľudovej hudbe a piesni. Niekoľko rokov účinkoval dokonca ako sólista v SLUK-u. Ako spomínal, v Sedlánoch vyrobil pre SLUK za jeden mesiac a 8 dní štvoro gajd.

Persviedčali takto všetkých 200 členov súboru - zostalo im ich 27. Ostatní sa nevzdali. Viete si predstaviť, aká to bola rana pre súbor, stratiť zo dňa na deň toľko trébovaných tanečníkov, spevákov a hudobníkov? Keby som mal len vstúpiť do strany a dostať knižku ..., ale vzdáť sa viery - to je niečo úplne iné! -

Folklor sa však horkokrvnému

smel Jozef Zboroň chýbať na žiadnom z folklórnych festivalov a kultúrnych podujatí na Orave. Precestoval však nielen Oravu a Slovensko, ale aj Čechy, Sovietsky zväz, Belgicko, Francúzsko, Maďarsko, Poľsko... Zvukné a emóciami nabitú zvuku jeho gajd sú zachytené aj na gramoplatni Orava a mnohých nahrávkach Slovenského rozhlasu. V lete

Jozef Zboroň
30. 8. 1921 – 26. 3. 2001

Narodil sa 30. augusta 1921 v Oravskej Polhore v rodine tesára, pochádzal z ôsmich detí. Vychodil základnú školu a neskôr pracoval doma s otcom, ktorý stolarčil s celou rodinou. Dlhé roky pracoval v hore ako lesný robotník. Svoj život zasvätil uchovávaniu a rozvíjaniu ľudových tradícií rodnej obce. Patril medzi najvýznamnejších predstaviteľov tradičnej gajdošskej hry na Slovensku, bol i jedným z posledných oravských výrobcov gajd. V obci žil gajdoš Parigál a ako dieťa ho často navštevoval. Hra na gajdy sa mu zapáčila. Otec mu vyrezal a vyrobil prvé gajdy. Odmala sa učil hrať aj na husle a ako 17-ročný vyhrával po muzikách v okolí s gajdošom Mačincom zo Sihelného.

Od neho sa priučil hrať na gajdy a začal ich aj vyrábať, naučil sa fortele ich výroby. Jozef Zboroň dokonale ovládal tento hudobný nástroj, mal hudobné čítanie, improvizáciu schopnosti, ktoré uplatňoval v melódiách beskydských goralov. Vyhrával melódiu, používal gajdošské cifry.

Po odchode zo SLUK-u bol spoluzakladateľom folklórnej skupiny Polhoranka, v ktorej účinkoval ako sólista a spolu s Ľudovítom Borovkom a speváčkou Annou Rusnákovou vytvárali goraliskú trojku. Po celé obdobie nechýbal Jozef Zboroň na žiadnom z folklórnych festivalov a kultúrnych podujatí na Orave, účinkoval nielen na Orave a Slovensku, ale aj v Čechách (v Strakoniciach), Belgicku, Francúzsku (v Paríži na stretnutí gajdošov), v ZSSR, viackrát v Maďarsku, Poľsku. Tóny jeho gajd sú zachytené na niekoľkých gramoplatniach a v mnohých nahrávkach Slovenského rozhlasu. Dňa 24. februára 1996 bol vo Veľkej Lehote prijatý za majstra gajdošského cechu, neskôr sa stal jeho cechmajstrom. Patril k ústredným osobnostiam na medzinárodnom festivale Gajdovačka v Oravskej Polhore od jeho vzniku v roku 1999.

Zomrel vo veku nedožitých 80 rokov. Na Gajdovačke 2000 bolo prezentované jeho sólové CD, v posledných chvíľach života ešte nahral rozhovor pre Slovenský rozhlas, chystal sa a veľmi sa tešil na Gajdošské fašiangy do Lehoty. Choroba ho však už nepustila.

Ako som sa s gajdami zoznámil

Bol som ešte malý, mal som tuším sedem rokov, v obci žil istý gajdoš priezviskom Parigál, už starý človek. Vždy, keď sa dalo, kúpil som mu tabak a zašiel k nemu. Hrával na gajdách a poukazoval mi, ako sa hráva. Zaujalo ma to, lebo to bolo také nezvyčajné. Priúčal ma hrať a za chvíľu som „vrčal“ aj ja. Neskôr som však hrával aj na husliach...

Ako som sa hrávať naučil

Raz, mal som sedemnásť, išli sme s gajdošom Mačincom zo Sihelného, z hrania. Bolo to pred pôstom, na fašiangy. Spýtal som sa ho, či by mi nepožičal gajdy, že by som chcel skúsiť. Požičal. Za mesiac som na nich hrával, ale iba kontrú, nie melódie. Priučil ma teda i Mačinec. A potom i Vendelín Masničák a Ján Heretik. S ním som hrával aj po svadbách. Hrávali sme v Polhore, ale i ďalej – chodili sme do Sihelného, do Rabče, Rabčíc.

Ako som do Čiech gajdy šiel vyrábať

Režisér Martin Ťapák vedel, že v Polhore sú gajdoši. Prišiel spolu s Bartolomejom Urbancom, vtedajším dirigentom hudby v SĽUK-u za mnou. Pamätám, vtedy som mal pred domom práve dovezené drevo. Bolo to v apríli. Sadli si naň a predstavili sa – kto sú, čo chcú. Spýtali sa, či by som nešiel do Bratislavy s gajdami do prvomájového sprievodu. Šiel som. Po čase za mnou opäť prišiel Urbanec, ale už sám. S tým, či by som nešiel účinkovať do SĽUK-u. Najskôr však chcel, aby som išiel do Sedlčan, do Čiech, vyrobiť štvoro gájd. Prečo nie...

Ako som zo SĽUK-u odišiel

Po návrate z fabriky som v SĽUK-u účinkoval ako sólista. Šesť rokov a sedem mesiacov. Bývali sme v kaštieli v Rusovciach. Všetci potom som musel odísť. Jednak operovali ženu a o statok sa nemal kto postarať a jednak... Boli sme na zájazde v ZSSR, v Smolensku, 28 dní. Po návrate na Slovensko sme mali cestovať do San Paula do Južnej Ameriky, už boli pripravené i papiere. Báli sa, či sa vrátíme a chceli, aby som vstúpil do strany. Do strany by som aj bol podpísal. Ale oni chceli, aby som sa vzdal i viery. A to som nemohol. To bol ten druhý dôvod...

Ako som sa cechmajstrom stal

Chodil som do Malej Lehoty na stretnutia gajdošov. I vlni som bol. Pozvali ma i na druhý deň, do Malej Lehoty, že v miestom pohostinstve bude posedenie gajdošov. Bolo to v zime a vlni bola silná zima. Kufor s gajdami som zabudol v noci v aute. Ráno sme sa šli najesť, niečo kúpiť a ponáhľali sme sa do tej krčmy na stretnutie. Vytiahnem z auta gajdy – a celé zamrznuté. Ostatní gajdoši mali dokonca i svojich pomocníkov, ktorí im gajdy ladili, ja nie. Povedali – keď si ich vyrobil, tak si ich aj sám nalaď. Nuž ale ako nalaďím zmrznuté gajdy? Ale vynašiel som sa. Ohrial som ich na radiátore, piskor v rukách a za chvíľu mi to hralo. Pozreli po mne, že to trvalo len chvíľku. Posadili ma, vedľa sedel starý Garaj, na druhej strane moja dcéra. Začali debatu a reč sa zvrtila aj na to, že by chceli zvoliť majstra cechu gajdošského. Až ma tak trhlo, keď ktosi povedal, že by chceli zvoliť mňa. Prečo mňa, veď tu sedia aj iní dobrí gajdoši. Spýtali sa, či súhlasím. Ak súhlasíte vy, tak aj ja, vravím. Všetci zdvihli ruku.

Taká je obyčaj, že som musel dostať desať na zadok. Pripravili stoličku, prihlásil sa jeden mladý gajdoš, že on by ma chcel vyplatiť. Tak ma takou varechou i vyplatil. Potom som zahrál a vypil si gajdošskej slivovice.

fragmenty rozhovoru s M. Žabenským z roku 2000

NAMAĽUJ ĽUDOVÉHO MUZIKANTA

II. ROČNÍK DETSKEJ VÝTVARNEJ SÚŤAŽE
USPORIADANEJ V RÁMCI

II. MEDZINÁRODNÉHO STRETNUTIA GAJDOŠOV A FOLKLORISTOV
GAJDOVAČKA 2001

3. ročník - 13. – 15. 9. 2002

Oravská Polhora, Dolný Kubín, Milowka

V roku 2002 bola do dramaturgie festivalu po prvýkrát zaradená súťaž mladých gajdošov do do 18 rokov, vtedy ešte pod názvom Mladí muzikanti. Stala sa podstatným programom a zmyslom festivalu, súťažou svojho druhu jedinečnou v rámci stredoeurópskeho priestoru. V súťaži rástli a dozrievali mnohé gajdošské talenty, muzikanti, ktorí dnes už učia svojich žiakov. Stala sa platformou pre konfrontáciu gajdošských nárečí, štýlov hry a prístupov ku gajdám, priestorom pre konfrontáciu interpretačného umenia mladých inštrumentalistov a prezentáciu nových muzikantských talentov. Pomáha formovať u najmladšej generácie vzťah a postoj k prvkom tradičnej ľudovej kultúry.

V porote sa vystriedalo niekoľko významných inštrumentalistov a pedagógov - Ľubomír Tatkarka, Milan Rusko, Juraj Dufek, Anton Vranka, Bernard Garaj st. I ml., Lindsay Davidson, Pavel Číp, Vladek Zogata, Vladimír Kovářík, Jean Pierre Van Hees, Zbigniew Jerzy Przerembski, Janusz Jaskulski.

Ceny pre víťazov boli nemenej zaujímavé. Finančné, niekoľko drevených plastík z dielne Jána Špulera, desiatky kovových postáv gajdošov od Štefana Smržika a päťoro gájd z dielne Františka Skurčáka, najmä však od Juraja Dufeka.

Súťaže sa v tom roku zúčastnili:

Marek Kľučka, Nitra
Marcel Horák, Bratislava
Lukáš Lacko, Bratislava
Jozef Vnenčák, Sihelné
Peter Matis, Oravská Polhora

Na festivale sa okrem nich predstavili:

Vladimír Kovářík, Praha
Gajdošská hudba Vladka Zogaty, Hrčava, Třinec
Ľubomír Tatkarka, Banská Bystrica
Drahoš Daloš, Lehota
Bernard Garaj, Zlaté Moravce
Dominik a Pavol Garajovci, Veľká Lehota
Detská ľudová hudba Kobylka, Bratislava
Gajdošská muzika, Rožnov pod Radhoštěm
Pavel Číp, Zubří
Jiří Holásek, Sedlec u Mikulova
Jakub Gogolák, Námestovo
Rastislav Šimkovič, Bratislava
Ľubomír Pářička, Martin
Roman Bienik, Hričov
František Skurčák, Oravská Polhora
Gajdošská muzika Valašský Vojvoda, Kozlovice
Detská ľudová hudba Goluska, Oravská Polhora
Gajdošská ľudová hudba, Sihelné
Gajdošská hudba Gabrhelovcov, Uherský Brod
Milan Rusko, Bratislava
Gajdošská hudba, Mikulov
Ernesto Fischer, Holandsko
Helga a Michael Vereno, Salzburg
Martin Rajnoha, Malá Lehota

ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
V DOLNOM KUBÍNE

USPORIADATELIA

O B E C
ORAVSKÁ POLHORA

SPOLUUSPORIADATELIA

- REGIONÁLNY OŠRODEK KULTÚRY V BIELSKU-BIALEJ ● FOLKLÓRNÉ SDRUŽENÍ ČESKÉ REPUBLIKY
 - OBČIANSKE ZDRUŽENIE Cech slovenských GAJDOŠOV ● OBČIANSKE ZDRUŽENIE PRIATELIA ĽUDOVEJ KULTÚRY ORAVY
 - GMINNY OŠRODEK KULTÚRY V MIŁOWKE ● STAROSTWO POWIATOWE W ZYWCI ● ÚRAD ŽILINSKEHO SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA
 - MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO DOLNÝ KUBÍN
- S FINANČNÝM PRÍSPEVKOM MINISTERSTVA KULTÚRY - FONDU PRO SLOVAKIA

GAJDOVACKÁ 2002

3. MEDZINÁRODNÉ TVORIVÉ STRETNUTIE GAJDOŠOV

PROGRAM

PIATOK - 13. SEPTEMBRA

10.00 - MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO DOLNÝ KUBÍN
FANTASTICKÁ FAUNA A FLÓRA
slávnostné otvorenie medzinárodnej putovnej výstavy
detskej hračky od ľudových tvorcov zo štátov V4

16.30 - NÁMESTIE SLOBODY DOLNÝ KUBÍN
GAJDOŠI I.
program sólistov, ľudových hudieb a hovoreného slova

19.30 - CHATA SLANÁ VODA ORAVSKÁ POLHORA
STRETNUTIE
gajdošov a záujemcov spojené s vyhrávaním a rozprávaním

SOBOTA - 14. SEPTEMBRA

10.00 - KULTÚRNY DOM ORAVSKÁ POLHORA
OTVORENIE VÝSTAV
● NAMALUJ ĽUDOVÉHO MUZIKANTA
výstava detských výtvarných prác z medzinárodnej súťaže
● DREVENÁ ZVUKOVÁ HRAČKA
výstava realizovaná v spolupráci s Cechom výrobcov hračiek
● PORTRETY GAJDOŠOV
účinkujúcich na tohtoročnom a predchádzajúcich ročníkoch

10.30 - KULTÚRNY DOM ORAVSKÁ POLHORA
MALÁ IKOLA HRY NA GAJDÁCH
pre záujemcov i z radov verejnosti, vedie: Pavel Číp zo Zubří

11.00 - KULTÚRNY DOM ORAVSKÁ POLHORA
O GAJDÁCH A GAJDOVANÍ
tvorivá rozprava gajdošov, odborníkov a ostatných záujemcov

14.00 - 18.00 - AREÁL ZŠ 1.-4. ORAVSKÁ POLHORA
TO I ONO
voľný program pre verejnosť

- SPRIEVOD GAJDOŠOV ● JARMOK TRADIČNÝCH REMESIEL
- SÚŤAŽ O NAJCHUTNEJŠÍ ORAVSKÝ CHLIEB
- SÚŤAŽE V NETRADIČNÝCH ŠPORTOVÝCH DISCIPLÍNACH

v rámci programu
15.00 - JAVISKÓ V ŠPORTOVOM AREÁLI
O RUSNÁKOVEJ NÓTU
súťaž v speve ľudových piesní
MLADÍ MUZIKANTI
medzinárodná súťaž instrumentalistov gajdošov do 18 rokov

17.00 - ŠTADIÓN LKS MIŁOWKA /POLSKO/
GAJDOŠI II.
program gajdošov, ľudových hudieb a hovoreného slova

20.00 - KULTÚRNY DOM ORAVSKÁ POLHORA
VEČERNÉ VYHRÁVANIE
hostí a účinkujúcich

NEDEĽA, 15. SEPTEMBRA 2002

9.30 - RÍM.-KAT. KOSTOL ORAVSKÁ POLHORA
SV. OMIA ZA NOSITEĽOV TRADIČII

10.30 - CINTORÍN ORAVSKÁ POLHORA
SPOMIENKA
pri hrobe gajdoša Jozefa Zborňa z Oravskej Polhory

13.00 - KULTÚRNY DOM ORAVSKÁ POLHORA
POĎAKOVANIE
účinkujúcim 3. Medzinárodného stretnutia gajdošov,
odovzdanie pamätných listov a upomienkových predmetov,
zápis do pamätnej knihy

14.00 - KULTÚRNY DOM ORAVSKÁ POLHORA
GAJALPROGRAM
3. medzinárodného stretnutia gajdošov a spomienka
na zosnulého cechmajstra Jozefa Kostúra st. z Podkoníc

v programoch sa predstavia
GAJDOŠI, GAJDOŠSKÉ ĽUDOVÉ HUDBY A VÝROBCOVIA ZO SLOVENSKA, ČESKEJ REPUBLIKY, POLSKA, MAĎARSKA, RAKÚSKA A HOLANDSKA
mediálni partneri

markíza text

INFORMÁCIE: ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO V DOLNOM KUBÍNE, tel: 043/5864928, 5864978, fax: 043/5864928, e-mail: osvetadk@nextra.sk
OBEČNÝ ÚRAD ORAVSKÁ POLHORA, tel: 043/5595114, 5595100, fax: 046/5595100

III. ročník Medzinárodnej detskej výtvarnej súťaže Namaľuj ľudového muzikanta

Výsledky:

I. KATEGÓRIA

1. miesto – Lukasz Mocek, Zaspol zamkowo parkowy klub, Zywiec
2. miesto – Barbora Kolenčíková, ZUŠ Zákamenné
3. miesto – Dominika Pindiaková, Oravská Polhora

II. KATEGÓRIA

1. miesto – neudelené
2. miesto – Zuzana Chmel'ová, ZUŠ Zákamenné
3. miesto – Mocek Michalina, Zaspol zamkowo parkowy klub, Zywiec

III. KATEGÓRIA

1. miesto – Eva Bak, Skola podstawowa Nr1, Zywiec
2. miesto – Paulina Zazieblo, Skola podstawowa, Przylekow
3. miesto – Ewelina Mucharska, Zaspol zamkowo parkowy klub, Zywiec

Jozef Kostúr

9. 3. 1922 – 23. 8. 2002

Spomienka na gajdoša.

Pochádzal z Podkoníc, malej obce pri Banskej Bystrici. Narodil sa 9. marca 1922 ako potomok slávneho strapáňovského rodu, v ktorom sa bačovstvo dedilo z generácie na generáciu. I preto on väčšinu života pracoval na salaši ako bača. Tu ho osud zavial už ako 11-ročného.

Bol výnimočným gajdošom, ale hrával aj na píšťalkách či na fujare. Všetky nástroje si vyrábал sám. Vyrábал však i zvonce, ktoré boli chýrne pre ich jednoliaty zvuk. Výrobe zvoncov, jeho veľkej vášni, sa začal intenzívne venovať až po odchode zo salaša. Najväčšou láskou mu však až do sklonku života ostali gajdy.

Prvé si vyrobil ako 17-ročný a hoci nehrali čisto, boli jeho.

ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
V DOLNOM KUBÍNE

OBEČNÝ ÚRAD
ORAVSKÁ POLHORA

V SPOLUPRÁCI

S ÚRADOM ŽILINSKEHO SAMOSPRÁVNKEHO KRAJA • REGIONALNÝM OSOBNOM KULTÚRY V HIEŠTE-BIALJE • FOLKLÓRNÝM SDRUŽENÍM OSTRAVA
HAGYOMÁNYOK HÁZA BUDAPEST • OBYČIANSKYM ZDRUŽENÍM PRIATELCOV ĽUDOVEJ KULTÚRY ORAVY • OBYČIANSKYM ZDRUŽENÍM ČECH SLOVENSKÝCH GAJDOŠOV
GMINTNYM OSOBNOM KULTÚRY V MILOWKE • MESTSKÝMI KULTÚRNYMI STREDISKAMI V TYRDOŠINE A DOLNOM KUBÍNE • DOMOM KULTÚRY V NÁMESTOVE
A MESTSKÝMI KULTÚRNYMI STREDISKAMI V ORAVSKOM VESELÍ A MUTNOM

GAJDOVAČKA 2003

IV. MEDZINÁRODNÝ GAJDOŠSKÝ FESTIVAL

19. SEPTEMBRA 21. SEPTEMBRA

dopoludnia - základné školy na Orave
MUZIKANTI DEŤOM - výchovné koncerty

15.00 hod. - Námestie Slobody Dolný Kubín
GAJDOŠI I.

program sólistov, ľudových hudieb a horovného slova

17.00 hod. - Mestské kultúrne stredisko Tyrdošín
ĽUDOVÉ MUZIKANTI V UMENÍ
sprístupnenie medzinárodnej posúľaznej výstavy výtvarných prác
deťí a dospelých, ocenenie víťazov a KONCERT GAJDOŠOV

20.00 hod. - Oravská Polhora
MUZICÍROVANIE - stretnutie gajdošov pri ohni

20. SEPTEMBRA

10.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
PORTRÉTY GAJDOŠOV

sprístupnenie výstavy fotografií a dokumentov

10.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
MALÁ ŠKOLA HRY NA GAJDÁCH
tvorivá dieťa, vedie Dominik Garaj z Veľkej Lehoty

13.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
O ZBOROVU NÓTU
II. medzinárodná súľaz mladých gajdošov

17.00 hod. - Milowka (Poľsko)
GAJDOŠI II.
program sólistov, ľudových hudieb a horovného slova

19.00 hod. - Kultúrny dom Mutné
GAJDOŠI III.
program sólistov, ľudových hudieb a horovného slova

8.00 hod. - rk. hosiol Oravská Polhora
SVÁTA ONŠA ZA NOSITEĽOV TRADÍČIÍ

9.15 hod. - cínioria Oravská Polhora a Sihelné
POČTA ZOSNULÝM GAJDOŠOM
Jozefovi Zborovovi a Jánovi Ferencovi

10.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
SÚČASNÉ PODOBY TRADÍČNEJ
A ĽUDOVEJ KULTÚRY - seminár a tvorivá rozprava

13.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
POĎAKOVANIE
účinkujúcim spojené s odovzdaním upomienkových predmetov
a zápisom do pamätnej knihy

14.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
GALAPROGRAM
IV. medzinárodného gajdošského festivalu a vystúpenie víťazov
súľaze O Zborovovu nótu

15.00 hod. - Amfiteáter Námestovo
KULTIEG - koncert medzinárodného hudobného zoskupenia
(v prípade nepriaznivého počasia v sále Domu kultúry Námestovo)

V PROGRAMOCH SA PREDSTAVIA GAJDOŠI, GAJDOŠNÉ HUDBY
A TANECNÍCI ZO SLOVENSKA, POESKA, MAĎARSKA, ČESKEJ REPUBLIKY,
RANÚSKA A HOLANDSKA

podujatie sa organizuje vďaka finančnej podpore
MEDZINÁRODNÉHO VÝSEHRADSKÉHO FONDU
a programu PRO SLOVAKIA

VIŠIE INFORMÁCIE O PROGRAME A SLUŽBÁCH:
• Oravské osvetové stredisko, Bystrická 1283/55, 026 01 Dolný Kubín
tel. fax: 00421 43 5984928, tel: 00421 43 5984928, e-mail: osvetadk@osvetadk.sk
• Obecný úrad Oravská Polhora 021 47,
tel. fax: 00421 43 5995100, tel: 00421 43 5995114

4. ročník – 19. – 21. 9. 2003
Oravská Polhora, Dolný Kubín,
Sihelné, Mutné, Milowka, Oravské
Veselé, Rabča, Tyrdošín, Námestovo

Štvrté medzinárodné stretnutie gajdošov a folkloristov, vtedy ešte nie medzinárodný gajdošský festival, bol pestrý na sprievodné koncerty. Účastníci zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Maďarska a Holandska sa predstavili 19. septembra na Námestí slobody v Dolnom Kubíne, na námestí v Tvrdošíne – Medvedzí, v kultúrnom dome v Oravskej Polhore a 20. septembra v poľskej Milowke a v kultúrnom dome v Mútnom. Vo výchovných koncertoch pod názvom Muzikanti deťom sa vybraní gajdoši predstavili v základných školách v Oravskom Veselom a v Rabči. Malú školu hry na gajdy viedol Dominik Garaj st. z Veľkej Lehoty a festival vyvrcholil koncertom skupiny Keltieg v amfiteátri v Námestove.

V rámci festivalu sa podarilo nahráť, neskôr vyprodukovať a vydať druhé zvukové CD s výberom účinkujúcich festivalu. Spolupráca s Jaroslavom Stráňavským bola plodná i nasledujúce obdobie. Samostatných zvukových nosičov s nahrávkami účastníkov festivalu bolo vydaných napokon až päť. V rokoch 2000, 2003, 2006, 2009 a 2012.

1. Goluska Detská hudba z Oravskej Polhory	3:34	12. Viodek Zogata Hrčava	4:37
2. František Skurčák Oravská Polhora	4:40	13. Milan Rusko Bratislava	3:10
3. Drahos Dálos Lehota	1:52	14. István Pál (1919) Tereske - Maďarsko	6:22
4. Kobylka Detská hudba z Bratislavy	3:33	15. István Pál, Zoltán Juhász, Gergely Agócs, Budapest	3:16
5. Róbert Žilík Mojmirovce	2:11	16. Kapela dudziavska Manugi Poľsko	2:26
6. Jozef Kostár Podkonice	4:26	17. Kapela dudziavska Manugi Poľsko	2:05
7. Ľubomír Tatárka Čalamacha Slovenská Ľupča	3:59	18. Kapela dudziavska Manugi Poľsko	2:09
8. Bernard Garaj st. Malá Lehota	3:15	Nahrát: Jaroslav Stráňavský MUSIC MASTER tel.: 0903 423 582 Oravské kultúrne stredisko Dolný Kubín 2003	
9. Ivan Púpala Lučenec	2:34		
10. Zigmund Šimkovič Bratislava	4:25		
11. Rastislav Šimkovič Bratislava	2:19		

Druhý ročník súťaže mladých gajdošov bol už realizovaný pod názvom O Zboroňovu nôt, na počesť zosnulého významného polhorského gajdoša, nositeľa štýlu a cechmajstra gajdošského cechu Jozefa Zboroňa. V sále kultúrneho domu v Oravskej Polhore sa 20. septembra predstavili:

Maciej Maciejowski, Zywiec
 Wojciech Maciejowski, Zywiec
 Manusz Macoszek, Istebna
 Dorota Gazurek, Istebna
 Bartolomiej Rybka, Koniakow
 Tibor Parák, Plzeň
 Jana Koptišová, Jirkov
 Karel Zháněl, Brno
 Jiří Gabrhel, Starý Hrozenkov
 Marcel Horák, Bratislava
 Lukáš Lacko, Bratislava
 Tomáš Blažek, Nitra
 Jozef Vnenčák, Sihelné
 Peter Matis, Oravská Polhora
 Iveta Skurčáková, Oravská Polhora
 Tomáš Daloš, Lehota

Ján Ferneza

27. 9. 1932 – 15. 6. 2003

Portrét gajdoša.

Gajdoš, výrobca gájd zo Sihelného. Narodil sa 27. septembra 1932 v Sihelnom v rodine roľníka. Ako malý chlapec slúžil u Karola Mačínca, brata gajdoša Ondreja Mačínca. Od neho sa naučil hrať i vyrábať gajdy.

Prvé gajdy si zhotovil sám ako 13-ročný. Postupne sa zdokonaľoval a ako 17-ročný s bratom Jozefom chodili vyhrávať po svadbách a zábavách spolu so speváčkami sestrami Jankou Bielakovou a Máriou Ďubašákovou, neskôr s Kristínou Vnenčákovou a Jankou Grobarčíkovou.

Ako hudobník sa k nemu pripojil Serafín Luscoň, ktorý hrával na gajdách a husliach, niekedy hudobne pomáhal i Pavol Jucha. Neskôr spolu s bratmi Jozefom – husle a Pavlom – heligónka vytvorili ľudovú hudbu Fernezovcov. Hrávali spolu najmä na svadbách, pri rafaní ľanu a na páračkách. V roku 1990 sa pripojili k hudbe ďalší členovia a vznikla folklórna skupina, ktorá pôsobí dodnes s mladým gajdošom Jozefom Vnenčákom, ktorý sa naučil hrať od Jána Fernezu. S ľudovou hudbou i ako sólista sa zúčastnil na folklórnych festivaloch v Detve, Východnej, na Podroháckych folklórnych slávnostiach, prehliadkach v Krivej, Oravskom Veselom, bol každoročným účastníkom medzinárodného festivalu Gajdovačka. Ján Ferneza vyrobil mnoho gájd pre záujemcov zo Slovenska i zo zahraničia. Tóny jeho gájd sú zachytené na gramoplatniach a v nahrávkach slovenského a českého rozhlasu.

Mal štrnásť detí, ale žiadne sa hre na gajdy nenaučilo. Začal sa jej úspešne venovať jeho zat' František Skurčák, ktorý gajdy vyrába a hre na gajdy priučil aj svoju dcéru Ivetku.

Ľudový muzikant

- interpret tradície a jeho hudba v pohybe.

To je určite vďačná téma nielen pre spracovanie scénického folklórneho programu, ale i pre spracovanie vo výtvarnom umení. Aj preto sme si ako vyhlasovatelia IV. medzinárodnej výtvarnej súťaže výtvarnej tvorby detí a dospelých, ktorá sa uskutočňuje ako súčasť medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka 2003 zvolili práve túto tému. Korešponduje nielen s dramaturgiou celého festivalu, ale zaujímavo inšpirovala a oslovila detského i dospelého výtvarného tvorcu.

*Z otvorenia výstavy Ľudoví muzikanti v umení
v priestoroch MsKS v Tvrdošine*

Porota hodnotila 246 výtvarných priestorových i plošných prác detí a dospelých. Výtvarná súťaž za obdobie uplynulých štyroch rokov prešla určitými fázami vývoja. V prvom a druhom ročníku boli vyhlásené témy Namaľuj gajdoša a Z rozprávania starej mamy, v treťom ročníku Namaľuj ľudového muzikanta. Po tri roky bola súťaž vyhlásená len pre deti, štvrtý ročník súťaže bol vypísaný pre všetky vekové kategórie s témou Vytvor ľudového muzikanta. Za obdobie štyroch rokov súťaž oboslalo 1512 autorov.

Súťažilo sa v základných výtvarných technikách: maľba, kresba, grafika, kombinovaná technika a plastika za účasti tvorov zo Slovenskej, Českej a Poľskej republiky. Práce hodnotila odborná porota v zložení: Doc. Jan Kudlička, akad. mal., Doc. Pavol Rusko, akad. mal., akad. mal. Ondrej Ivan, Mgr. Daniel Marček a Zbigniew Micherdzinski.

5. ročník – 17. – 19. 9. 2004 Oravská Polhora, Dolný Kubín, Tvrdošín, Milowka

Po prvýkrát sa Gajdovačky zúčastnila skupina gajdošov z okolia Poznane. Prostredníctvom Janusza Jaskulského, etnológa Múzea hudobných nástrojov v Poznani, tak začala dlhodobá spolupráca s gajdošskou komunitou z Veľkopolska, z regiónu Kozla.

Nový grafický šat dostali i plagáty a pozvánky festivalu. V programe sa predstavili gajdoši a gajdošské ľudové hudby zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Rakúska, Holandska a Talianska. Sprievodnými podujatiami boli okrem diania v Oravskej Polhore a koncerte v Milowke aj výstavy v Dolnom Kubíne a Tvrdošíne. Upustili sme od sobotných sprievodných programov pre verejnosť a ťažisko záujmu sme preniesli na súťaž mladých gajdošov a malú školu hry na gajdy. Voľné programy, muzicírovania a rozpravy si našli svoje miesto v piatok večer najskôr pri ohni na ihrisku v Oravskej Polhore, neskôr v záhrade penziónu Hrubjak a v sobotu v kultúrnom dome v "Gajdošskej aréne".

Tretia medzinárodná súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu mala nasledovné zastúpenie: Jozef Vnenčák, Sihelné; Peter Matis, Oravská Polhora; Iveta Skurčáková, Oravská Polhora; Jiří Gabrhel, Starý Hrozenkov; Marcin Szczechowiak, Zbaszyn; Aneta Brozdova, Mosty u Jablunkova; Lukáš Lacko, Bratislava; Marcel Horák, Bratislava; Tomáš Blažek, Nitra; Katarzina Mai, Zbaszyn; Bartosz Mendlewski, Poznan; Marcin Klorek, Zbaszyn

ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
V DOLNOM KUBÍNE

OBEČNÝ ÚRAD
ORAVSKÁ POLHORA

S ÚRADOM ŽILINSKEHO SAMOSPRÁVNÉHO KRAJA • REGIONÁLNYM OSRODKOM KULTÚRY V BIELSKO-BIALEJ
FOLKLÓRNIM SDRUŽENÍM OSTRAVA • BARTOK BELA MÚVELDESI KOZPONT ÉS KONVYTTAR • GIMNÁZIUM OSRODKOM KULTÚRY V MILOWKE
OBČANSKÝM ZDRUŽENÍM PRIATELZOV ĽUDOVEJ KULTÚRY ORAVY • OBČANSKÝM ZDRUŽENÍM ČECH SLOVENSKÝCH GAJDOŠOV
MESTSKÝMI KULTÚRNÝMI STREDISKAMI A MESTSKÝMI ÚRADMI V DOLNOM KUBÍNE A TVRDOŠÍNE

GAJDOVAČKA 2004

V. medzinárodný gajdošský festival

17. - 19. september 2004

Oravská Polhora, Dolný Kubín, Tvrdošín, Milowka

17. septembra

- 14.00 hod. - Výstavné priestory MúSK Dolný Kubín
VYHLÁSENIE VÝSLEDKOV A OCENENIE AUTOROV
V. medzinárodnej výtvarnej súťaže "ĽUDOVÍ MUZIKANTI V UMENÍ"
- 15.00 hod. - Námestie Slobody Dolný Kubín
GAJDOŠI - program sólistov, ľudových hudieb a hovoreného slova
- 16.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
TAK SPIEVALA MOJA BABKA - regionálna súťaž v speve ľudových piesní
- 20.00 hod. - Oravská Polhora - **SLOVOM I SPEVOM...** - stretnutie účastníkov pri ohni

18. septembra

- 9.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
I TAK BOLO... - sprístupnenie výstavy fotografií a prebiehanie videofilmu z Gajdovačky 2003
- 10.30 hod. - Základná škola Oravská Polhora - **MAJÁ ŠKOLA GAJDOVANIA I.**
- 14.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **ROZPRÁVANIE O GAJDOŠOVI**
- 16.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
O ZBOROŇOVU NOTU - III. MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ MLADÝCH GAJDOŠOV
- 17.00 hod. - Milowka - **S GAJDOVAČKOU V POĽSKU** - koncert účastníkov
- 21.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **GAJDOŠSKÁ ARÉNA** - voľné muzicovanie

19. septembra

- 8.00 hod. - Rk. kostol Oravská Polhora - **SV. OMŠA ZA NOSITEĽOV TRADÍCIÍ**
- 9.15 hod. - cintorin Oravská Polhora a Síheľne - **POČTA ZOSNULÝM GAJDOŠOM**
- 10.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
ČO SME SI EŠTE NEPOVEDALI - tvorivá rozprava
- 10.00 hod. - Základná škola Oravská Polhora - **MAJÁ ŠKOLA GAJDOVANIA II.**
- 11.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
POĎAKOVANIE - odovzdanie upomienkových predmetov a zápis do pamätnej knihy
- 13.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **GALAPROGRAM**

V programoch sa predstaví
GAJDOŠI A ĽUDOVÉ HUDBY ZO SLOVENSKA, ČESKA, POĽSKA, RAKÚSKA, HOLANDSKA A TALIANSKA
Spracované podujatia

- 2. SEPTEMBRA, 15.00 hod.** - výstavné priestory MúSK Dolný Kubín
ĽUDOVÍ MUZIKANTI V UMENÍ - sprístupnenie V. medzinárodnej posúťažnej výstavy
HRA, HUDBA, TANEC - sprístupnenie medzinárodnej posúťažnej výstavy detskej hracky
(výstavy potrvajú do 22. septembra)
- 16. SEPTEMBRA, 15.00 hod.** - výstavné priestory MúSK Tvrdošín
Z TVORBY - sprístupnenie výstavy Márie Auerovej - Griešovej (výstava potrvá do 30. septembra)

Festival sa realizuje s finančnou podporou

ASSOCIAZIONE CULTURALE
ARTE E SUONI, SARONIA

GRANTOVÝ PROGRAM
MINISTERSTVA KULTÚRY SR

MEDZINÁRODNÉHO
VÝSEHRADSKÉHO FONDU

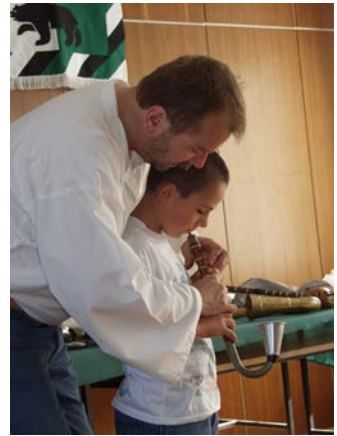

Informácie o programe a službách:
Oravské osvetové stredisko - 043/5864928, 5864978, www.osvetadk.sk, Obecný úrad Or. Polhora - 043/5595100, 5595114

International
Visegrad Fund

6. ročník – 16. – 18. 9. 2005

Oravská Polhora, Dolný Kubín, Miedzybrodzie Zywieckie, Zawoja

V programoch medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka 2005 sa stretlo v Oravskej Polhore viac ako 80 gajdošov zo šiestich európskych štátov. Okrem slovenských sólistov aj hudby z Česka, Poľska, Rakúska, Holandska a Anglicka. Najmladšou účastníčkou bola 10-ročná Ivetka Skurčáková z Oravskej Polhory, najstarším 74-ročný Vladek Zogata z Hrčavy. Program otvorili v piatok 17. septembra o 15. hodine koncert gajdošov na Námestí slobody v Dolnom Kubíne a vyhlásenie výsledkov medzinárodnej výtvarnej súťaže na tému Ľudoví muzikanti v umení. Potom sa festivalové dianie presunulo do Oravskej Polhory. Tam sa pri ochutnávke špecialít tradičnej oravskej kuchyne na voľnom programe Gajdošská aréna stretli od 20. hodiny účastníci, organizátori a statní záujemcovia o folklór. Sobotný program sa začal otvorením výstavy fotografií i z predchádzajúcich ročníkov festivalu a premietaním videofilmu z vlaňajšieho ročníka. Pre deti, ktoré mali záujem priučiť sa základom hry na gajdy, bola v sobotu i nedeľu pripravená Malá škola gajdovania. Viedol ju Milan Rusko s Jozefom Vnenčákom. Pre dospelých gajdošov bol pripravený výlet pod Babiu horu a na Hviezdoslavovu hájovňu. O gajdách záujemcom v sobotu popoludní porozprávali Juraj Dufek, Pavel Číp a Janusz Jaskulski. Gajdovačka zavítala koncertmi do poľských obcí Miedzybrodzie Zywieckie a Zawoja. Programom, na ktorý kladú usporiadatelia najväčší dôraz, bol IV. ročník súťaže mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu. Gajdovačka vyvrcholila v nedeľu slávnostnou svätou omšou, spomienkou na oravských gajdošov na cintorínoch v Oravskej Polhore a po prvýkrát aj v Sihelnom a popoludňajším galaprogramom.

Účastníci súťaže O Zboroňovu nôtu, ktorá bola po prvýkrát realizovaná v dvoch vekových kategóriách – do 15 a do 21 rokov:

Iveta Skurčáková, Oravská Polhora
 Jiří Gabrhel, Starý Hrozenkov
 Tomáš Blažek, Nitra
 Aneta Brozdová, Mosty u Jablunkova
 Peter Matis, Oravská Polhora
 Jozef Vnenčák, Sihelné
 Jozef Luscoň ml., Oravská Polhora
 Bartosz Pietrzak, Dabrowka Wlkp.
 Mateusz Budych, Dabrowka Wlkp.
 Jarosław Mai, Zbaszyn
 Krzysztof Baranowski, Steszaw
 Dominika Malinowska, Nowa Kramsko
 Katarzyna Mai, Zbaszyn
 Lukáš Lacko, Bratislava
 Marcel Horák, Bratislava
 Dominika Kevická, Bratislava
 Marek Gonda, Martin

Súťažiacich hodnotila odborná porota v zložení Bernard Garaj, Vladek Zogata, Janusz Jaskulski a Juraj Dufek.

V kategórii do 15 rokov sa umiestnili:

na 1. mieste – Peter Matis, Or. Polhora
 na 2. mieste – Tomáš Blažek, Nitra
 na 3. mieste – Dominika Malinowska, Nowe Kramsko, Poľsko

V kategórii nad 15 rokov sa umiestnili:

na 1. mieste – Jiří Gabrhel, Starý Hrozenkov
 na 2. mieste – Krzysztof Baranowski, Steszaw, Poľsko
 na 3. mieste – Aneta Brozdova, Mosty u Jablunkova

ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
V DOLNOM KUBÍNE

O B E C
ORAVSKÁ POLHORA

- ŽILINSKY SAMOSPRÁVNÝ KRAJ ● REGIONÁLNY OŠRODEK KULTÚRY V BIELSKY-BIALEJ
- KANISVAJ DOROTTYA MUZEUM MOHÁČS ● GHINNY OŠRODEK KULTÚRY V MIŁOWKE
- OBČANSKÉ ZDRUŽENIE PRIATEĽOV ĽUDOVEJ KULTÚRY ORAVY ● OBČANSKÉ ZDRUŽENIE ČECH SLOVENSKEJ GAIĐOŠOV
- MESTSKÉ KULTÚRNE STREDISKO V DOLNOM KUBÍNE

GAJDOVAČKA 2005

VI. medzinárodný gajdošský festival

16.-18. september 2005

Oravská Polhora, Dolný Kubín, Poľsko

16. septembra

- 14.00 HOD. - MŠKS DOLNÝ KUBÍN
- 14.00 HOD. - VYHLÁSENIE VÝSLEDKOV A OCENENIE AUTOROV VI. MEDZINÁRODNEJ VÝTVARNEJ SÚŤAZE, SPRÍSTUPNENIE POSŤAŽNEJ VÝSTAVY (VÝSTAVA POTRVA DO KONCA SEPTEMBRA)
- 15.00 HOD. - NÁMESTIE SLOBODY DOLNÝ KUBÍN
- 15.00 HOD. - GAIĐOŠI - PROGRAM SÓLISTOV A ĽUDOVÝCH HUĐIEB
- 16.00 HOD. - IHRISKO OR. POLHORA
- 16.00 HOD. - TAK SPIEVALA MOJA BABKA - REGIONÁLNA SŤAŽ V SPEVE ĽUDOVÝCH PIESNÍ
- 20.00 HOD. - IHRISKO OR. POLHORA
- 20.00 HOD. - GAIĐOŠSKÁ ARÉNA - ÚVODNÉ STRETNUTIE PRI HUĐBE A ŠPECIALITÁCH TRADIČNEJ KUCHYNE

17. septembra

- 9.30 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA
- 9.30 HOD. - NÁVRATY - SPRÍSTUPNENIE VÝSTAVY FOTOGRAFIÍ A PREMÍATANIE VIDEOFILMU Z GAIĐOVAČKY 2004
- 10.30 HOD. - OBEČNY ÚRAD OR. POLHORA - MALÁ ŠKOLA GAIĐOVANIA PRE DETI
- 11.00 HOD. - VÝLET POD BABIU HÓRU A NA HVIEZDOSLAVOVU HAJOVŇU
- 15.00 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA - ROZPRÁVANIE O GAIĐAČ
- 18.00 HOD. - MIEDZYBRODZIE ZYWIECKE, ZAWOJA - S GAIĐOVAČKOU V POĽSKU
- 19.00 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA
- 19.00 HOD. - O ZBOROVŇOVU NOTU - IV. MEDZINÁRODNÁ SŤAŽ MLADÝCH GAIĐOŠOV
- 21.30 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA - DO SPEVU I DO TANČA - VOĽNÉ VYHRÁVANIE

18. septembra

- 8.00 HOD. - RK. KOSTOL OR. POLHORA - SV. OMŠA ZA NOSITEĽOV TRADIČII
- 9.15 HOD. - CINTORINY V OR. POLHORE A SIHELNOM - POČTA ZOSNULÝM GAIĐOŠOM
- 10.00 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA
- 10.00 HOD. - CO SME SI EŠTE NEPOVEDALI - TVORIVA ROZPRÁVA
- 10.00 HOD. - OBEČNY ÚRAD OR. POLHORA - MALÁ ŠKOLA GAIĐOVANIA PRE DETI
- 11.30 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA
- 13.30 HOD. - PŮĐAKOVANIE A ZÁPIS DO PAMÄTNEJ KNHY
- 13.30 HOD. - KULTÚRNY DOM OR. POLHORA - GALA PROGRAM

V programoch sa predstavia

GAIĐOŠI A ĽUDOVÉ HUĐBY ZO SLOVENSKA, ČESKA, POĽSKA, RAKÚSKA, HOLANDSKA A ANGĽICKA

Festival sa organizuje s finančnou podporou

GRANTOVÉHO PROGRAMU
MINISTERSTVA KULTÚRY SR

MEDZINÁRODNEHO
VIŠEGRÁDSKEHO FONDU

Informácie o programe a službách:
Oravské osvetové stredisko - 043/5864928, 5864978, www.osvetedk.sk, Obecny urad Or. Polhora - 043/5595100, 5595114

7. ročník – 14. – 17. 9. 2006
Oravská Polhora, Dolný Kubín,
Zuberec, Trstená, Rabča, Wadowice

Po prvýkrát zavítal koncert gajdošov do zuberského skanzenu, do Múzea oravskej dediny. Možnosť koncertovať v prostredí oravských dreveníc a Studeného potoka vítajú účastníci podnes. Hlboké dojmy u gajdošov zanechal i sprievodný koncert vo Wadowiciach s návštevou rodného domu Jána Pavla II. V programe festivalu sa predstavilo 65 gajdošov zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Francúzska, Talianska a Holandska.

Gajdovačka rozťahla sobotným sprievodným koncertom hudobnej skupiny Roc'hann svoje krídla aj do Trstenej. Zaujímavá bola výstava drevorytov talianskeho výtvarníka Vita Giovannelliho. S audiovizuálnym komorným programom sa v nedeľu popoludní v Rabči predstavil Marián Plavec.

Spolupráca s Jaroslavom Stráňavským pokračovala naďalej a po festivale uzrelo svetlo sveta tretie CD gajdošov zo Slovenska, Talianska, Poľska a Českej republiky. Jedinečné nahrávky zachytávajú posun interpretov i festivalu za každé tri roky. Cieľom našich snažení bolo takto zachytiť a vydaním zvukových záznamov šíriť a propagovať gajdošskú kultúru. Produkovat' pravidelne v rámci festivalu i hudobný nosič je na Slovensku ojedinelý počin.

Medzinárodná súťaž mladých gajdošov o Zboroňovú nôtu.

Súťažiaci:

Tomáš Daloš, Lehota; Iveta Skurčáková, Oravská Polhora; Jiří Gabrhel, Starý Hrozenkov;
Dominika Kevická, Bratislava; Marek Gonda, Martin; Adam Kaiser, Przypostynia k. Zbaszyna;
Andrzej Frankiewicz, Koscian; Adam Buchert, Dobiezyń; Adam Knobel, Laski; Krzysztof Klorek,
Zbaszyn; Michal Gáči, Prievidza; Ondrej Tryzna, Prievidza; Aneta Brózdová, Mosty u Jablunkova;
Wojciech Maciejowski, Zywiec; Michal Maciejowski, Zywiec

V Oravskej Polhore sa stretnú gajdoši zo šiestich štátov

Po ôsmykrát privíta Oravská Polhora i Dolný Kubín a Wadowice v Poľsku účinkujúcich medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka 2007. V programe je ponuka koncertov, výstav i tvorivých dielní. Na tohtoročnom festivale sa predstaví viac ako 60 gajdošov zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Chorvátska, Anglicka a Holandska.

Gajdovačka sa začne vo štvrtok 13. septembra o 14. hodine v Mestskom kultúrnom stredisku v Dolnom Kubíne otvorením sprievodných medzinárodných výstav Detská hračka a Ľudoví muzikanti v umení. Na výstavách sa svojou tvorbou bude prezentovať viac ako 60 autorov zo Slovenska, Poľska, Maďarska a Českej republiky.

Piatkový program ponúka o 11. hodine v Oravskej Polhore výchovný koncert pre deti základných škôl. Predstaví sa v ňom známy poľský instrumentalista Jozef Broda. Neskôr bude v kultúrnom dome sprístupnená výstava fotografií z predchádzajúcich ročníkov festivalu a o 18.30 h sa speváci ľudových piesní predstavia v súťaži s názvom Tak spievala moja babka.

Sobotný program sa začne o

11. hodine v Oravskej Polhore dvoma výstavami. V prvej predstaví Vladimír Kovářik z Prahy svoju zbierku gajd a v druhej sa bude akvarelní a kresbami tanečníkov a muzikantov prezentovať Košičanka Mária Auerová - Griešová. Pre deti i dospelých, ktorí majú záujem priučiť sa základom hry na škótske gajdy, je pripravená Malá škola gajdovania. Školu bude viesť Lindsay Davison, Škót žijúci v Poľsku, ktorý študoval hru na gajdy na Edinburskej univerzite a vedie jednu z najväčších gajdošných škôl s pobočkami v USA a Austrálii. O 15.00 hodine sa gajdoši predstavia koncertom na námestí v poľských Wadowiciach. Sobotný program vyvrcholí o 19. hodine v Oravskej Polhore VI. medzinárodnou súťažou mladých gajdošov „O Zboroňovu nótu“ a o 21.30 h sa stretnú účastníci festivalu na programe Gajdošská aréna.

Gajdovačka vyvrcholí v nedeľu slávnostnou svätou omšou, spomienkou na oravských gajdošov na cintorinoch v Sihelnom a Oravskej Polhore a popoludňajším galaprogramom, ktorý bude uvedený o 13.30 hodine v kultúrnom dome v Oravskej Polhore.

Miroslav Žabenský

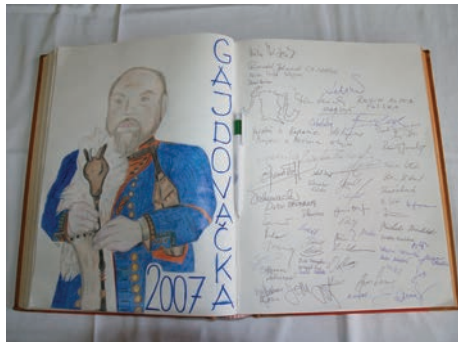
8. ročník – 14. – 16. 9. 2007
Oravská Polhora, Wadowice,
Dolný Kubín

Zážitkom pre deti z Oravskej Polhory bol výchovný koncert a prezentácia podob tradičnej kultúry muzikanta a folkloristu Jozefa Brocu z Koniakowa v Poľsku. Dospelých zas zaujala výstava gájd zo zbierky Vladimíra Kovaříka z Prahy ako aj výstava kresieb a pastelov s folklórnou tematikou Marie Auerovej-Griešovej z Košíc. Malá škola hry na gajdy bola zameraná na nuan- sy, prstoklad a štýl hrania na škótskych gajdách. Viedol ju Lindsay Davidson. Na festival prijali pozvanie gajdoši zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Holandska, Anglicka a Chorvátska. Muzikanti sa koncertom predstavili opäť na námestí v poľských Wadowiciach.

V šiestom ročníku medzinárodnej súťaže mladých gajdošov sa predstavili:
 Iveta Skurčáková, Oravská Polhora
 Peter Matis, Oravská Polhora
 Michal Gáči, Prievidza
 Lukáš Lacko, Bratislava
 Dominika Kevická, Bratislava
 Marcel Horák, Bratislava
 Aneta Brózdová, Mosty u Jablunkova
 Jiří Gabrhel, Stary Hrozenkov
 Jozef Luscoň, Oravská Polhora
 Anna Gumpert, Leszno
 Adam Knobel, Laski
 Daniel Molenda, Zbaszyn
 Daniel Rembacz, Mlynkowo
 Pailina Sielicka, Podmokle
 Tomáš Blažek, Nitra
 Jakub Bocek, Mosty u Jablunkova

Prvé miesto v kategórii do 15 rokov získal Adam Knobel, v kategórii do 25 rokov Peter Matis.

Opäť sa stretla jedna veľká šťastná rodina

Smiech, vôňa tabaku, nablýskané fajky, perfektne nalažené gajdy, zaujímavé, netradičné tóny. So všetkým týmto, ale aj s mnohým iným sa mohli stretnúť tí, ktorí prišli uplynulý víkend do Oravskej Polhory. Pohraničná obec totiž už desiatykrát hostila hádam najlepších, až 83 gajdošov zo Slovenska, Čiech, Holandska, Poľska, Chorvátska a Anglicka. Opäť ich k nám prilákalo podujatie s medzinárodnou účasťou - Gajdovačka 2007.

Skupina troch Holanďanov sa prechádzala po obci a spriemňovala svoju hudbu sobotnou popoludňou.

Mladé, ale veľmi šikovné. Aj podľa dlhoročných gajdošov z týchto dvoch dievčat v budúcnosti niečo určite bude. Snímky: (nk)

Hoci sa podujatie malo pôvodne konať celé štyri dni, pričom jeden deň bol program naplánovaný v Dolnom Kubíne, časť v poľských Wadowiciach a väčšina vystúpení mala prebehnúť v Or. Polhore, pre nedostatok množstva financií a problémy v Poľsku, časť programu museli zrušiť. „Hlavným cieľom tejto akcie opäť ostáva oživenie tradičných kultúrnych symbolov, ku ktorým nepochybne patrí aj hra na gajdy. Jednou z mála oblastí na Slovensku, kde sa táto tradícia zachováva, je práve Or. Polhora a Sihelné. Hoci v spomínaných obciach je podpora tohto hudobného nástroja dostatočne udržiavaná, chceme zvýšiť popularitu gajd a pritiahnúť k nim ďalších mladých ľudí. Zatiaľ by som mohol povedať, že sa nám to celkom darí. Dôkazom je veľký ohlas na Gajdovačku, ktorý dostávame z celej Európy,“ povedal nám Miroslav Zabavský, riaditeľ Oravského osvetového strediska, ktoré je hlavným organizátorom gajdového festivalu. Organizátori sa niektoré svoje ciele, ktoré si v rámci podujatia ukladajú, snažia riešiť priamo na slávnostiach. Jedným z „previedčiacich“ a motivujúcich spôsobov je nepochybné

ne aj malá škola gajdovania, na ktorej sa skúsený lektor snaží zaujať mladých ľudí. Tento rok robil učiteľ Lindsay Davison. V publiku sa našli štyria odvážlivci, ktorých škôť od základov učil, ako z tohto netradičného nástroja vytvoriť príjemné a počuvateľné tóny. A aká dlhá cesta vedie až k tomu, aby si hudobník mohol povedať, už to viem, najlepšie poznajú samotní gajdoši. „Pochádzam z dediny, kde bola veľká chudoba. Vtedy by som možno rád hral aj na iný nástroj, všetky však boli veľmi drahé. Akurát gajdy si človek dokázal vyrobiť sám. Okrem toho sa nikdy negajdovalo v lete, vždy len v zime. Preto sme mali dosť času naodkladaf si na ne potrebné peniaze. Pamätám si, že môj starý otec chodieval na dolníky hrávať na ľašiangy, a tak si na ne privybral. A viete, ako to robili? Už na Vianoc išli ku Zlatým Moravciam a hľadali, kde budú na ľašiangy gajdovať. Ak sa mu niečo podarilo nájsť, musel ísť ešte dvakrát zadarmo hrať na zábavu. To bola akási odplata za to, že mu dovolila hrať. Bol to taký chlebič, no vtedy sa nedala kúpiť harmonika ani husle, takže

sme si museli vystačiť s gajdami,“ priblížil nám dávne využitie gajd na Slovensku samotný majster gajdového čechu, hádam najstarší slovenský gajdos pochádzajúci z pôvodnej gajdovej rodiny - Bernard Garaj zo Zlatých Moraviec. „Ľudia mali už oddávna tendenciu spájať niekoľko píšťal. Bolo pochopiteľné, že všetky píšťaly by človek naraz do úst nevoľil, vytvoril si teda akýsi zásoníkový meč. A to mu umožňovalo hrať na niekoľkých píšťalách naraz,“ pridal sa k majstrovi ďalší výrobca gajd Roman Bieňik z Dolného Hričova. „Je známe, že v okolí Martina sa v minulosti vyskytovali gajdy len veľmi málo. Viem však, že v neďalekej dedine bol predsa len jeden gajdos, ktorý gajdoval na salaši. Ja som sa k tomuto hudobnému nástroju dostal asi v desiatich rokoch. Vtedy som sa začal zaoberať výrobou fujár. Potom som sa postupne spoznával s týmito vynikajúcimi ľuďmi. Začal som sa zúčastňovať rôznych folklórnych podujatí, na ktorých som mal možnosť spoznať sa so starými, dnes už väčšinou nebehými gajdošmi. Bolo mojou veľkou túžbou, vyrobiť si niekedy vlastné gajdy a naučiť sa na nich hrať. Potom sa

viack predomnou objavila obrovská bariéra. Gajdy sú totiž jedným z najnáročnejších nástrojov. No zafal som sa, prekonal som to a doteraz ich robím stále a veľmi rád,“ napokon dodal Ľubomír Párika, tretí z veselej skupiny gajdošov a gajdových výrobcov. Hoci človek by si mohol myslieť, že pri toľkých výrobcov by si navzájom mohli konkurovať, gajdosy takto postoj jednoducho odmietajú. „Často cestujem s Ľubom po svete, no čo je zaujímavé, nekonkurujeme si a ja si nás vzájom veľmi vážim. Pomáhame si totiž aj ako výrobcovia, aj ako interpreti,“ dodal Roman Bieňik. „A ako sa môže gajdos stať majstrom gajdového čechu? Určite som sa neponíkal sám. Pravdepodobne to vyplývalo samo od seba, a asi sú dôležité aj skúsenosti a roky. Myslím, že náš gajdoský spolkový náhľad, a tak som sa nim stal,“ dodal s úsmevom majster gajdového čechu. V budúcom čísle prinesieme fotoreportáž z celého podujatia, aj rozhovor s gajdošom, zberateľom, ale aj výrobcom gajd Vladimírom Kováčikom.

Nada Kalisová

ŽILINSKÝ
samosprávny kraj

ŽILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

OBECNÝ ÚRAD
ORAVSKÁ POLHORA

ORAVSKÉ OSVETOVÉ STREDISKO
V DOLNOM KUBÍNE

V SPOLUPRÁCI
S MESTOM WADOWICE • REGIONALNÝM OŠROKOM KULTÚRY V BIELSKO-BIALEJ
MESTSKÝM KULTÚRNYM STREDISKOM DOLNÝ KUBÍN • OBČANSKÝM ZDRUŽENÍM ČECH SLOVENSKEJ GAJDOV

POD ZÁŠTITOU POSLANCA NÁRODNEJ RADY SR JOZEFA TARČÁKA

GAJDOVAČKA 2007

VIII. medzinárodný gajdošský festival

13. - 16. september 2007
Oravská Polhora, Wadowice, Dolný Kubín

13. septembra

• 14.00 hod. - Výstavné priestory MsKS Dolný Kubín
ĽUDOVÍ MUZIKANTI V UMEŇI, DETSKÁ HRAČKA - otvorenie medzinárodných výstav

14. septembra

- 11.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **VÝCHOVNÝ KONCERT PRE DETI**
- 18.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
OBZRETIÁ... - sprístupnenie výstavy fotografií z predchádzajúcich ročníkov
- 18.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
TAK SPIEVALA MOJA BABKA - regionálna súťaž v speve ľudových piesní

15. septembra

- 11.00 hod. - Zasadacia Obecného úradu Oravská Polhora
MOJE GAJDY - sprístupnenie výstavy gájd Vladimíra Kováříka z Prahy
- MUZIKANTI...** - sprístupnenie výstavy kresieb a pastelov Márie Auerovej - Griessovej z Košíc
- 11.15 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
ROZPRÁVANIE O GAJDÁCH A MALÁ ŠKOLA GAJDovania - ŠKÓTSKE GAJDY, vedie Lindsay Davison
- 15.00 hod. - Námestie vo Wadowiciach (Poľsko) - **S GAJDOVAČKOU V POČSKU** - koncert gajdošov
- 19.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora
O ZBOROŇOVU NOTU - VI. MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ MLADÝCH GAJDOŠOV
- 21.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **GAJDOŠSKÁ ARÉNA** - program účastníkov festivalu

16. septembra

- 8.00 hod. - Rk. kostol Oravská Polhora - **SV. OMŠA ZA NOSITEĽOV TRADÍCII**
- 9.15 hod. - cintorín Oravská Polhora a Stihelné - **POCTA ZOSNULÝM GAJDOŠOM**
- 10.00 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **MALÁ ŠKOLA GAJDovania II.**
- 11.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **POĎAKOVANIE**
- 13.30 hod. - Kultúrny dom Oravská Polhora - **GALAPROGRAM**

V programoch sa predstavie

GAJDOŠI A HUDBY ZO SLOVENSKA, ČESKA, POČSKA, HOLANDSKA, ANGLICKA A CHORVÁTSKA

Informácie o programe a službách:
Oravské osvetové stredisko - 043/5864928, 5864978, www.osvetadk.sk
Obecný úrad Or. Polhora - 043/5595100, 5595114, www.oravskapolhora.sk

ORAVSKO

MEDIÁLNY PARTNER

9. ročník – 12. – 14. 9. 2008
Oravská Polhora, Milowka, Zuberec,
Oravský Podzámok, Tvrdošín

Prekvapením pre návštevníkov bol koncert skupiny gajdošov v historických priestoroch dominanty Oravy – na Oravskom hrade. Muzikantov upútala aj exkurzia v dielni polhorského výrobcu gájd Františka Skurčáka, ktorý bol zatiaľ neobohatým gajdošom a výrobcu Jána Fernezu zo susednej obce Sihelné. Hudobná skupina Roc'hann si zakonzertovala na Michalskom námestí v Tvrdošine. V tomto roku sa kultúrny dom i obecny úrad rekonštruoval, programy sa preto realizovali v náhradných priestoroch. Útulne bolo napokon i v sobotu večer na chodbe základnej školy, kde si Ľubomír Tatarka so svojimi priateľmi Karolom Kočíkom, Martinom Tesákom, Jozefom Kostúrom, Milanom Šteskom a Jánom Palovičom zaspomínal na gajdošov zo severného Podpoľania. Melodické tóny chorvátskych gájd v malej škole gajdovania vyučoval Stjepan Večković zo Záhrebu. Nezabudnuteľná bola i virtuozita Xuacu Amieva zo španielskej Asturie.

Ani zima a sychravé počasie neodradilo záujemcov a prišli sa započúvať do tónov gájd na Slanú vodu. A aj keď ruky mrzli a gajdy sa ťažko ladili, dobrú náladu a melódie vylúdila takmer stovka muzikantov zo Slovenska, Českej republiky, Poľska, Španielska, Anglicka, Chorvátska, Francúzska a Japonska. Práve japonský gajdoš Yukata Ban sa stal senzáciou aj pre celoštátne médiá. Týmto rokom sme v spolupráci s dvorným fotografom Gajdovačky Františkom Vorčákom začali realizovať a ako prezent odovzdávať spoločnú fotografiu.

Fenoménom gajdovačky sa stala ľudová hudba Goluska pod vedením Petra Matisa, ktorá vydala i vlastné CD a vznikla vlastne rok pred založením festivalu. Na Gajdovačke 2008 sa prezentovala vlastným programom.

Sút'áže mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu sa zúčastnili:

Iveta Skurčáková, Oravská Polhora; Jozef Vnenčák, Sihelné; Tomáš Daloš, Lehota; Michal Gači, Prievidza; Ondrej Tryzna, Prievidza; Mário Križanovič, Veľké Zálužie; Michaela Križanovičová, Veľké Zálužie; Tomáš Blažek, Nitra; Dominika Kevická, Bratislava; Lukáš Lacko, Bratislava; Andrej Babiar, Želovce; Kvetoslava Kšenzuliaková, Banská Bystrica; Jiří Gabrhel, Starý Hrozenkov; Marek Gonda, Martin; Jakub Bocek, Mosty u Jablunkova; Hana Olšanská, Návsí u Jablunkova; Aneta Brózdová, Mosty u Jablunkova; Daniel Dřimal, Domažlice; Jan Ryt, Sucha Besidska; Mateusz Zaplata, Bukowec Górny; Andželika Drozda, Nowe Kramsko; Hubert Woźny, Poznań; David Zieliński, Poznań; Piotr Górecki, Poznań; Michael Emanuel Večkoviz, Zagreb; Filip Martinic, Zagreb

František Skurčák spomína, ako sa dostal do gajdošskej rodiny:

... Dostal som sa ku gajdám úplnou náhodou. Pred takmer 30 rokmi ma k tomuto remeslu priviedol už nebohy svokor Ján Ferneza zo Sihelného. Keď som začal chodiť s jednou z jeho 11 dcér, s Máriou. Vtedy mi povedal, že ak ju chcem mať za ženu, musím sa naučiť hrať na gajdy. A aj keď to myslel zo žartu, vyplnil som mu to. A aj som sa gajdy od neho naučil vyrábať, len piskory som povylepšoval...

10. ročník – 11. – 13. 9. 2009

Oravská Polhora, Zuberec

Kruh prvého desaťročia sa Gajdovačkou 2009 uzavrel a to bol správny dôvod v rámci festivalu

– i mimo neho nielen sumarizovať, ale urobiť i niečo na viac. A v novom kultúrnom dome. Ten hneď v piatok gajdošsky pokrstil Pavel Popelka svojím moderovaným programom s hosťami pod názvom Gajdošské historky. V sobotu na neho komentovanou projekciou dokumentárneho filmu Ako sa vyrábajú gajdy? nadviazal Pavel Číp. K prameňu sa večerným programom k jubileu dostal i Miroslav Žabenský. Svoje miesto si v dramaturgii opäť našiel i nedeľný vozový sprievod obcou a svätá omša.

Jedinečným a na zhromaždenie podkladov, fotografií a ďalších materiálov i náročným počínom sa stalo zozbieranie a vydanie 26 životopisov, vydaných v publikácii pod názvom **Portréty gajdošov**.

Gajdovačka

PORTRÉTY GAJDOŠOV

...Čas dozrel a nastala tá správna chvíľa pre vydanie zborníka o gajdošoch. Napokon – je na to i príležitosť. Veď desať rokov gajdošského festivalu, ktorý sa z nesmelého stretnutia ani nie desiatky slovenských a dvoch poľských gajdošov v rámci programu Folklórnych slávností pod Babou horou na lúke pri Bielej farme v Sihelnom pretransformoval do dnešnej podoby trojdňového podujatia s niekoľkými typmi programov a aktivít (výstava, súťaž, workshop, scénický program), si to naozaj zaslúži...

...Pri desiatom výročí Gajdovačky sme pripravili výstavu i zborník ako stálu spomienku na ľudí s láskou k hudbe. Kľúčom pri výbere gajdošov bola pravidelnosť ich účinkovania na našich stretnutiach v Oravskej Polhore a nemali sme ambíciu vydať monografiu obopínajúcu celý gajdošský svet. Sme skromnejší a oslovili sme tých, ktorí viac-menej prijímajú naše pozvania. Ani samotní oslovení gajdoši však často neregovali na náš dotazník a nie všetkých sa nám podarilo osloviť. V našich portrétoch sa ocitli gajdoši nielen slovenskí. Z Čechov a Moravákov sme nemohli obísť pravidelných priateľov Gajdovačky, poľských zastupujú dvaja učители nastupujúcej gajdošskej generácie. Portrétni gajdošov prezentujeme súčasný stav informácií, ktoré sa nám podarilo získať a veríme, že sú dobrým a dlhým krokom k ich ďalšej sumarizácii. Veríme preto, že náš prvý editorský počín inšpiruje aj ostatných, ktorí možno váhali a budeme môcť vydať jeho reedíciu doplnenú o ďalšie gajdošské mená a zaujímavé príbehy či pokračovanie, ďalšiu časť portrétov.

Z príhovoru zostavovateľov

...Hovorí sa, že doma človek nikdy nie je prorokom. Obrazne to znamená, že ľudia a veci, ktorých máme od nepamäti blízko, doma a poruke, si často nie dostatočne vážime. Podobne to platí aj o tradíciách. Na severnej Orave napríklad o tradícii gajdošsko-husľovej muziky. Naopak, ľudia pozorujúci z väčšieho odstupe, napríklad z cudziny hneď odhalia skutočnú hodnotu tohto pokladu. Milovníkovi gájd z Talianska napríklad stálo za to prejsť tisíce kilometrov, len aby navštívil festival Gajdovačka 2005. Bolo úžasné ho pozorovať, ako hltavo sleduje vystúpenia domácich muzikantov a do notesu si stále robí poznámky. Hoci je sám gajdoš, on neprišiel hrat'. Prišiel si vychutnať jedinečnú atmosféru, staré „nuty“, starodávne jedlá a osobne spoznať tradičných muzikantov, ktorých môže stretnúť len tu. Hoci je Taliansko na gajdošov a gajdošské festivaly pomerne bohaté, na žiadnom z nich isto nestretnete tú jedinečnú slovensko-česko-poľskú atmosféru, ktorá je už pre Gajdovačku typická. V gajdošskom svete sa o Oravskej Polhore hovorí čoraz častejšie a s čoraz väčšou úctou.

Z príhovoru Milana Ruska

Vydávanie zvukových nosičov v rámci festivalu v réžii Jaroslava Stráňovského pokračovalo v trojročných cykloch, teda aj na Gajdovačke 2009. Na tomto CD sa predstavujú významní slovenskí interpreti, pravidelní účastníci festivalu s melódiami z Oravy, Kysúc, Podpoľania, Ponitria a ďalších regiónov a zahraniční hostia, ktorí reprezentujú gajdošské štýly severnej Moravy, Chodska či okolia poľskej Poznane. Výber ponúka i pre poslucháča možno exotickéjšie zvuky gajdošských melodií zo Škótska a Talianska.

1. Pastierske z okolia Žiliny	4:36
2. Gajdošské z Príbeľac	3:39
3. Gajdošské z Príbeľac	3:07
4. Gajdošské z Príbeľac	3:38
5. Gajdošské z Príbeľac	3:39
6. Gajdošské z Príbeľac	3:00
7. Gajdošské z Príbeľac	3:37
8. Gajdošské z Príbeľac	3:35
9. Gajdošské z Príbeľac	3:35
10. Gajdošské z Príbeľac	3:35
11. Gajdošské z Príbeľac	3:35
12. Gajdošské z Príbeľac	3:35
13. Gajdošské z Príbeľac	3:35
14. Gajdošské z Príbeľac	3:35
15. Gajdošské z Príbeľac	3:35
16. Gajdošské z Príbeľac	3:35
17. Gajdošské z Príbeľac	3:35
18. Gajdošské z Príbeľac	3:35
19. Gajdošské z Príbeľac	3:35
20. Gajdošské z Príbeľac	3:35
21. Gajdošské z Príbeľac	3:35
22. Gajdošské z Príbeľac	3:35
23. Gajdošské z Príbeľac	3:35
24. Gajdošské z Príbeľac	3:35
25. Gajdošské z Príbeľac	3:35
26. Gajdošské z Príbeľac	3:35
27. Gajdošské z Príbeľac	3:35
28. Gajdošské z Príbeľac	3:35
29. Gajdošské z Príbeľac	3:35
30. Gajdošské z Príbeľac	3:35
31. Gajdošské z Príbeľac	3:35
32. Gajdošské z Príbeľac	3:35
33. Gajdošské z Príbeľac	3:35
34. Gajdošské z Príbeľac	3:35
35. Gajdošské z Príbeľac	3:35
36. Gajdošské z Príbeľac	3:35
37. Gajdošské z Príbeľac	3:35
38. Gajdošské z Príbeľac	3:35
39. Gajdošské z Príbeľac	3:35
40. Gajdošské z Príbeľac	3:35
41. Gajdošské z Príbeľac	3:35
42. Gajdošské z Príbeľac	3:35
43. Gajdošské z Príbeľac	3:35
44. Gajdošské z Príbeľac	3:35
45. Gajdošské z Príbeľac	3:35
46. Gajdošské z Príbeľac	3:35
47. Gajdošské z Príbeľac	3:35
48. Gajdošské z Príbeľac	3:35
49. Gajdošské z Príbeľac	3:35
50. Gajdošské z Príbeľac	3:35
51. Gajdošské z Príbeľac	3:35
52. Gajdošské z Príbeľac	3:35
53. Gajdošské z Príbeľac	3:35
54. Gajdošské z Príbeľac	3:35
55. Gajdošské z Príbeľac	3:35
56. Gajdošské z Príbeľac	3:35
57. Gajdošské z Príbeľac	3:35
58. Gajdošské z Príbeľac	3:35
59. Gajdošské z Príbeľac	3:35
60. Gajdošské z Príbeľac	3:35
61. Gajdošské z Príbeľac	3:35
62. Gajdošské z Príbeľac	3:35
63. Gajdošské z Príbeľac	3:35
64. Gajdošské z Príbeľac	3:35
65. Gajdošské z Príbeľac	3:35
66. Gajdošské z Príbeľac	3:35
67. Gajdošské z Príbeľac	3:35
68. Gajdošské z Príbeľac	3:35
69. Gajdošské z Príbeľac	3:35
70. Gajdošské z Príbeľac	3:35
71. Gajdošské z Príbeľac	3:35
72. Gajdošské z Príbeľac	3:35
73. Gajdošské z Príbeľac	3:35
74. Gajdošské z Príbeľac	3:35
75. Gajdošské z Príbeľac	3:35
76. Gajdošské z Príbeľac	3:35
77. Gajdošské z Príbeľac	3:35
78. Gajdošské z Príbeľac	3:35
79. Gajdošské z Príbeľac	3:35
80. Gajdošské z Príbeľac	3:35
81. Gajdošské z Príbeľac	3:35
82. Gajdošské z Príbeľac	3:35
83. Gajdošské z Príbeľac	3:35
84. Gajdošské z Príbeľac	3:35
85. Gajdošské z Príbeľac	3:35
86. Gajdošské z Príbeľac	3:35
87. Gajdošské z Príbeľac	3:35
88. Gajdošské z Príbeľac	3:35
89. Gajdošské z Príbeľac	3:35
90. Gajdošské z Príbeľac	3:35
91. Gajdošské z Príbeľac	3:35
92. Gajdošské z Príbeľac	3:35
93. Gajdošské z Príbeľac	3:35
94. Gajdošské z Príbeľac	3:35
95. Gajdošské z Príbeľac	3:35
96. Gajdošské z Príbeľac	3:35
97. Gajdošské z Príbeľac	3:35
98. Gajdošské z Príbeľac	3:35
99. Gajdošské z Príbeľac	3:35
100. Gajdošské z Príbeľac	3:35

Oravské kultúrne stredisko v spolupráci s obcou Oravská Polhora pripravilo prvú ucelenú a systematickú vzdelávaciu aktivitu pre deti, mladých záujemcov o hru na gajdy - **Ročný kurz na oravské dvojhlasné gajdy**. S cieľom podnietiť záujem o oravské gajdy u najmladšej generácie kurz viedol gajdoš a výrobca gajd František Skurčák. Kurz bol určený pre deti od 8 rokov a prebiehal prostredníctvom nácvikov v skupine jedenkrát do týždňa, každú sobotu okrem sviatkov a prázdnin v trvaní dvoch vyučovacích hodín. Prihlásené deti absolvovali 40 stretnutí, na ktorých sa okrem praktického nácviku ovládania nástroja a hry zoznámili aj s históriou gajd a gajdošskou tradíciou na Slovensku a Orave. Úvodné stretnutie sa realizovalo v rámci medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka.

Výsledky snažení Oravského kultúrneho strediska o prinavrátenie gajdošskej kultúry do oravských gajdošských obcí ako prirodzenej súčasť kultúrneho života sa pomaly dostavili. Neskôr sa už podobné cyklické vzdelávacie aktivity realizovali častejšie. A nielen v Oravskej Polhore, ale i v susednom Poľsku. Deti sa ku gajdám dostávali i prostredníctvom kurzov hry na šesťdierkové píšťalky v Sihelnom či v Rabči, kde napokon táto iniciatíva vyúsťila v tradíciu regionálnej súťaže instrumentalistov (od roku 2017).

Ani nebl'áci, ani nekope. Hrá prím...

Titul pútnické miesto si vyslúžila Oravská Polhora. Je po Malej Lehotě druhou obcou na Slovensku, kde sa radi stretávajú ľudia postihnutí zvláštnou diagnózou – majú radi gajdy. Tak nám jubilejný desiaty ročník priblížil Drahos Daloš, zanietený gajdos, výrobca hudobných nástrojov, muzikant a pedagóg, jeden zo spoločníkov organizátorov medzinárodného stretnutia gajdosov Gajdovačka 2009. „Pre nás, staršiu generáciu, je radosť, keď tak veľa mladých ľudí, ktorí ten nástroj berú do rúk a hrajú. Znamená to, že gajdoská tradícia sa ponese ďalej.“ Tu, na najsevernejšej Orave je táto tradícia dnes v rukách Petra Matisa, Jozefa Luscoňa a jeho vnuka Jožka Luscoňa, 14-ročnej Ivety Skurčákové, no a Františka Skurčáka, ktorý hru na gajdách vyučuje a dokonca i v Poľsku, navyše, tradičný nástroj i vyrába. To sú ti s diagnózou gajdy, tí, ktorí stihli zachytiť dedičstvo chýrných, dnes už nežijúcich gajdosov Jozefa Zboroža a Jána Fernezu a šíria ho ďalej.

V najsevernejšej slovenskej obci rávalo cez víkend

viac ako sto gajdosov z rôznych kútov Európy, popri nich aj ďalší muzikanti. Na jubilejnú Gajdovačku predstavili všetky typy slovenských gajd, i niekoľko pre nás exotických, na ktorých hrali napríklad právi Škóti v sukniach, výnimčový bol aj launeddas, trstinový nástroj bez mechu, ktorý sa považuje za predchodcu gajd. V Oravskej Polhoře a Sielhom sa odjakživa hrávalo a aj dnes hráva na dvojhlasých gajdách, ktoré patria k najstarším druhom v Európe. Melodická písňa má jeden hlas, mohutný hŕk druhý.

Starí gajdosí zvykli hovo-

Všetky pohľady prítomných páli v Múzeu oravskej dediny Škóti v sukniach - gajdosí z Edinburghu. Capko v skanzene sa bál o svoj život. Takmer dve hodiny prechádzali okolo neho muzikanti s nástrojmi, ktorých mechy sa vyrábajú z kozieho. Prežil. Lebo vraj on smrdí... Foto: (b)

rievaf, že s gajdami je to ako s mladým kozľom. Človek pri ňom nikdy nevie, či zabľabí, alebo kopne do zadku. Keď na gajdách chcel Ivan Matis z Oravskej Polhoře s podpo-

rou obce a Oravského kultúrneho strediska postaviť festival, tiež netušil, čo sa z neho vykluje. Dnes možno povedať, že Gajdovačka hrá medzi gajdosmi prím... (b)

16

SPEKTRUM / INZERCIA

TELEFON 043/532 0012, E-MAIL: SEREDAKTOR@TVPPRESS.SK

Polhora - centrum oravského gajdošstva

Od piatka do nedele potrvá tento výšedný jubilejný X. medzinárodné stretnutie gajdosov Gajdovačka 2009. Zúčastní sa jej viac ako stovka gajdosov z rôznych krajín. Ako to vlastne začalo?

Prvému ročníku medzinárodného stretnutia gajdosov Gajdovačka 2000 predchádzal „nultý“ ročník. Pri príležitosti zvestovania Jozefa Zboroža, gajdos z Oravskej Polhoře, za cechmajstra Čechu slovenských gajdosov „duďaci“ zovšetkých kútov krajiny streli 24. júla 1999 na Podbaboňských hôľkach slávnostných v Sielhom.

Ferula do Oravskej Polhoře
Vtedy malo podujatie dve časti: sobotňajšie stretnutie gajdosov, milovníkov ľudovej kultúry a zástupcov obce Oravskej Polhoře, spojené s muzikovaním a spoločným rozhovorom, a v nedelu program v amfiteátri v Sielhom. Spievadlné slovo a réžiu mal sekretár Čechu slovenských gajdosov Milan Rusko. Stretnutia gajdosov sa okrem neho zúčastňovali Rastislav Šimkovič, Ondrej a Zdobim Panžovič, Pavol a Dominik Gajdojci, Milan Kocián a Bernard Ganj et., ktorí ako odstupujúci cechmajster odovzdali Jozefovi Zborožovi symbolickú ferulu.

vania funkcie sa inkutočili už predtým, na gajdoských faliargoch vo Veľkej Lehotě na schôdku Čechu slovenských gajdosov v cechovej izbe. Milan Rusko hovoril o potrebe prezentácie aj v iných regiónoch s gajdoskou tradíciou. Tak by sa podporilo a aktivizovalo gajdošstvo na Slovensku vo všetkých miestach. Myšlienka odovzdať kultúru z Oravskej Polhoře Ivanu Matisa. A tak na prípravu stretnutia folklórného festivalu pod Ľuboš horu navrhli usporiadať spievadlný program s názvom „Duďacky by grul“. Organizácie aj finančne si ho „zval na plec“ obecný úrad Oravskej Polhoře. Prvý samostatný ročník Gajdovačky sa uskutočnil v roku 2000, už za aktívnej spolupráce vtedajšieho Oravského kultúrneho strediska v Dolnom Kubíne a Obecného úradu v Oravskej Polhoře. OKS riadi metodickú časť a technickú zabezpečuje organizáciu.

Základ bol hriech
Usporiadateľmi stretnutia gajdosov sú každý rok Oravské kultúrne stredisko (bývalé ovetové stredisko v Dolnom Kubíne) a Obecný úrad v Oravskej Polhoře. OKS riadi metodickú časť a technickú zabezpečuje organizáciu.

„Do vznik gajdovačky boli jediným pravidelným a čisto

Gajdovačka 2003

Jeden z prvých „dorastencov“ a nasledovníkov Jozefa Zboroža - Polhořan Peter Matis s chlapčenskou ľudovou hudbou Čobaska na Gajdovačke 2009.

kapely zo severnej Oravy sa ho síce rúšovali, ale na udziatie gajdoskej tradície na Orave to malo len minimálny dopad,“ spomína na to obdobie Ivan Matis. „Jednotreba umením ľudom domu uvedomil si, aké bohatstvo zaniakajúca oravská gajdoská tradícia predstavuje. I aké ťažké paralyt má vo vedľajších krajinách: Poľsko, Slovensko, Rakúsko, Maďarsko, Švédsko a Západná Čechy z českých súasod, nehorvác napríklad o Škótsku a iných vzdialenejších krajinách. Chceli

A že by bol hriech nechať ju stáť v sav prepádajúcu čaru.“
Predsavzatie sa naplňuje
Čiasto gajdosky je, aby v Oravskej Polhoře bolo povolenie a hrdosť na tradičnú hodnotu, záujem o ich udržanie. Festival mal zároveň podnietiť výberu nasledovníkov hry na gajdy, ale aj pŕstala či trombitu, a zastaviť celkový úpadok gajdošstva na Orave. A to sa aj podarilo. Dnes v regióne rastie niekoľko gajdosov - tovarov. „Prečla rozprávania starých ľudí boli začiatkom 20. storočia

Gajdovačka 2004

Škótni gajdosí už majú kemu odovzdať svoje skúsenosti - mladých gajdosov vidieť na prúde.

biach, príslušak, pri páni peria,“ dodáva Ivan Matis. „Tým že do života vstúpili technické vynálezy - rádio, televízia - sa ľudia začali menej stretávať, lebo zabavu dostávali cez médiá rovnako. V 50. rokoch 20. storočia boli v Oravskej Polhoře a Sielhom gajdosy ľudmi najrozšírenejšími ľudovými nástrojmi, ale s príchodom heligónik a nenik ako celkový strádali postupne svoje pozície. Dvodom bola vysoká technická náročnosť prípravy nástroja na hranie a tým aj ťažšie zvládanie hráte a aj mladí ľudia sa od gajd začali odvracať. Úpadok doiel tak ďaleko, že v Polhoře aktívne hral už len Jozef Zborož a v Sielhom Ján Ferneza, ktorý až do smrti gajdy vyrábaj a na predaj. Preto sme museli gajdy spopularizovať, aby v regióne prežili aj pre budúcu generáciu. Cháňalo sa, že sme to urobili naozaj v hodine dvadsiatej.“ V poslednej chvíli sa podarilo povzbudiť mladých muzikantov a výrobcov ľudských nástrojov, aby prebrali čo najviac skúsenosti od autentických gajdosov Jozefa Zboroža a Jána Fernezu. Mestské ošlia starí kadiši

II. ročník – 11. – 13. 9. 2010

Oravská Polhora, Zuberec, Milowka

Jedenásty ročník Gajdovačky bol bohatý na jubileá. Aj to bol dôvod venovať jubilantom sobotný večerný program. Miroslav Žabenský na javisku sprítomnil životné príbehy a vyspovedal päťdesiatnikov Lýdiu a Bohumila Gabrhelových, Romualda Jedraszaka, Milana Ruska a šesťdesiatnika Martina Tesáka.

Pamätám, by som 11-letným chlapcom, kedy po krátkom 3-miesiečnom wakacyjnym szkoleniu, stanęłam 1-szy raz na scenie. Występy odbywały się wówczas na sali gimnastycznej w Starym Gołębinie. Dudziarze wychodzili na scenę i grali, a ich grze przysłuchiowało się jury. A po występach odbywała się dudziarska biesiada za stołami zastawionymi stołami. Panowała tam prawdziwie rodzinna atmosfera, bo znali się wszyscy dorośli i starzy muzycy, którym przyglądała się młodzież – w tym i ja. Środowisko dudziarskie było wtedy bardzo zintegrowane, a wszyscy mieli sobie wiele do powiedzenia. Pamiętam też, że jadła wszelakiego nigdy nie

brakowało – tradycyjnego napitku „kalafonium” dla dorosłych (czyli wódki) również było w bród. Ja dopiero później dowiedziałem się prawdziwego znaczenia tego terminu...

Zo spomienok Romualda Jedraszaka

Sobotný program ponúkol malú školu hry na gajdy, na ktorej tridsiatku záujemcov do tajov hry na dudy wielkopolskie a sierszenki zasvätil Romuald Jedraszak z Poznane. V bohatom programe festivalu nechýbali ani sprievodné koncerty gajdošov. Tí úspešne zahrli v zuberskom skanzene a v poľskom Zywcí. Súčasťou Gajdovačky bolo i odovzdanie certifikátov pre deti, ktoré absolvovali ročný kurz hry na oravské gajdy. Tí sa predstavili v súťaži mladých gajdošov. Významnou časťou programu bolo otvorenie gajdošského chodníka na najsevernejší bod Slovenska, ktoré sa však pre nepriaznivé počasie uskutočnilo v kultúrnom dome.

9. Medzinárodná súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu.

Pred šesťčlennou porotou, zloženou z gajdoských majstrov a etnomuzikológov zo Slovenska (Bernard Garaj, Milan Rusko), Poľska (Janusz Jaskulski), Českej republiky (Vladimír Kovářík), Chorvátska (Stjepan Večković) a Škótska (James MacDonald Reid) sa vo dvoch vekových kategóriách predstavilo šesťnásť talentovaných gajdošov. Medzi mladšími zaujal najviac Mihael Emanuel Večković zo Zagrebu, druhé miesto obsadil Patryk Nowak z poľského Czempina, na tretom skončil Mário Križanovič z Veľkého Zálužia. Medzi staršími gajdosmi do 25 rokov zvíťazil Lukáš Lacko z Bratislavy, druhé a tretie miesto získali Poliaci – Jan Ryt zo Suchej Beskzy a Przemysław Żurek zo Stryszawy.

Súťažiaci:

Iveta Skurčáková, Oravská Polhora
Adrián Matis, Oravská Polhora
Anna Vnenčáková, Sihelné
Ľubomír Blaženiák, Sihelné
Soňa Garajová, Sihelné
Ondrej Trýžňa, Prievidza
Michal Gáči, Prievidza
Mário Križanovič, Veľké Zálužie
Michaela Križanovičová, Veľké Zálužie
Lukáš Lacko, Bratislava
Michal Machava, Hriňová
Jan Ryt, Sucha Beskidzka
Przemysław Żurek, Stryszawa
Maksymilian Bargel, Lachowice
Michael Emanuel Večković, Zagreb
Patryk Nowak, Czempin
Edyta Kliemann, Zbaszyn
Lukasz Kaiser, Zbaszyn
Mateusz Bryl, Czempin
Tomasz Modlena, Zbaszyn

Program dvanásteho ročníka Gajdovačky bol pestrý. Ponúkol nielen scénické programy a koncerty, ktoré sa okrem Oravskej Polhory uskutočnili aj v zuber-
skom skanzene a v Tvrdošíne, ale opäť i medzinárodnú súťaž, školu hry na gajdy a
výstavu. Festival sa začal v piatok podvečer v kultúrnom dome v Oravskej Polhore
sprístupnením výstavy plastík oravských ľudových rezbárov. Potom sa v sále stretli
detské spevácke talenty na súťaži Tak spievala moja babka. Večer bol pre divákov
pripravený úvodný gajdošský program pod názvom Na privítanie. V sobotu do-
poludnia v Malej škole hry na gajdy záujemcov do tajomstiev hry na gajdy zasvätil
Juraj Dufek z Bojníc.

Popoludní sa časť gajdošov stretla na Gajdošskej strunge – najsevernejšom
bode Slovenska. Ostatní na koncertoch zahrli divákovi v Múzeu oravskej dediny
v Zubercoch a na Michalskom námestí v Tvrdošíne.

Ťažiskom sobotného programu bola desiatka medzinárodná súťaž mladých ga-
jdošov. V súťaži sa vo dvoch vekových kategóriách predstavilo devätnásť mladých
muzikantov zo Slovenska, Poľska a Českej republiky. Večerný program v kultúr-
nom dome ponúkol koncert zahraničných gajdošov pod názvom Hudba sveta. Na
záver sa predstavil Robo Hulej a skupina Spod Budína z Nižnej.

Nedeľný program Gajdovačky mal obvyklú dramaturgiu – slávnostnú svätú
omšu, spomienku na oravských gajdošov na cintorínoch v Sihelnom a Oravskej
Polhore, sprievod obcou a popoludňajší galaprogram.

ZILINSKÝ SAMOSPRÁVNÝ KRAJ

ORAVSKÉ KULTÚRNE STREDISKO
V DOLNOM KUBÍNE

OBEČNÝ ÚRAD
ORAVSKÁ POLHORA

SPOLUSPORIADATELIA

REGIONÁLNY OŠRODEK KULTÚRY V BIELSKU-BIALEJ • PAVEL ČIP - ZUBER
SZARVASI SLOVAKOV KULTURÁLIS KÖR • MUZEUM ORAVSKÉJ DEDINY V ZUBERI • MESTO TVRDOŠÍN

GAJDOVAČKA 2011

XII. medzinárodný gajdošský festival

16. - 18. september 2011

Oravská Polhora

16. septembra

Kultúrny dom Oravská Polhora

- 17.30 hod. - **ORAVSKÁ DREVENÁ PLASTIKA**
sprístupnenie výstavy plastik ľudových rezbárov zo zbierok OKS
- 18.00 hod. - **TAK SPIEVALA MOJA BABKA** - regionálna súťaž v speve ľudových piesní
Oravská Polhora - lokalita Hrádok pri križi
- 20.00 hod. - **NA PRIVITANIE** - úvodný program hostí festivalu

17. septembra

Kultúrny dom Oravská Polhora

- 10.00 hod. - **MALÁ SKOLA GAJDOVANIA**
Oravská Polhora - časť Modralová
- 14.00 hod. - **GAJDOŠSKÝM CHODNÍKOM** - stretnutie gajdošov na Gajdošskej strune
Muzeum oravskej dediny v Zuberi - Brestovej
- 15.00 hod. - **S GAJDOVAČKOU V SKANZENE** - koncert gajdošov
Michalské Námestie - Tvrdošín
- 15.00 hod. - **S GAJDOVAČKOU V TVRDOŠÍNE** - koncert gajdošov
Kultúrny dom Oravská Polhora
- 18.30 hod. - **O ZBOROVNOU NOTU** - X. MEDZINÁRODNÁ SÚŤAŽ MLADÝCH GAJDOŠOV
- 20.00 hod. - **HUDBA SVETA** - večerný program gajdošov
- 21.30 hod. - **ROBO HULEJ & SPOD BUDINA** - koncert folkovej a world music skupiny z Niznej

18. septembra

Rk. kostol Oravská Polhora

- 9.00 hod. - **SVÄTÁ OMŠA ZA NOSITEĽOV TRADÍCIE**
cintoriny Oravská Polhora a Siehľné
- 9.15 hod. - **POČTA ZOŠNULÝM ORAVSKÝM GAJDOŠOM**
Kultúrny dom Oravská Polhora
- 10.00 hod. - **MALÁ SKOLA GAJDOVANIA**
Oravská Polhora
- 12.30 hod. - **VOZOVÝ SPRIEVOD GAJDOŠOV**
Kultúrny dom Oravská Polhora
- 13.30 hod. - **GAĽAPROGRAM**

V programoch sa predstavia

GAJDOŠI A HODBY ZO SLOVENSKA, ČESKA, POĽSKA, FRANCÚZSKA, MAĎARSKA, SRBSKA,
CHORVÁTSKA, TALIANSKA, RAKUSKA

Festival sa realizuje s finančnou podporou

Informácie a programy a stúdiá:
Oravské kultúrne stredisko - 043-3864928, 3864918, www.oravacki.sk, Obecný úrad Oravská Polhora - 043-3385100, 3385114, www.oravskapolhora.sk

10. Medzinárodná súťaž O Zboroňovu nôtu.

Súťažiaci:

Adrián Matis, Oravská Polhora; Anna Vnenčáková, Sihelné; Martin Křížka, Kašava; Mário Pavel, Veľké Zálužie; Wojciech Weglarz, Wegerska Gorka; Jakub Crzesecki, Bukowiec Gorny; Richard Červeň, Bratislava; Matúš Kovár, Bratislava; Peter Petráš, Bratislava; Tomáš Duchoslav, Bratislava; Maksymilian Chwalkowski, Zbaszyn; Iveta Skurčáková, Oravská Polhora; Soňa Gajarová, Rabča; Jan Ryt, Sucha Beskidzka; Maksymilian Bargiel, Lachowice; Michaela Pavelová, Veľké Zálužie; Wojciech Wojciechowski, Bukowiec Gorny; Krzysztof Lolowczyk, Krobia; Jacek Kutrowski, Wilkowice

Výsledky:

Kategória gajdoši do 15 rokov:

1. miesto – Mário Pavel, Veľké Zálužie
2. miesto – Adrián Matis, Or. Polhora
3. miesto – Martin Křížka, Kašava
3. miesto – Tomáš Duchoslav, Bratislava

Kategória gajdoši do 25 rokov:

1. miesto – Jan Ryt, Sucha Beskydska
2. miesto – Maksymilian Bargiel, Lachowice
3. miesto – Wojciech Wojciechowski, Bukowiec Gorny

Gajdosovacka 2012

13. Medzinárodný gajdoský festival

13. ročník – 14. – 16. 9. 2012
Oravská Polhora, Zuberec, Tvrdošín

Program festivalu otvorilo sprístupnenie výstavy drevených plastík zo zbierok Oravského kultúrneho strediska v sále kultúrneho domu v Oravskej Polhore.

Malú školu gajdovania viedol Peter Matis. Uza-
vrel tak kruh a z učňa - tovariša sa stal majster.

Sobotný večerný program Melódie v čase nestratené bol spomienkou na zosnulých gajdošov Jána Fernezu a Jozefa Kostúra pri príležitosti výročí ich narodenia. Zahrať im prišli Bjelakovci, Brandysovci a Magura zo Sihelného, František a Iveta Skurčákovi z Rabče, Martin Tesák, Ľubomír Tatarka i syn – Jozef Kostúr. Určite počúvali z gajdošského neba.

Programovou čerešňou na torte bol koncert žilinskej hudobnej skupiny Balkansambel. Táto mnohopočetná hudobná formácia a jej podmanivé melodické rytmy dokázali roztancovať aj gajdošov a ostatných, ktorí o sebe tvrdili, že sa nevedia hýbať.

Štýlom hry zaujali nielen Slováci – Ľubomír Tatarka zo Slovenskej Ľupče, Martin Tesák z Pohronskej Polhory, Juraj Dufek z Bojníc či Garajovci z Veľkej Lehoty, ale i členovia Chorvátskeho gajdošského orchestra zo Záhrebu s gajdošom Stjepanom Večkovicom, Gajdoši z Kopaníc – Gabrhelovci z Uherského Brodu, Malá selská muzika zo Strakoníc či výrazní Škóti zo zoskupenia Scotpipe Leslyho A. Duncana z Edinburgu.

12. medzinárodná súťaž O Zboroňovu nôtu.

Pred trojčlennou porotou zloženou z gajdošských majstrov sa vo dvoch vekových kategóriách predstavilo 25 talentovaných gajdošov. V kategórii do 15 rokov zaujali najviac gajdoši zo Slovenska. Prvé miesto obsadil Mário Pavel z Veľkého Zálužia, druhé miesto Matúš Kovár z Bratislavy, na treťom sa umiestnil Martin Machajda z Oravskej Polhory. V staršej kategórii do 25 rokov si prvé tri miesta rozdelili poľskí gajdoši. Víťazom sa stal Adam Knobel z Lasiek, druhé miesto získal Przemyslaw Żurek zo Stryszawy, tretie miesto Andrzej Frankiewicz z Kościan.

Súťažiaci:

Michal Gači, Prievidza
Maksymilian Bargiel, Lachowice
Jan Ryt, Sucha Beskidzka
Przemyslaw Żurek, Stryszawa
Peter Chňapa, Bratislava
Soňa Garajová, Rabča
Andrzej Frankiewicz, Kościan
Adam Knobel, Babimost
Kajetan Piotrowiak, Rydzyna
Iveta Skurčáková, Rabča
Anička Vnenčáková, Sihelné
Martin Křížka, Kašava
Marek Ryt, Sucha Beskidzka
Linda Takáčová, Opatovce nad Nitrou
Michal Pawlikowski, Zakopane
Damian Migiel, Zakopane
Jakub Klus, Zakopane
Mário Pavel, Veľké Zálužie
Martin Machajda, Oravská Polhora
Adrián Matis, Oravská Polhora
Kamil Knobel, Babimost
Ľubo Blaženiák, Sihelné
Matúš Kovár, Bratislava
Peter Petraš, Bratislava
Tomáš Duchoslav, Bratislava

Súčasťou festivalu bolo nahrávanie štvrtého výberového CD s Jaroslavom Stráňavským.

1. Adrián Matis, Oravská Polhora - Zboroňove nôty Keby ja vjedzol..., Zboroňové cifry, Jod byk, pjol byk...	1:26
2. Ľubomír Tatarka, Slovenská Ľupča - Pesnička z malej stanici	4:09
3. Roughshod, Durham (UK) - The Old Wife of Coverdale	2:35
4. Roughshod, Durham (UK) - Cuckold Come Out the Amrey	2:41
5. Roman Bienik, Dolný Hričov - Kokavské	3:26
6. Ľubomír Párička, Martin - Išou gajdos do dediny	2:36
7. DLH Kobyłka, Devínska Nová Ves, gajdos: Peter Petráš, spev: Petra Rollerová a Mária Petrášová Gajdošské z Kysúc - Čorňani, čorňani..., Pomkaj še, pomkaj...	3:38
8. DLH Kobyłka, Devínska Nová Ves, gajdos: Matuš Kovár, spev: Dávid Hrica, Zuzana Babušiková, Petra Rollerová - Pesničky z Pohronskeho Inovca	3:42
9. Soňa Garajová, Rabča - Oj, voľajo še chmury...	1:17
10. Michal Machava, Hriňová, Lukáš Lacko, Devínska Nová Ves Melódie z Horehronia - Nech sa žiadna nenazdáva..., Padá dišť, padá dišť...	4:07
11. František Skurčák, Oravská Polhora - Boli mje glovicka..., Ke jo se sel..., Cifra	1:15
12. LH Magura, Sihelné, gajdos: Jozef Vnenčák - V Babyj góre sosna...	1:49
13. LH Magura, Sihelné, gajdos: Jozef Vnenčák - Vobrtol še vivjol še...	1:15
14. LH Mała Ziemia Suska, Sucha Beskidzka (PL), gajdos: Jan Ryt - Hej na tej Babiej Górze...	2:52
15. LH Mała Ziemia Suska, Sucha Beskidzka (PL), gajdos: Jan Ryt - Z Babiej Góry w pola...	2:27
16. Martin Machajda, Oravská Polhora - Gory nase gory..., Cirfy, Na grunicku stoi sarňa...	2:00
17. Spojené huky Slovenska, sólo: Michal Machava Piesne z Pribeliec - Plachtiniec - Janko mlynárov..., Mysli milá mysli..., Hopže čupže, nevoľuj že...	4:17
18. Lindsay Davison, Modlnica (PL) - Glengarrys Lament	6:16
19. Scotpipe Pipe Band, Edinburgh (UK) - Scotland the Brave, Rowan Tree, Bonnie Galloway	3:10
20. Scotpipe Pipe Band, Edinburgh (UK) - Highland Cathedral	2:16

Gajdovačka 2012

Nahrál: Jaroslav Stráňavský - Music master, Banská Bystrica
Odborná spolupráca: Miroslav Žabenský, Ľubomír Tatarka, Ivan Matis
Vydalo: © Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja
Vydané s finančným príspevkom Ministerstva kultúry SR

13. Medzinárodný gajdošský festival

Gajdy sú v reprezentatívnom zozname nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Na polhorskej Gajdovačke v slávnostnom večernom programe sme oznámili zápis gájd a slovenskej gajdošskej kultúry do zoznamu kultúrneho dedičstva Slovenska.

Žiadosť Cechu slovenských gajdošov o zápis gájd a gajdošskej kultúry na Slovensku do reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska bola na návrh odbornej komisie ministrom kultúry Marekom Maďaričom 23. augusta potvrdená. Gajdy sa tak stali kultúrnym fenoménom a tradičným kultúrnym symbolom Slovenska. I keď slávnostné vyhlásenie sa uskutočnilo až 24. októbra v Dvorane Ministerstva kultúry SR, gajdoši túto skutočnosť slávnostne oznámili už 14. septembra vo večernom programe Gajdovačky. Večerný program bol vyhradený nielen prezentácii goralského kroja – módnej prehliadke tradičného odevu z Poľska, ale najmä slávnostnému programu majstrov gajdošov pripravenému pri príležitosti zápisu gájd a gajdošskej kultúry na Slovensku do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Sobotný program ponúkol malú školu hry na gajdy, počas ktorej tridsiatku záujemcov zasvätil Vladimír Kovářík z Prahy do tajov hry na juhočeské gajdy.

V nedeľnom galaprograme divákov okrem iných zaujali najmä pražské muziky Pracharanda a Hruška, netradičné spojenie gájd a harfy v programe koncertných majstrov Lindsaya a Ireny Davisonovcov, nositelia polhorskej gajdošskej tradície – speváčka Margita Kuráková a gajdoš a výrobca gájd František Skurčák, kapela Kozlary od poľskej Poznane, melodické piesne Stjepana Večkovića zo Zagrebu, virtuozita Roberta Coronu zo Sardínie či záverečný pozdrav zoskupenia Spojené huky Slovenska.

14. ročník – 13. – 15. 9. 2013
Oravská Polhora, Zuberec, Tvrdošín

Gajdovacka 2013

14. Medzinárodný gajdošský festival

Žilinský samosprávny kraj
Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
Obec Oravská Polhora
v spolupráci s Regionálnym ústredím kultúry v Bielsku - Bialej,
Gminnym ośrodkom kultury w Milowce a Muzeom orawskiej dediny v Zuberci

Program

piatok - 13. septembra

Kultúrny dom Oravská Polhora
17.30 hod. - **GAJDY** - sprístupnenie výstavy
18.00 hod. - **TAK SPIEVALA MOJA BABKA** - súťaž v speve ľudových piesní
20.00 hod. - **TRADIČNÉ V NOVOM** - program mladých gajdošov a hudieb
zo Slovenska, Poľska a Českej republiky

sobota - 14. septembra

Kultúrny dom Oravská Polhora
10.00 hod. - **MALÁ ŠKOLA GAJDOVANIA** - workshop
Oravská Polhora, časť Modralová
14.00 hod. - **GAJDOŠKÝM CHODNÍKOM**
stretnutie a vyhrávanie na gajdošskej strunge, najsevernejšom bode Slovenska
Múzeum oravskej dediny Zuberec
15.00 hod. - **S GAJDOVAČKOU V SKANZENE** - koncert gajdošov
Milowka, Stará chalupa (Poľsko)
15.00 hod. - **S GAJDOVAČKOU V POĽSKU** - koncert gajdošov
Kultúrny dom Oravská Polhora
18.30 hod. - **O ZBOROŇOVU NÔTU** - 13. medzinárodná súťaž mladých gajdošov
20.00 hod. - **GORALSKÁ MÓDA** - módna prehliadka tradičného odevu
20.30 hod. - **MAJSTRI** - program majstrov gajdošov a hostí festivalu

nedeľa - 15. septembra

Rk. kostol Oravská Polhora
8.00 hod. - **SVÄTÁ OMŠA ZA NOSITEĽOV TRADIČÍ**
cintoríny Oravská Polhora a Sihelné
9.10 hod. - **POCTA ZOSNULÝM ORAVSKÝM GAJDOŠOM**
Kultúrny dom Oravská Polhora
10.00 hod. - **OŽIVENÉ MELÓDIE SLOVENSKO-POĽSKÉHO POHRANIČIA**
prezentácia výsledkov workshopov a školy hry na gajdy
11.00 hod. - **POĎAKOVANIE** - a zápis do pamätnej knihy
12.30 hod. - **VOZOVÝ SPRIEVOD GAJDOŠOV OBCOU**
13.30 hod. - **GALAPROGRAM**

13.-15. 9. 2013 - Oravská Polhora

ÚČINKUJÚ GAJDOŠI ZO SLOVENSKA, POĽSKA, ČESKEJ REPUBLIKY, ŠKÓTSKA, TALIANSKA A CHORVÁTSKA

Projekt spolufinancovaný Európskou uniou
z prostriedkov Európskeho fondu regionálneho rozvoja
v rámci Programu cezhraničnej spolupráce
Poľsko - Slovenská republika 2007-2013.

EURÓPSKA ÚNIA
EURÓPSKY FOND
REGIONÁLNEHO ROZVOJA

Mediálni partneri:

RÁDIO REGINA

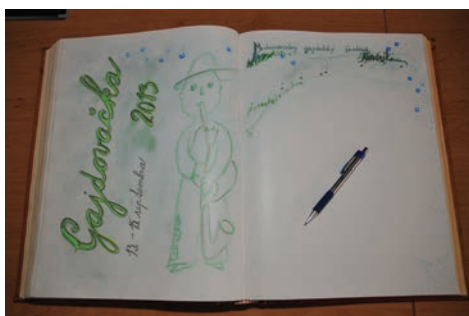
kedykam

Festival v tomto roku priniesol nielen scénické programy a koncerty, ale i školu hry na gajdy, výstavy a 13. medzinárodnú súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôt. Pred porotou sa v dvoch vekových kategóriách predstavilo 25 talentovaných muzikantov. Medzi mladšími do 15 rokov veku najviac zaujal a prvé miesto získal Martin Machajda z Oravskej Polhory, druhé miesto obsadila Barbora Holakovská z Prahy a na treťom sa umiestnil Jakub Kluš z poľského Zakopaného. V kategórii starších gajdošov do 25 rokov zvíťazil Jakub Dostál z Prahy, druhé miesto získal Jan Ryt zo Suchej Besidskej a tretie Piotr Górecki zo Steszewa pri Poznani.

Súťažiaci:

Adrián Matis, Oravská Polhora
 Martin Machajda, Oravská Polhora
 Albert Kříž, Praha
 Barbora Holakovská, Praha
 Marek Ryt, Sucha Beskidska
 Peter Petráš, Bratislava
 Matúš Kovár, Bratislava
 Mateusz Bernat, Steszew
 Mário Pavel, Veľké Zálužie
 Martina Galicova, Zakopane
 Michal Pavlikowski, Zakopane
 Jakub Klus, Zakopane
 Matej Beňo, Bolešov
 Jan Ryt, Sucha Beskidska
 Peter Petráš, Bratislava
 Lukas Kontek, Steszew
 Piotr Górecki, Steszew
 Jakub Dostál, Praha
 Marie Dostálová, Praha
 Michal Gáči, Prievidza
 Przemyslaw Zurek, Stryszawa

15. ročník – 12. – 14. 9. 2014

Oravská Polhora, Zuberec, Tvrdošín

Gajdy zneli Oravskou Polhorou po pätnásty krát. Už tradičnú Malú školu hry na gajdy viedol v tomto roku Juraj Dufek. A záujemcov mal požehnané. Zasväcoval ich do tajov cifier a piesní z Ponitria. Gajdoši v príjemnom jesennom počasí spojili muziku s turistikou, v sobotu popoludní si zahrali na najsevernejšom bode Slovenska, na Modralovej v katastri Oravskej Polhory. Druhá skupina hrala v zuberskom skanzene.

Podvečer patrilo už tradične súťaži mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu. Jej výsledky? V kategórii gajdošov do 15 rokov zvíťazil pokračovateľ oravskej gajdošskej tradície Adrián Matis z Oravskej Polhory, druhé miesto získal Tomáš Duchoslav, člen detského folklórneho súboru Kobylka z Bratislavy, o tretie sa podelili Martin Machajda z Oravskej Polhory a Barbara Holakovská z Prahy. V staršej kategórii porotu najviac zaujal Mário Pavel z Veľkého Zálužia, ako druhý sa umiestil Jakub Klus z poľského Zakopaného, tretie miesto obsadil Tomáš Komorník z Bratislavy. Večer sa predstavili aj hostia – kapeľa Páni času z Nitry, Gajdoši z Kopaníc z Uherského Brodu, ľudová hudba Hruška z Prahy, virtuóznou hrou zaujal belgický gajdoš Remi Decker a aj zahraniční porotcovia z detskej súťaže.

Záver sobotného programu patrilo súťaži dospelých gajdošov – Gajdošskej pasovačke. Nechýbali nositelia tradičného štýlu – Ľubomír Tatarka zo Slovenskej Ľupče, Martin Tesák z Pohronskej Polhory, Juraj Dufek z Bojníc či Garajovci z Veľkej Lehoty. Víťazmi tejto súťaže sa však napokon stalo slovensko-maďarské duo Lukáš Lacko a Zsuzsije Pek s dvojjazyčnými uhorskými piesňami.

V nedeľu po svätej omši bolo v galaprograme gajdošskou bodkou vystúpenie Spojených hŕkov Slovenska a oživej domácej folklórnej skupiny Polhoranka, ktorá sa predstavila po dvadsiatich rokoch.

Súťažiaci v súťaži O Zboroňovu nôtu:

Martin Machajda, Oravská Polhora; Martina Galicová, Zakopane; Matúš Kovár, Zohor; Kacper Taczała, Jutrosin; Adrián Matis, Oravská Polhora; Gabriela Knetlová, Strakonice; Paweł Taczała, Jutrosin; Matej Pitak, Sihelné; Natália Gorcsová, Bratislava; Tomáš Duchoslav, Bratislava; Martina Šalamúnová, Bratislava; Kristián Grobarčík, Sihelné; Klemens Siatkowski, Zakopane; Mário Pavel, Veľké Zálužie; Jakub Klus, Zakopane; Martin Talaga, Oravská Polhora; Michał Pawlikowski, Zakopane; Dominika Kevicka, Bratislava; Maksymilian Bargiel, Lachowice

Polhorská muzika z Oravskej Polhory.

ORAVSKÁ GAJDOVAČKA

V najsevernejšej slovenskej obci, v Oravskej Polhore, sa od 12. do 14. septembra uskutočnil medzinárodný gajdový festival – Gajdovačka. Zúčastnilo sa ho približne sto gajdošov a ďalších muzikantov zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Chorvátska, Škótska a Belgicka.

Gajdový festival pripravilo Oravské kultúrne stredisko (OKS) v Dolnom Kubíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a obec Oravská Polhora v spolupráci so zahraničnými partnermi a Cechom slovenských gajdošov. „Pestrý

program pätnásteho ročníka festivalu ponúkol nielen scénické programy, medzinárodnú súťaž, školu hry na gajdy, výstavy, ale i koncerty, ktoré sa okrem Oravskej Polhory uskutočnili aj v Zubercoch.“ Informoval riaditeľ OKS Miroslav Žabenský.

Tak spievala moja babka

Podujatie Gajdovačka otvorili v piatok večer 12. septembra v kultúrnom dome v Oravskej Polhore. Predstavili sa tam ľudové spevácke talenty na regionálnej súťaži Tak spievala moja babka. Záujemcovia sa v sobotu dopoludnia v kultúrnom dome mohli bližšie zoznámiť s gajdovým umením pod vedením Juraja Dufeka z Bojníc. Starší a skúsenejší gajdoši sa zišli na tvorivej rozprave o gajdoch a gajdo-

vaní na aktuálne témy v gajdovskom hnutí. O 15.00 hod. si v programe S gajdovačkou v skanzene v Múzeu oravskej dediny v Zubercoch zahrali najmä zahraniční gajdoši. Pre ostatných bol v tom istom čase pripravený koncert na najsevernejšom bode Slovenska, v časti Modralová, v katastri obce O. Polhora. Diváci tak mohli spojiť hudbu s turistikou.

Pokračovanie na strane 2

Gajdy zneli Oravskou Polhorou...

gajdošský festival za účasti muzikantov zo šiestich krajín

Od 12. do 14. septembra 2014 najsevernejšia slovenská obec Oravská Polhora hostila domácich i zahraničných gajdošov.

V programe **15. medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka** sa predstavilo takmer sto muzikantov zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Škótska, Maďarska a Belgicka.

Spoločná fotografia účastníkov Gajdovačky.

Polhorská muzika z Oravskej Polhory.

Festival sa začal regionálnou súťažou v speve ľudových piesní „Tak spievala moja babka“. Porote sa v sále kultúrneho domu v Oravskej Polhore podvečer predstavili mladé spevácke talenty z horských obcí spod Babej hory.

V Malej škole hry na gajdy dvadsať záujemcov začul od cifer a gajdošských piesní Juraj Dufek.

V programe 5 Gajdovačkou v skanzene si v Múzeu oravskej dediny v Zuberici zahrali najmä zahraniční gajdoši a pre ďalších usporiadatelia pripravili prechádzku a koncert na najsevernejšom bode Slovenska, v časti Modralová v oravskopolhorskom katastri. Gajdoši v príjemnom jesennom počasí spojili muziku aj s turistikou. Večer patril v kultúrnom dome v Oravskej Polhore

13. medzinárodnej súťaži mladých gajdošov „O Zboroňovu nótu“. V nej sa vo dvoch vekových kategóriách predstavilo dvadsať mladých muzikantov. Práve súťaž, ktorej cieľom je podporovať a prezentovať mladých interpretov a zachovávať tak tradičný štýl hry v európskych gajdošských oblastiach, bola ťažiskovým programom festivalu. Talentovaní mladí gajdoši sa predstavili pred porotou, zloženou z gajdošských majstrov a etnomuzikológov zo Slovenska (Ľubomír Tatarka), Poľska (Janusz Jaskulski), Škótska (Lindsay Davidson) a Českej republiky (Vladimír Kovářik).

Adrián Matis z Oravskej Polhory vyhral kategóriu do pätnásť rokov.

V kategórii gajdošov do 15 rokov **zvítazil** pokračovateľ oravskej gajdošskej tradície **Adrián Matis z Oravskej Polhory**. Druhé miesto získal Tomáš Duchoslav, člen detského folklórného súboru Kobylka z Bratislavy a o tretie sa podieľal **Martin Machajda z Oravskej Polhory** a Barbara Holáková z Prahy.

V staršej kategórii porotu najviac zaujal Mário Pavel z Veľkého Zálužia, ako druhý sa umiestil Jakub Klus z poľského Zakopaného, tretie miesto obsadil Tomáš Komorník z Bratislavy.

Mladých muzikantov v nasledujúcom programe vystriedali hostia – kapela Páni Casu z Nitry, Gajdoši z Kopaníc z Uherského Brodu, ľudová hudba Hruška z Prahy, virtuóznou hrou zaujal najmä belgický gajdos Remi Decker a aj zahraniční porotcovia z detskej súťaže.

Záver sobotného programu patril **súťaži dospelých gajdošov – Gajdošskej pasovačke**. Štýlom hry zaujali najmä nositelia tradičného štýlu – Ľubomír Tatarka zo Slovenskej Ľupče, Martin Tesák z Pohronskej Polhory, Juraj Dufek z Bojníc či Garajovci z Veľkej Lehoty. Víťazmi tejto súťaže sa však napokon stalo slovensko – maďarské duo Lukáš Lacko a Zsuzsje Pék s dvojjazyčnými uhorskými piesňami.

Tretí deň festivalu začal svätou omšou, venovanou gajdosom a ďalším nositeľom gajdošskej tradície. Pokračoval **spomienkou na oravských gajdošov Jozefa Zborňu a Jána Fernezu** na cintorinoh v Sihelnom a Oravskej Polhore. V sále kultúrneho domu v Oravskej Polhore sa dopoludnia na rozborovom seminári stretli porotcovia súťaže O Zboroňovu nótu s mladými gajdošmi. Festival Gajdovačka 2014 vyvrcholil populárnejším **galaprogramom**, v ktorom sa opäť predstavili účinkujúci gajdoši a aj víťazi sobotňajšej súťaže.

Gajdovskou bodkou Spojených hŕkov Slovenska a po dvadsiatich rokoch oživej domácej folklóornej skupiny Polhoranka, sa pätnásť medzinárodný gajdošský festival v Oravskej Polhore skončil. Svoj význam a opodstatnenie – **podľa slov riaditeľa Oravského kultúrneho strediska a dramaturga festivalu PhDr. Miroslava Žabenského** – potvrdil nielen vlahajším zápisom slovenskej gajdošskej tradície do reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska, ale najmä opätovným záujmom detí o hru na tento starobylý nástroj v tradičných gajdošských obciach.

Na Slovensku ojedinelý festival pripravilo **Oravské kultúrne stredisko** v Dolnom Kubíne v zriaďovateľskej pôsobnosti Žilinského samosprávneho kraja a Obecný úrad v Oravskej Polhore v spolupráci s **Čechom slovenských gajdošov** a s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky.

/or/

Foto: /mz/

16. ročník – 11. – 13. 9. 2015

Oravská Polhora, Zuberec, Tvrdošín

Koncerty v dvoch štátoch, školy hry na gajdy, súťaž, výstavy i tvorivé rozpravy. To všetko bolo súčasťou Gajdovačky 2015. Pozvanie prijalo 135 gajdošov a členov gajdošských hudieb zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Maďarska, Škótska, Chorvátska a Grécka.

Gajdovačka sa začala výchovnými koncertmi gajdošov po oravských školách. Vo štvrtok a piatok – 10. a 11. septembra muzikanti priblížili tento nástroj i slovenskú gajdošskú tradíciu deťom v Oravskej Polhore, Sihelnom, Hruštine, Námestove a Nižnej.

Piatkový program sa začal podvečer v kultúrnom dome v Oravskej Polhore sprístupnením výstavy dobových fotografií. V regionálnej súťaži v speve ľudových piesní pod názvom Tak spievala moja babka sa predstavili mladé talenty z oravských goralských obcí. Večer spriemnila Gajdošská vandrovka – koncert účastníkov. V penzióne Hrubjak večer Premyslav Ficek z Poľska prezentoval gajdošskú tradíciu prihraničných obcí z druhej strany Beskyd. Zaujala nielen monografia o gajdách, prezentované hudobné CD, ale najmä koncert gajdošov Byrtkowcov z Pewle Wielkiej, posledných nositeľov tradičného gajdošského štýlu oblasti. V rámci programu Milan Rusko z Bratislavy priblížil spôsob výučby hry na gajdy. Sobotný program ponúkol malú školu hry na gajdy, na ktorej tridsiatku záujemcov do tajov hry na macedónske gajdy zasvätil Andor Végh. V bohatom programe festivalu nechýbali ani sprievodné koncerty gajdošov. Úspešne zahrali v zuberskom skanzene, v poľskej Milowke, v Sihelnom a na Slanej vode v Oravskej Polhore.

Dominantou sobotného programu však bola medzinárodná súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu, usporiadaná už po pätnásty raz na počesť zosnulého nositeľa štýlu, muzikanta a výrobcu gájd Jozefa Zboroňa z Oravskej Polhory. Pred porotou zloženou z gajdošských majstrov a etnomuzikológov zo Slovenska (Milan Rusko), Poľska (Janusz Jaskulski) a Škótska (Lindsay Davidson) sa v dvoch vekových kategóriách predstavilo dvadsať talentovaných muzikantov.

Cenu poroty si z Oravskej Polhory odniesol Mário Pavel z Veľkého Zálužia. Večerný program vo veľkopriestorovom stane patril Gajdošskej pasovačke - súťaži šikovnosti a zručnosti majstrov. Jednou zo súťažných disciplín bolo i skladanie gájd na čas. Hudbu v závere spestrila tanečná škola. Polhorské tance striedali chorvátske, učilo sa i grécke „oro“.

Tretí deň festivalu sa začal svätou omšou venovanou gajdošom a ďalším nositeľom tradície, pokračoval spomienkou na oravských gajdošov Jozefa Zboroňa a Jána Fernezu na cintorínoch v Sihelnom a Oravskej Polhore. Vyvrcholil popoludňajším galaprogramom. V ňom divákov okrem iných zaujali najmä výkony maďarských gajdošov, virtuozita Škóta Lindsay Davidsona, netradičné a improvizované spojenie hry Jaška Karpieľa – Bulecku zo Zakopaného a Ľubomíra Tatarku zo Slovenskej Ľupče, melodické piesne Stjepana Večkoviča zo Záhrebu či záverečný pozdrav zoskupenia Spojené huky Slovenska.

Sút'áž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu

Sút'ážiaci:

Michal Pawlikowski, Zakopane
Mário Pavel, Veľké Zálužie
Matuš Kovar, Zohor
Jan Ryt, Sucha Beskidska
Radoslav Zak, Polajevo
Wojciech Weglarz, Cisiec
Silvia Bučicová, Bratislava
Tomáš Duchoslav, Bratislava
Martina Šalamúnová, Bratislava
Mislav Botica, Slavonski Brod
Filip Repta, Bratislava
Martin Machajda, Oravská Polhora
Filip Chňapek, Veľké Zálužie
Adrián Matis, Oravská Polhora
Marek Ryt, Sucha Beskidska
Natalia Guziak, Zakopane
Jakub Šimo, Bratislava
Matej Piták, Sihelné
Kristián Grobarčík, Sihelné

Výsledky súťaže:

Kategória gajdoši do 15 rokov:

1. miesto – Martin Machajda, Oravská Polhora
2. miesto – Adrián Matis, Oravská Polhora
3. miesto – Marek Ryt, Sucha Beskidska

Kategória gajdoši do 25 rokov:

1. miesto – Mislav Botica, Slavonski Brod
2. miesto – Matuš Kovár, Zohor
3. miesto – Jan Ryt, Sucha Beskidska

Gajdovačka sa v roku 2015 stala súčasťou medzinárodného vzdelávacieho projektu Európske gajdošské vzdelávacie fórum, realizovaného až do roku 2017 prostredníctvom grantu Európskej únie cez program Erasmus+. Žiadateľom a hlavným realizátorom bolo Centrum chorvátskych tradičných hudobných nástrojov v Záhrebe (Stjepan Večković) a partnermi Muziekpublique v Bruseli (Remi Decker), Občianske združenie Pluribus Unum v Poznani (Janusz Jaskulsi) a Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne (Miroslav Žabenský). Cieľom projektu bolo pripraviť ucelenú koncepciu výučby hry na gajdy v rámci Európy a spoločnú databázu gajdošov, výrobcov, podujatí a organizácií. V rámci projektu sa realizovali štyri viacdňové odborné stretnutia a semináre. To v Oravskej Polhore bolo 26. – 29. novembra.

Vladimír Kovářik

11. 6. 1948 - 12. 9. 2015

Spomienka na gajdoša

Narodil sa dňa 11.6.1948. Žil a pôsobil v Prahe. Ku vzťahu k ľudovému umeniu ho priviedol otec, ktorý ho zapojil do folklórneho súboru. Skúšal v ňom najskôr tancovať, ale ho to nenadchlo, skúsil to s hudbou a ľudová pieseň ho zaujala. Na gajdy začal hrať v dvanástich rokoch. Za toto obdobie sa gajdy naučil aj vyrábať a zbieral ich. Nielen české, ale aj gajdy ostatných európskych národov, v jeho zbierke sa nachádzajú aj gajdy od jeho kamaráta Tibora Koblička. Vladimír Kovářik účinkoval vyše 30 rokov vo folklórnom súbore Vycpálkovci, s ktorými veľa precestoval a účinkoval v mnohých krajinách. Bol na škótskych hraniciach v Newcastle a vymenil vlastnoručne vyrobené gajdy za škótske, obohatili jeho zbierku a získal ďalší kontakt. Gajdy poroznášal po celej Európe, bol s nimi v Argentíne, USA, v Egypte a Japonsku, všade si všímal a učil sa regionálne a národné špecifiká tohto hudobného nástroja.

Spolu s gajdošom Jaroslavom Pečeným a primášom vycpálkovskej muziky Martinom Terrayom sa takmer každý rok zúčastňoval Gajdovačky, kde aj vystavoval nástroje zo svojej zbierky. Zomrel v Prahe 12. 9. 2015.

17. ročník – 9. - 11. 9. 2016 Oravská Polhora, Zuberec, Sihelné

Gajdovačka 2016

17. Medzinárodný gajdošský festival

Slovenská gajdošská kultúra bola na sklonku roka 2015 zapísaná do Zoznamu svetového nehmotného kultúrneho dedičstva UNESCO.

Na Gajdovačke 2016 sa stretlo a zahrlo rekordných 150 gajdošov ďalších muzikantov z ôsmich štátov. Program festivalu ponúkol rôzne typy programov nielen v Oravskej Polhore, ale i v zuberskom Skanzene a v Sihelnom.

Predstavili sa v nich muzikanti zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Francúzska, Škótska, Talianska, Bieloruska a Litvy. Festival sa začal v piatok 9. septembra v kultúrnom dome v Oravskej Polhore sprístupnením autorskej výstavy Františka Vorčáka. Na fotografiách predstavil svoj pohľad na uplynulé ročníky festivalu, ktorého je dvorným fotografom od vzniku. V regionálnej súťaži Tak spievala moja babka, pripravenej na počesť polhorskej speváčky Anny Rusnákovej, sa opäť predstavili spevácke talenty z podba-biohorských obcí zo slovenskej i poľskej strany hranice.

Súťaž vystriedala Malá škola hry na pastierske hudobné nástroje a prezentácia mladých gajdošov a pišťalkarov. Večer sa program presunul do penziónu Hrubjak, kde zahrála skupina Páni času. Priestor vo voľnom programe dostali aj ostatné hudobné zoskupenia. V sobotu dopoludnia v Gajdošskej izbe do tajov hry na bieloruské gajdy záujemcov zasväcoval Vital Voranau. O oživení gajdošskej tradície na Ponitří porozprávali Gajdošskí trogári – súrodenci Pavelovi z Veľkého Zálužia. Popoludní gajdoši zagajdovali v Múzeu oravskej dediny v Zuberci a v susedom Sihelnom. V súťaži O Zboroňovu nôtu sa v dvoch vekových kategóriách predstavilo viac ako dvadsať mladých muzikantov. Silným momentom bola i prezentácia minuloročného zápisu slovenskej gajdošskej tradície do UNESCO a večer sa program presunul do penziónu Hrubjak na program zahraničných hostí Zvuky gajdošského sveta. Nedľa sa niesla v duchu slávnostnej svätej omše, spomienky na oravských gajdošov na cintorínoch v Sihelnom a Oravskej Polhore, sprievodom gajdošov a vyvrcholila galaprogramom v kultúrnom dome.

Súčasťou Gajdovačky boli opäť výchovné koncerty pod názvom Gajdošská vandrovka. V rámci nich sa deti pútavou a edukatívnou formou zoznámili s pastierskymi ľudovými hudobnými nástrojmi. Zistili, z akých sú materiálov, a ako sa na nich hrá. Pripravené boli multimedialne ukážky, deti si gajdy, pišťalky, fujary, okariny či drumble i sami vyskúšali. Majstri muzikanti s gajdošskou vandrovkou zavítali do základných škôl v Brezovici, Liesku, Sihelnom, Oravskej Polhore, Rabči, Rabčiciach, Bobrove, Dolnom Kubíne i v Žaškove.

Gajdosovačka 2016

17. Medzinárodný gajdoský festival

Bernard Garaj

13. 2. 1935 - 31. 4. 2016

Spomienka na gajdoša

Bernard Gajraj sa narodil sa dňa 13. 2. 1935 vo Veľkej Lehote, žil v Zlatých Moravciach. Pôvodným povoláním bol robotník. Pochádzal z muzikantskej rodiny, jeho starý otec, otec aj strýko boli muzikanti, vyrastal medzi tónmi ľudovej hudby, ktoré vnímal ako samozrejmosť.

Hral na dvoj a trojhlasé gajdy ladenia A a B dur, ktoré aj vyrábal. Gajdovať začínal ako malý chlapec a neskôr prešiel hrať na iné hudobné nástroje, hral na klarinet aj saxofón.

Hrával vo viacerých kapelách. S gajdami účinkoval vo folklórnych súboroch Zobor a Ponitran v Nitre. Bol výraznou osobnosťou slovenského gajdošského hnutia a cechmajstrom Cechu slovenských gajdošov. Má pokračovateľov tradície, syna a vnukov. Zomrel 21. 4. 2016.

16. medzinárodná súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu.

Súťažiaci:

Filip Jozef Chňapek, Veľké Zálužie; Gabriela Knetlová, Strakonice; Oskar Topák, Bratislava; René Čeladinský, Oravská Polhora; Anton Nevedel, Oravská Polhora; Matej Piták, Sihelné; Ľubomír Luscoň, Sihelné; Martin Machajda, Oravská Polhora; Viktor Štofčík, Prievidza; Marek Ryt, Sucha Byskidska; Franciszek Wieland, Polajewo; Aleks Magdiarz, Polajewo; Albert Kříž, Praha; Matúš Kubina, Selce; Andrej Predajniarsky, Banská Bystrica; Miriam Ďatková, Veľké Zálužie; Jakub Ošmera, Postřekov; Matej Beňo, Boleslav; Adrián Matis, Oravská Polhora; Jan Ryt, Sucha Beskidzka; Adam Knobel, Babimost; Kamil Knobel, Babimost; Matúš Kovár, Zohor; Jiří Pavlíček, Praha; Tomáš Duchoslav, Bratislava

18. ročník – 15.- 17. 9. 2017
Oravská Polhora, Zuberec, Sihelné

Na 18. medzinárodný festival Gajdovačka príde do Oravskej Polhory vyše sto gajdošov

Aj gajdoš z Austrálie

Viac ako sto hráčov, muzikantov na gajdy sa od 15. do 17. septembra stretne v Oravskej Polhore na medzinárodnom gajdošskom festivale Gajdovačka 2017.

Aj tento ročník pripraví Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne a obec Oravská Polhora v spolupráci s Etchom slovenských gajdošov, Múzeom oravskej dediny v Žuberci a zahraničnými partnermi. Z vonkajších zdrojov máh prispieť fond na podporu umenia a Žilinský samosprávny kraj.

Peťový program ponúkne účastníkom solistické vystúpenia, koncerty, medzinárodnú súťaž. Skola hry na gajdy a výstavy.

Či tomu, že gajdy sú v súčasnosti nečastejšie po všetkých kontinentoch, dňakom preovládajú v Austrálii. Na fotografii.

Osveného prijíma pozvanie na tohtoročnú Gajdovačku aj muzikant z gajdošskej hudby z Poľska, Českej republiky, Bieloruska, Írska a Škótska. Súčasťou budú vystúpenia dubinského zoskupenia Red Cow Lane, významného ľudského gajdoša, zmlagára a propagátora gajdy Linday Davidsonovej i vynikajúceho instrumentálistu a pedagóga Ivan Hliva soi reno z Belgicka. Festival sa začne v piatok 15. septembra 2017 popoludní v kultúrnom dome v Oravskej Polhore, kde spravidla dve výstavy. Prvou bude prezentácia detských prác na tému „Ajmalá ľudského muzikanta“, ktoré vyrobili deti na festivale Oravského folklórného lísta. Druhou bude prezentácia oravských čepcov na figu-

ráhach i praporných panetoch ako výsledok projektu „Legití opierat ned vhoit“. O 17:00 sa v regióndnej súťaži tak spievajú moji básnik, pripravenej na podrob potohorský spevácky kory Rusnákovej, prebúdzajú spevácke talenty z oravských gajdošských odo. Popri gajdošoch i mladí prišľachári.

Vedľa v persónie Hliva v programe Gajdoška súbna a priazeň dňakta zabrájú hudobné zoskupenia Red Cow Lane z Írska, Dublinskí pastieri z Dublu, muzikanti z ľudovej hudby kobylika a Fíre Casu z Bratislavy, ktorí odprezentujú i svoje albumy CD. V sobotu 16. septembra program v gajdošskej dle v Oravskej Polhore oraví malá škola hry na gajdy, ktorí budú viesť muzikanti z Irského Dublino a z Belgicka. Na 11:00 hodinu je pripravený zasadnutie Čechu slovenských gajdošov.

Popoludnie od 15:00 sa gajdoši predstavia na koncertoch v Múzeu oravskej dediny v Žuberci. V kultúrnom dome v Štrébnom a na šľahé hore. Sem usporiadať teta pozývajú všetkých, ktorí si chcu zážitek z muzikovania spojiť s turistickým výletom.

Podľa dramaturga gajdošského festivalu Miroslava Zaborného, dňakom Čepcov, pozývajú budú sedemdesiaty ročník medzinárodnej súťaže mladých gajdošov „J Žibor-hovozit“. Urážkové sa v sobotu o 16:00 hodine v kultúrnom dome v Oravskej Polhore. Súčasťou sú kultúrne hore na počesť významného potohorského gajdoša, solistu SOK-u a cehmagistra gajdošského čechu Jozefa Žiboráka a prebúdzajú sa v nej trúbku mladých instrumentálov zo Slovenska, Poľska a Českej republiky.

V päťdesiaty pociate budú zasvätené otvorení edoríci na gajdošskou kultúru, univerzitní profesori a vynikajúci instrumentálisti zo Slovenska, Poľska, Belgicka a Škótska. Predsedom bude prof. Bernard Gajec.

Vedľom galapirogram bude v sobotu anketa Prínos v Oravskej Polhore. Festival vyvrcholí v nedeľu slávnostnou súťažou orisou, sprevádzanou na oravských gajdošov na oravských v šľahé hore. Oravská Polhora a poslaním v kultúrnom dome o 11:45 hodine. Festival Gajdoška je zameryaný na premenáciu pôvodných muzikantských prepoiev a na hľadanie nových foriem a možností interpretácie. Jeho dňom je zachovanie a propagácia tradičných kultúrnych symbolov európskych regiónov a prezentácia najmä mladých gajdošských talentov.

for /

foto: Jarmila ONC

Žilinský samosprávny kraj
Oravské kultúrne stredisko
v Dolnom Kubíne
Obec Oravská Polhora
Čech slovenských gajdošov
Múzeum oravskej dediny v Žuberci

Vás pozývajú na podujatie

GAJDOVAČKA

18. medzinárodný gajdošský festival 2017

15. - 17. 9. 2017

Oravská Polhora

Účinkujú gajdoši zo Slovenska, Poľska, Českej republiky, Bieloruska, Írska, Belgicka, Škótska a Austrálie

Viac info:
Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne
043/586 49 78, 586 49 78, www.osvetadk.sk
Obecný úrad Oravská Polhora
043/559 51 00, 559 51 14, www.oravskapolhora.sk

Tretí septembrový víkend patril aj v roku 2017 gajdám. Nástroju a gajdošskej hudobnej kultúre Slovenska, ktorá si svojou výnimočnosťou získala na sklonku roka 2015 aj zápis do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Festival odštartoval v piatok 15. septembra v kultúrnom dome v Oravskej Polhore sprístupnením výstav. Prvá patrila detským výtvarným prácam s názvom Namaľuj ľudového muzikanta a druhá ženským čepcom z Oravy s názvom Lepší čepiec než vrkoč zo zbierok Oravského kultúrneho strediska. O sedemnástej hodine za hojnej účasti vyše tridsiatich súťažiacich odštartovala súťaž v speve ľudových piesní Tak spievala moja babka. O zabezpečenie súťaže, ktorá podnecuje deti predovšetkým z hornooravských goralských obcí, sa postaral Ivan Matis a pracovníci Obecného úradu v Oravskej Polhore. Piatkový večer pokračoval Privítankou domácich gajdošov, muzikantov a spevákov z hostiteľskej obce, zo Sihelného a Rabče. Prvý deň Gajdovačky ukončili večerné koncerty gajdošských hudobných zoskupení v areáli Penziónu Hrubjak. Svoju tvorbu predviedli Gajdošskí Trogári z Veľkého Zálužia, Dulickí pastieri z Belej-Dulíc, Red Cow Lane z Írskeho Dublinu, gajdoš Bill Hart z Austrálie ako aj Páni času, ktorí odprezentovali vybrané piesne z nového CD Zelené sihote. Výborná atmosféra pokračovala v spontánnej zábave gajdošov i návštevníkov penziónu, ktorá trvala do neskorých hodín.

Sobotňajší program sa začal zaujímavou prezentáciou gájd a gajdošskou kultúrou od Jeana Pierra Van Heesa z Belgicka a írskych gajdošov Red Cow Lane z Dublinu. Celý program prebiehal v izbe Čechu slovenských gajdošov v Oravskej Polhore. Múzeum oravskej dediny v Zuberco aj tento rok privítalo niekoľkých gajdošov, ktorí návštevníkom spríjemnili prehliadku. A rovnako zvukom gájd ožil aj kultúrny dom v Sihelnom. Úderom šestnástej hodiny sa začal v Oravskej Polhore 17. ročník medzinárodnej súťaže mladých gajdošov o Zboroňovu nôt. Práve táto súťaž je priestorom na prezentáciu mladých gajdošských talentov a ich vnímania a interpretácie gajdošskej kultúry.

Predsedom odbornej poroty bol profesor Bernard Garaj z UKF v Nitre, členmi profesor Zbigniew Przerembski z Wroclawskej univerzity v Poľsku, belgický gajdoš a pedagóg Jean Pier Van Hees z univerzity v Leuven, škótsky gajdoš a odborník na gajdy Dr. Lindsay Davidson a člen Čechu slovenských gajdošov Lukáš Lacko. Absolútnym víťazom súťaže sa stal Filip Chňapek z Veľkého Zálužia, ktorý získal ako prvú cenu stredoslovenské gajdy z dielne Juraja Dufeka. Druhé miesto pripadlo českým gajdoškám Gabriele Knetlovej a Vendule Zdráhalovej. O tretie miesto sa podelili polhorskí inštrumentalisti René Čeladinský a Martin Machajda ako i poľský gajdoš Marek Ryt. Odborná porota vysoko ocenila predovšetkým výbornú interpretáciu ako aj vystupovanie a celkový dojem pripravenosti súťažiacich. O obľúbenosti festivalu

svedčí aj každoročná hojná účasť gajdošov. Tento rok sa ho zúčastnili muzikanti zo Slovenska, Česka, Poľska, Belgicka, Bieloruska, Írska, Škótska, Talianska a Austrálie. Svojou hrou sa predstavili i na sprievodných koncertoch v Zuberco, Sihelnom a predovšetkým večerným gala-programom v sále kultúrneho domu v Oravskej Polhore. Neviazaná zábava a priateľská atmosféra pokračovala v kultúrnom dome tancovačkou a hraním do nočných hodín.

Gajdovačku ukončili nedeľňajšia slávnostná svätá omša v kostole v Oravskej Polhore za účasti vybraných gajdošov a poklona nad hrobmi sihelských gajdošov v Sihelnom. Slávnostným vyhlásením výsledkov súťaže o Zboroňovu nôt, odovzdaním upomienkových predmetov a diplomov za účasť všetkým gajdošom a muzikantom sa v poobedných hodinách oficiálne ukončil 18. ročník festivalu.

Sút'áž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu.

Sút'ážiaci podľa prihlášok:

Gabriela Knetlová, Strakonice

Vendula Zdráhalová, Katovice

René Čeladinský, Oravská Polhora

Sofia Kollárová, Výčapy – Opatovce

Karolína Ivančíková, Veľké Zálužie

Filip Jozef Chňapek, Veľké Zálužie

Mateusz Bernat, Steszew

Marek Ryt, Sucha Beskidzka

František Štrér, Veľké Zálužie

Jakub Ošmera, Domažlice

Michal Waško, Steszew

Martin Machajda, Oravská Polhora

Bartosz Wilk, Steszew

Oskar Topák, Bratislava

19. ročník – 7. - 9. 9. 2018

Oravská Polhora, Zuberec, Sihelné

Dojmy z devätnásteho ročníka sú ešte pomerne čerstvo v pamäti. V Oravskej Polhore sa na tri dni opäť stretli gajdoši z rôznych kútov Európy. Pozvanie usporiadateľov prijali Slováci, Česi, Moraváci, Chorváti, Maďari, Poliaci, Íri, Škóti, Francúzi, Belgici a Španieli. Gajdovačka vyzrieva a stáva sa pre gajdošov sviatkom. Ako archívne víno ju vychutnávajú po dúškoch, pomaly, s rozvahou. I tak by sa dala metaforizovať pokojná vlnajšia atmosféra festivalu. Hostila množstvo šikovných a talentovaných muzikantov, ktorí nasávali i jej atmosféru a v početných rozhovoroch i nové inšpirácie. Začínala pozvoľna, v piatok muzikantským pozývaním pred hotelom Magura v Námestove. Večer sálu kultúrneho domu v Oravskej Polhore zaplnili šikovní speváci a speváčky, ktorí sa prihlásili do súťaže v speve ľudových piesní. Tak spievala moja babka. Ako sa na domácich patrí, hostí z Európy i domácich divákov patrične privítali v programe Privítanka. Bol pripomienkou na životné jubileum polhorskej speváčky Margity Kuráko-

vej, ktorej bola venovaná aj výstava fotografií. Domáci sa predstavili so ctou a zmyslom pre tradičné. Prvý deň festivalu uzavrel koncert gajdošov a gajdošských hudieb v penzióne Hrubjak. Večerná atmosféra, všadeprítomný oheň i ľudské teplo boli tou pravou atmosférou.

Aj druhý deň festivalu priniesol množstvo zaujímavých programov. Sála kultúrneho domu ožila dopoludnia tónmi írskych, belgických a španielskych gájd v rámci tvorivej dielne o gajdách a gajdovaní. Do tajov hry na rôzne typy gájd zasvätila záujemcov skupina Red Cow Lane z Dublinu, Jean Pierre van Hees z Belgicka a Nadia Vazquez – Martinez zo Španielska. Sobotňajší program pokračoval koncertom gajdošov v Múzeu oravskej dediny v Zuberci a komorným koncertom v rímskokatolíckom kostole v Sihelnom. Medzičasom sa však nezháľalo ani v Polhore. Tam sa o 16. hodine začal 18. ročník medzinárodnej súťaže mladých gajdošov O Zboroňovu nótu. Tento rok sa jej

zúčastnilo trinásť šikovných mladých gajdošov zo Slovenska, Česka, Maďarska a Chorvátska. Každý z nich chcel pred fundovanou porotou ukázať svoju šikovnosť, svoju muzikalitu a svoj pozitívny vzťah ku gajdám, gajdošskej kultúre a k jej ďalšiemu zachovávaniu a rozvíjaniu. Víťazom sa stal maďarský gajdoš Levente Dobos, ktorý porotu svojou hrou, pripravenosťou a interpretáciou zaujal najviac a získal tak hlavnú cenu súťaže. Večerný galaprogram Gajdovačky prilákal množstvo divákov. O 19. hodine sa v kultúrnom dome začal scénický hudobný program Okolo sveta. Práve v ňom mali možnosť diváci vidieť všetkých účastníkov tohto ročníka. Pestrosť piesní, krojov a hudby prezentovali gajdoši a ľudové hudby zo Slovenska, Česka, Poľska, Maďarska, Chorvátska, Belgicka, Španielska a Írska.

Posledný deň festivalu sa niesol najmä v spomienkovom duchu na významných gajdošov, spevákov a speváčky, ktorí už nie sú medzi nami, avšak zanechali po sebe výraznú stopu a dodnes ich štýl hrania či spievania žije. V podobe ich pokračovateľov a nasledovníkov, ktorí si ich vážia a vedome uchovávajú a prezentujú jay svojej ľudovej kultúry. Okrem spomienkových stretnutí na cintoríne v Sihelnom, Oravskej Polhore a Rabči to bola najmä svätá omša za nositeľov tradícií v rímskokatolíckom kostole v Polhore. Devätnásť ročník medzinárodného folklórneho festivalu ukončila Rozchodná - záverečný koncert v kultúrnom dome.

GAJDOVAČKA

2018 19. MEDZINÁRODNÝ GAJDOŠKÝ FESTIVAL

7. - 9. 9. 2018
ORAVSKÁ POLHORA

Medzinárodná súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu.

Prihlásení súťažiaci:

Klára Moltášová, Strakonice
René Čeladinský, Oravská Polhora
Anton Nevedel, Oravská Polhora
Matej Poták, Sihelné
Levente Dobos, Garam
Levente Nagy, Budapešť
Csongor Mohos, Budapešť
Ján Horváth, Bratislava
Oskar Topák, Bratislava
Marko Mjić, Záhreb
Krzystof Kubuszek, Bieńkowka
Vendula Zdráhalová, Katovice
Marek Brišák, Oravská Polhora

Európski gajdoši sa stretli v Oravskej Polhore,
hrali aj v Sihelnom a Zuberči

Na devätnástej Gajdovačke

Na hornej Orave každoročne patrí septembrový vikend gajdošskej kultúre. Ani tento rok nebol výnimkou. Na 19. ročníku medzinárodného gajdošského festivalu Gajdovačka 2018 sa stretli muzikanti zo Slovenska, Česka, Poľska, Maďarska, Chorvátska, Írska, Škótska, Francúzska a Španielska.

Sviatok gajdošov si užívali v Oravskej Polhore, v Sihelnom i v skanzene v Zuberči od 7. do 9. septembra 2018.

Tohtoročná Gajdovačka začínala muzikantským pozývaním v Námestove a potom sálu kultúrneho domu v Oravskej Polhore zaplnili šikovní speváci a speváčky, ktorí sa prihlásili do súťaže v speve ľudových piesní Tak spievala moja babka. Súťaž organizuje obec Oravská Polhora na počesť Anny Rusnákovej. Ako sa na domácich patrí, hosti z Európy i domácich divákov patrične privítali v programe Privítanka, ktorý bol pripomienkou na životné jubileum polhorskej speváčky Margity Kurákovvej. Jej bola venovaná aj výstava fotografií. Prvý deň festivalu uzavrel koncert gajdošov a gajdošských hudieb v penzióne Hrubjak.

Druhý deň dopoludnia sála kultúrneho domu ožila tónmi írskych, belgických a španielskych gajd v rámci tvorivej dielne o gajdách a gajdošskej kultúre. Do tajov hry na rôzne typy gajd zasvätila záujemcov skupina Red Cow Lane z Dublinu, Jean Pierre van Hees z Belgicka a Nadia Vázquez – Martinéz zo Španielska. Sobotňajší program pokračoval koncertom

gajdošov v Múzeu oravskej dediny v Zuberči a komorným koncertom v rímskokatolíckom kostole v Sihelnom.

20. ročník – 13. - 15. 9. 2019

Oravská Polhora, Zuberec, Sihelné

GAJDOŠKÁ VANDROVKA 2019

20. medzinárodný gajdošský festival

PONDELOK – PIATOK, 9. – 13. 9. 2019

základné školy a kultúrne domy

na Slovensku a v Poľsku

GAJDOŠKÁ VANDROVKA _ výchovné koncerty o gajdošskej kultúre pre deti a pozvánka na festival

PIATOK – 13. 9. 2019

kultúrny dom Oravská Polhora

17.00 _ **TAK SPIEVALA MOJA BABKA** _ súťaž detí v speve ľudových piesní realizovaná na počesť speváčky Anny Rusnákovej

18.30 _ **OTVORENIE VÝSTAV** a prezentácia publikácie

penzión Hrubjak

19.30 _ **STRETNUTIE PO ROKOCH** _ voľné stretnutie a koncert gajdošov

SOBOTA – 14. 9. 2019

Oravská Polhora – Colnica – Gajdošská izba

10.00 _ **MALÁ ŠKOLA HRY NA GAJDY** _ workshop pre gajdošov

Oravská Polhora

od 13.30 _ **GAJDOŠKÝM CHOTÁROM** _ turistický výlet na Modralovu

Múzeum oravskej dediny Zuberec

15.00 _ **S GAJDOVAČKOU V SKANZENE** _ koncert gajdošov

kultúrny dom v Sihelnom

17.00 _ **S GAJDOVAČKOU V SIHELNOM** _ koncert gajdošov

kultúrny dom v Oravskej Polhore

18.00 _ **O ZBOROŇOVU NÔTU** _ 19. medzinárodná súťaž mladých gajdošov

20.00 _ **VTEĎY A TERAZ** _ večerný program jubilejného ročníka

21.30 _ **ŠKOLA TANCA PRI GAJDÁCH** a gajdošská zábava s FS Ponitran z Nitry a FSK Bažalička z Plachtiniec-Príbelec

13. - 15. 9. 2019

ORAVSKÁ POLHORA

NEDEĽA – 15. 9. 2019

cintorín v Oravskej Polhore

9.00 _ **POČTA ZOŠNULÝM POLHORSKÝM GAJDOŠOM** a **SPRIEVOD GAJDOŠOV**

cintorín v Sihelnom a Rabči

9.00, 9.30 _ **POČTA ZOŠNULÝM SIHELSKÝM GAJDOŠOM**

rimskokatolícky kostol Oravská Polhora

10.00 _ **SVÄTÁ OMŠA ZA NOSITEĽOV TRADIČÍ**

kultúrny dom Oravská Polhora

13.00 _ **GALAPROGRAM** _ záverečný program festivalu a hostí

V PROGRAMOCH SA PREDSTAVIA GAJDOŠI ZO SLOVENSKA, POĽSKA, ČESKEJ REPUBLIKY, MAĎARSKA, CHORVÁTSKA, BIELORUSKA, TALIANSKA, BELGICKA, ŠKÓTSKA A ÍRSKA

Festival z verejných zdrojov podporil

u. fond na podporu umenia

Mediálni partneri:

rtv: :RADIO REGINA

Medzinárodná súťaž mladých gajdošov O Zboroňovu nôtu

Prihlásení súťažiaci:

Krzystof Kubuszek, Bieńkowka
Marek Ryt, Sucha Beskidka
René Čeladinský, Oravská Polhora
Dominika Cigánová, Jedľové Kostolany
Adam Bartko, Slovenska Ľupča
Oskar Topák, Bratislava
Marko Majić, Zagreb
Richard Veleg, Bratislava
Patrik Torkoš, Bratislava
Zofia Bafia, Zakopane
Franciszek Topor – Futer, Zakopane
Matej Kuruc, Veľké Zálužie
Karolína Ivančíková, Veľké Zálužie
Ján Horváth, Bratislava
Dobos Levente, Vác
Luzasz Spyrka, Zawoja
Adam Margeta, Jasenie
Peter Štultrajer, Jasenie

Gajdovačka

vtedy a teraz

**dvadsať rokov
medzinárodného gajdošského festivalu**

Zostavenie, redakcia a sadzba: Miroslav Žabenský

Jazyková korektúra: Alexandra Mikulášová

Fotografie: František Vorčák

Tlač: Tlačiareň Kubík, Námestovo

Vydalo: Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne

s podporou Obce Oravská Polhora

september 2019